

ИЗДАЊЕ ШУМАДНСКЕ ЕПАРХИЈЕ

КАЛЕНИК

5/2011

Цена 80 динара

<http://www.eparhija-sumadijska.org.rs/>

Софроније Сахаров

Георгије Флоровски

Ксенија Кончаревић

Зоран Крсјић

Јован Шаховској

Владан Миливојевић

*Теологија иконе и црквено
стваралаштво:*

Иларион Алфејев

Ирина Јазикова

Светлана Ржањицина

Мишел Кено

200 ГОДИНА КАРАЂОРЂЕВЕ ЦРКВЕ У ТОПОЛИ

ПРАКОСЛАВНА ГИМЕРИЈА

ИКОНОСТАС КАРАЃОРЂЕВЕ ЦРКВЕ У ТОПОЛИ

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Каленик

Излази са
благословом Његовог
преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XXXII
Број 5, (197), 2011.

Издавач
Српска православна епархија
шумадијска

Излази
шест пута годишње

Главни и одговорни уредник
Никола Миловић, протојереј

Заменик главног и одговорног
уредника
Негослав Јованчевић

Редакција
Др Зоран Крстић, протојереј -
ставрофор
Милић Марковић, протојереј
Марко Митић, протојереј
Рајко Стефановић, протојереј
- ставрофор
Драган Икић, јереј
Небојша Младеновић,
протојереј
Гордана Јоцић
Владан Костадиновић

Уредништво и администрација
"Каленик"
Владимира Роловића број 1,
34000 Крагујевац,
e-mail :
n.milovic2@gmail.com

Тираж
5000 примерака

Дизајн и припрема
Дејан Манделц

Штампа
БЕОШТАМПА, Београд

271.222(497.11)
ISSN 182-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 461600 9

Тумачење књиже пророка Исаије.....	2
О огњеној молитви и слабом богословљу.....	5
др Ксенија Кончаревић, Женско монаштво од III-IV века до иконоборства	9
митрополит Иларион Алфејев, Литургијски смисао иконе.....	14
И. Јазикова, С. Ржањицина, О критеријумима за оцену иконописног дела	17
Мишел Кено, Икона: света уметност нашег времена.....	18
Прослављена двестогодишњица Карађорђевог цркве у Тополи.....	22
Владан Миливојевић, Новооткривена црква на Венчацу.....	33
др Зоран Крстић, протојереј-ставрофор, Спасење у сусрету.....	35
архиепископ Јован Шаховској, Победа човечности.....	39

Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете епископа шумадијског Г. Јована
Нова издања
Дечија страна

ТУМАЧЕЊЕ НА КЊИГУ ПРОРОКА ИСАИЈЕ

(наставак из прошлог броја)

Пред нама је (у преводу са руског) одломак из дела *Тумачење на Пророка Исаију* које се приписује светом Василију Великом, али ауторство великог кападокијског Оца Цркве, по речима епископа Атанасија (Јевтића) „оспоравано је већ одавно од већине патролога, пре свега због употребе Оригеновог алегоријског метода и због велике зависности од тумачења Јевсевија Кесаријског, што Василију ни у једном случају није својствено. Изгледа, међутим, да је ово тумачење настало у Василијево време, и то баш у Кападокији, па се може претпоставити да му је неко хтео да прида већи ауторитет Василијевим именом“ (*Патрологија*, друга свеска, Београд 1984)

Стих 6. *Од пете до главе нема ништа здрава, него убој и модрице и ране гнојаве.* Реч глава Пророк је употребио у значењу читавог човека. *Од пете до главе нема ништа здрава, него убој и мордице и ране гнојаве*, зато што је за сваки грех био наложен ударац бича од Онога ко је промишљао о њима. (...) „Насупрот томе, зло је налегло на вас уједињеним снагама, тако да се све слило у једно: и убој, и модрице, и ране гнојаве“.

Ни исцијеђене ни завијене ни уљем заблажене. Пошто је болест јача и од убоја, и од модрица и рана гнојавих, то се гној не може ни *исцедити*, нити се *уљем заблажити* ране. „Непотребна су ова помоћна средства“, каже Пророк „јер су напади тако велики, да им се не може одолети“. Дакле, *убој* су расколи у Цркви, *ране* су лажљива срца, *гнојаве* – превазношење душе, која се надима од неразумне гордости и зато *устаје против познања Божијег* (2 Кор 10, 5). *Исцијеђен* је реч која кротошћу и разумношћу смирава сујетну надменост; а *завијен* је реч која задржава оне који теже неслози, док је *заблажен* реч која са милосрђем и састрадавањем ублажава лукавство, лажљивост и свирепост оних који лицемерно говоре лаж.

Стих 7. *Земља је ваша пуста, градови ваши огњем попаљени, ваше њиве једу туђини на ваше очи, и пустош је као што опустошавају туђини.* Пошто се не нада у њихово поправљање, прети им истребљењем. Међутим, ово се није догодило у Исаијино време. Напротив, пророчанство обично говори о будућности као о прошлости. На пример: *и дадохте ми за храну жуч, и у жеђи мојој напојише ме оцтом* (Пс 68, 22). Јер по уверености у предсказани догађај, који неизоставно мора да се испуни, сједињује се будуће са прошлим. А ово се догодило за време Вавилонског ропства. Тада је земља лишена становника, градови су спаљени, њиве поједене на очи преосталих Јудеја од насељеника послатих из Персије: управо тада је сва земља постала *пустош*, коју остављају туђини.

Међутим, по вишим појмовима, сходно којима се старозаветно примењује и на нас, када одступамо од Бога нашега, *ако пружисмо руке наше Богу туђем*

(Пс 43, 21), онда бивамо предани туђинима, који нас опустошују и разарају. Јер може се видети да се све претње испуњавају над грешницима. *Земља је ваша пуста.* Земљом Писмо често назива душу, која прима у себе семе речи, као што се у Јеванђељу учимо из приче Господње да је једно семе пало на добру земљу, која прихвата у себе Божанске поуке и способна је да донесе плод. А душа пуста, која у себи нема мудрости ни разума, не живи по правди и истини. *Градови ваши огњем попаљени.* Град је сабрање људи, који су разним врстама живота повезани у општи живот, и он, уколико је у његовим делима много сујетног – представља дрво, сено и сламу, које ће се у дан суда спалити, јер ће се заједнице нечастивих предати огњу. *Ваше њиве једу туђини на ваше очи,* када продиру туђе помисли, оне истребљују оно што

је стечено трудом у пређашњем животу при доброј делатности, која је испунила душу духовним плодовима: љубављу, радошћу, миром, дуготрпљењем, добротом. Међутим, ако и у свакодневним делима предајемо издајнички делатну силу душе нечистим духовима, онда наша земља бива *опустошавана од туђина*, зато што смо ми *Божјија њива, Божјија грађевина* (1 Кор 3, 9). Док смо ми чокот на виновој лози, који приноси Христу захтеване од нас плодове (вид.: Јн. 15, 1-2), дотле је Бог наш *виноградар*. А ако одпадамо од животворног корена, од вере у Христа, онда венемо и бивамо избачени ван и спаљени, и наша *грађевина* надзидана на учењу, ако живимо неприлично, руши се. Јер чим се не утврђујемо на темељу Апостола при грађењу својих скупочених грађевина, распадамо се, као они који немају темеља и велики бива наш пад. Тада се заправо поништава целомудреност неуздражањем, милосрђе у давању – среброљубљем и љубав – мржњом. Зато је достојно сажаљења да душа која је изобиловала приношењем добрих дела постаје храна за противнике, који се не задовољавају нашим опустошењем док нас до краја не сруше, јер рушење долази од рђавих поука и душа онога, који је уведен у заблуду, као да се изравнава са

земљом. Опустошење је одузимање пређашњих права. И ово се лако може догодити са људској души. Погледај на неког младића, који од детињства васпитан у побожности, марљиво посећује молитвени дом, не пропушта да по својим могућностима чини добра дела, сећа се вечног Суда, са љубављу прима реч учења, а потом му се догоди да се сроза у блуд и управо у њему, због губитка целомудрености и недостатка плодова, следи већ потпуно опустошење. Рђава савест га и не води на место молитве, јер се он није одржао у вери, већ је отпао (одступио). Он не иде међу оне који плачу, јер се стиди. Од тада је лењ за молитву и смишља разне изговоре, као одговор љубопитљивим. Он каже на пример: „Мене чека тај и тај, не могу да чекам Божанску службу“ – и опет из разлога, који је он сам смислио, одлази из храма пре свршетка заједничке молитве. Потом се од постепене навике рађа мисао о одступништву, и он долази до потпуне пропасти. Уопште злим (лукавим) силама је својствено да се, када нас лише плодова правде, не удаљују од док не уплету наш разум у заблуде.

Стих 8. И оста кћи Сионска као колиба у винограду, као сјеница у градини од краставаца, као град опкољен. Узвраћање истим за исто служи као доказ Божијег правосуђа. Уколико је оставила Господа *кћи Сионска*, онда ће и она бити остављена. Међутим, Господ чува још према њој Своје човекољубље, назива је *кћерком*, именујући је именом које је имала пре отуђења. *Оста као колиба у винограду*. Ради чувања плодова у виноградима се подижу колибе. Зато када виноград изобилује њему својственим плодовима, о колиби се брину и старају на све начине, да би стражар мотрио из ње не беру ли грозђе пролазници; а када је виноград бесплодан, онда није ни неопходно чување винограда. Зато Бог прети израиљском народу остављањем, јер не приноси потребне плодове.

Побојмо се и ми да не останемо бесплодни, да не бисмо остали без Божије наклоности (милости)! Наш стражар је Дух Свети. Када душа приноси плодове достојне вечних житница, Дух пребива са њом, чува је и одбија нападе *дивље звери* (Пс 79, 14). Међутим, када израста *грозђе отровно и горко* (Понз 32, 32), тада Дух оставља бесплодну душу и она се растројава зверским помислима и скотским жељама сваке врсте.

Писмо неретко у преносном смислу Израил назива виноградом; тако на пример: *Виноград из Египта пренео си* (Пс 79, 9), и *Запјеваћу сада драгоме својему пјесму о винограду његовом* (Ис 5, 1), и *Ја те посадох лозу изабрану, све сјеме истинито* (Јер 2, 21). А ако је Израил виноград, онда је колиба овог винограда дом и, можда, храм. Јер се он назива *насељем славе* (Пс 25, 8) и *насеље, где се настани међу људима* (Пс 77, 60). Зато док је овај виноград приносио многе плодове, стајала је и колиба ради чувања плодова. Међутим, пошто је његов Насадилац очекивао да он *роди грозђе*, а он *роди вињагу* (*трње*, уп. Ис 5, 2), којим су овенчали (крунисали) Господа, и сав се претворио у чемер, јер је родио *грозђе отровно и горко*, због чега су и Господу за

јело дали жуч, па је остављена колиба винограда. Јер речено је: *Ето ће вам се оставити кућа ваша пуста* (Мт 23, 38). Тада се испунила ова претња. Израил је остављен као *колиба у винограду*; од тада је већ заповеђено *облацима да не пуштају више дажд на њега* (Ис 5, 6). Разорене су ограде народа овог, то јест заштита светих Сила: па, иако и нешто по закону учине, то ће им послужити на пропаст. Зато га сад *беру сви пролазници крај пута, оштети га вепар из дубраве и лутајућа звер дивља поједе га* (уп.: Пс 79, 13-14): сада их газе невидљиве Силе.

Као *сјеница у градини од краставаца (поврћа), као град окољен*. Ради очувања поврћа граде се на јесен сенице. Зато је *градина* место које доноси привремене плодове, који брзо пропадају и служе више на задовољство него на корист. Тако је и са законом, који има краткотрајну употребу, јер је служење њему било привремено и краткотрајно је процветало, а потом је препустило наставак живота хране истинске и тврђе – јеванђељском учењу. Дакле, *оста Сион као сјеница од поврћа*, место на коме се чува ова храна. Међутим, поврће није тврда и постојана, већ мека и краткотрајна храна. А такав је и закон који у себи има обличје служења, а не саму истину, због чега он јесте служење *праслици и сјени небеских стварности* (Јев 8, 5).

А пошто се и душа сваког од нас уподобљава винограду, као у псалму: *жена твоја као лоза плодна* (Пс 127, 3), и као што Господ говори: *Ја сам чокот, а ви лозе* (Јн 15, 5), онда да не снађе и нас ова претња, ако не приносимо потребне плодове. Јер колиба може означавати и тело у коме обитава Свети Дух: *или не знате да је тијело ваше храм Светог Духа?* (1 Кор 6, 19). А виноград је душа, од које се захтева приношење плодова, достојно првобитног насађивања и Божијег обрађивања, јер је она насађена (створена) као истинита, по образу истинитог Бога; а обрађује се за сваког нарочитим бригама Творца, Који очишћава плодonoсеће, да би принели велики плод. Ако се посвећујемо чистом животу, Бог нам помаже у очишћењу себе од страсти, усавршавајући нашу бригу и ревност за добро. Зато, као што се орезује виноград када сувишни изданци (заперци) заустављају његово плодотворење, тако и ми опсецамо у души бригу о сујетном, чувајући сву њену снагу за приношење добрих дела, да она, раставши у честољубивом свету, не би истрошила све своје снаге на човекоугађање, расјевана сликама и приликама овог света, као лишћем и младим изданцима. Међутим, душа се и окопава такође, да би све што јој је блиско могла претварати у себи својствену храну и на тај начин се припремити за примање учења Духа. Као што неопопавани виноград зараста у коров и од необрађене околне земље не може имати користи од воде, тако и душа, која није свргла са себе плотско и непрестано је њиме оптерећивана, будући угњетавана теретом материјалног, није способна за плодopриношење и зато, не примајући помоћ свише, пребива бесплодна. А када је душа бесплодна – удаљава се од ње Дух Свети; падају ограде – свепомогање Анђела; у њу продиру туђини – то јест

силе које стварају у њој заблуде разума; и предходно населивши се у њој страсти оскверњују је, слично свињи, која се предаје неразумним хтењима и ваља се у злосмрадној жабокpечини. И тада се испуњавају на таквој души речи: *и оста кћи Сионска као колиба у винограду, као сјеница у градини од краставаца*. Они који не приносе плодове достојне небеске житнице, него се одушевљавају брзо пропадљивим плодовима овог света, ослањајући се на богатство, поносећи се славом, високо мислећи о племенитости предака или о телесном здрављу, постају слични градини, зато што производе нехранљиви плод, који испуњава честољубивом надменошћу и сујетном обременењеношћу, те чини душу уображеном и надутим. Овакав је плод зажелео лакоми народ и био погребен у пустињи. Јер речено је да су они плакали, сетивши се краставаца и диња, које су јели у Мисиру (Бр 11, 5), које не би јели да су се хранили небеским хлебом – маном. Њу су пренебрегли ондашњи Израилци и зажелели *лука црвенога* (Бр 11, 5). Да не снађе ово и нас, ако сластољубиви живот предпоставимо разумном животу. Јер телесна задовољства су слична луку и чешњаку: *причињавају много љутине и раздражљивости; ко их једе, код таквога из унутрашњости долази тежак и једва уклоњив смрад и причињава много суза онима који једу*.

Међу претњама је речено и *као град окољен*. Нас вребају непријатељи, очекујући тренутке наше ослабљености, да би нас неопрезне напали. Као што у граду, који је заузет нападом, после пљачкања његових богатстава врата остају отворена и на зидинама нема будних стражара, тако и душа која је лишена ризница, које су јој дароване од Бога, остаје занемарена, као већ недостојна Божије заштите. Зато је и речено: *сврх свега што се чува, чувај срце своје* (Пр 4, 23). Зато нећемо само бити будни и разбуђивати се, него се и помолимо да би и нама било дато за будност на стражи да *не задремамо, нити да засти чувар Израилев* (Пс 120, 4). Јер *ако Господ не сачува град, узалуд не спава чувар* (Пс 126, 1). А када због недостатка добрих дела останемо без заштите, тада ћемо пред непријатељима бити отворени за пљачку, оробљавање и одвођење у ропство.

превео са руског Небојша Ћосовић
(Наслов изворника: Свт. Василиј Великиј: *Толкование на книгу пророка Исаи*, изд. Московског подворья Свято - Троицкой Сергиевой Лавры, Москва 2002)

О ОГЊЕНОЈ МОЛИТВИ И СЛАБОМ БОГОСЛОВЉУ

Из преписке архимандрита Софронија (Сахарова) са протојерејем Георгијем Флоровским

Писмо 14

О путовању у Русију. О дезоријентисаности и дезинформисаности Руса. О формирању академских кадрова. О „рестаурацији“ и страху од новина. О огњеној молитви и слабом богословљу. О плачу једне жене. Шта је то ад? О сукобу вере са неверјем. Како је могућ контакт са Западом без компромиса?

Сент Женевјев де Буа,
28. август 1958. године

Драги оче Георгије,

Ваше писмо од 11. јула примио сам већ по повратку са путовања на Исток. Приликом нашег сусрета у Паризу говорио сам о могућности тога путовања. Оно је трајало од 16. јула до 5. августа, за то време боравио сам у Москви, Тројице-Сергијевој лаври, у Владимиру, Лењинграду и Кијеву. Пре поласка претпостављао сам да ћу имати могућност да разговарам са представницима Руске цркве у вези са питањима којих смо се дотакли у нашем разговору, односно о екуменском покрету, о оним теолошким проблемима који се данас налазе у жижи интересовања екумениста. Међутим, у реалности се ово показало као немогуће.

Од личности које су путовале у Холандију, у Утрехт, могао сам подробније поразговарати само са епископом Михаилом Чубом. Митрополит Николај је или сувише заузет, или из неког разлога, мени нејасног, није показао жељу да разговара са мном. Мени нејасни разлози могу бити различити. У сваком случају, један од њих, који је и највероватнији, јесте неумерена љубав неких особа ка писању извештаја надређенима. При томе то понекад чине и људи који нису директно за то задужени. Али то није важно. Жалосно је само то што у Патријаршији из свих мојих разговора које сам водио са службеницима другог ранга нисам уочио истинску информисаност о стању ствари. Они уопште нису упућени у догађаје на плану црквеног живота, иако се њима самима може чинити да су доста широко и исправно оријентисани. Та „дезоријентисаност“, која проистиче из „дезинформисаности“, на дуже време може одложити истински сусрет Руске цркве са Западом. Наравно, та појава је „историјски“, како пишете, схватљива, али од тога не постаје лакше.

Епископ Михаил је, између осталог, за време нашег разговора рекао да би било „од значаја за целокупну нашу богословску делатност да отац Георгије прихвати на себе неку од наших академија. У случају његовог ангажмана академије би постале оно што треба да буду по свом назначењу. Данас ми не поседујемо истинске академске кадрове, и није лако формирати их у ближем раздобљу. На том плану за

нас је најважнији „прелиминарни“ рад, односно, макар релативна богословска образованост оних који завршавају наше богословије и академије. Истинска ерудиција постиже се током дугих година рада и уз услов да студенти по својим интелектуалним способностима одговарају сложености тог задатка и висини захтева аутентичног богословља. Ми имамо доста веома добрих младих људи, дубоко благочестивих, али не може се рећи да су по целом свом пређашњем искуству они припремљени за слушање предавања заиста академског нивоа и за самостални рад. Сам професорски састав наших богословија и академија, и поред многих изванредних духовних квалитета предавача, не одговара увек академским захтевима. Прошло је сувише много година без правог интелектуалног рада, година у којима смо сви ми били заокупљени другим задацима. Међутим, ипак је могуће учити велику обдареност Руса који релативно брзо успевају да запазе суштинске аспекте богословских проблема.“ Тако је по смислу, а не дословно, говорио епископ Михаил.

Што се тиче мене лично, изнео сам утисак да је Руска црква, односно они који управљају овим бродом, данас скоро у потпуности заокупљена „рестаурацијом“. Рестаурацијом онога што је било у моменту пред историјски „прелом“. Свуда се ради на „рестаурацији“, при чему се обнављају „стари“ синодални мотиви. То се не тиче само здања, него и

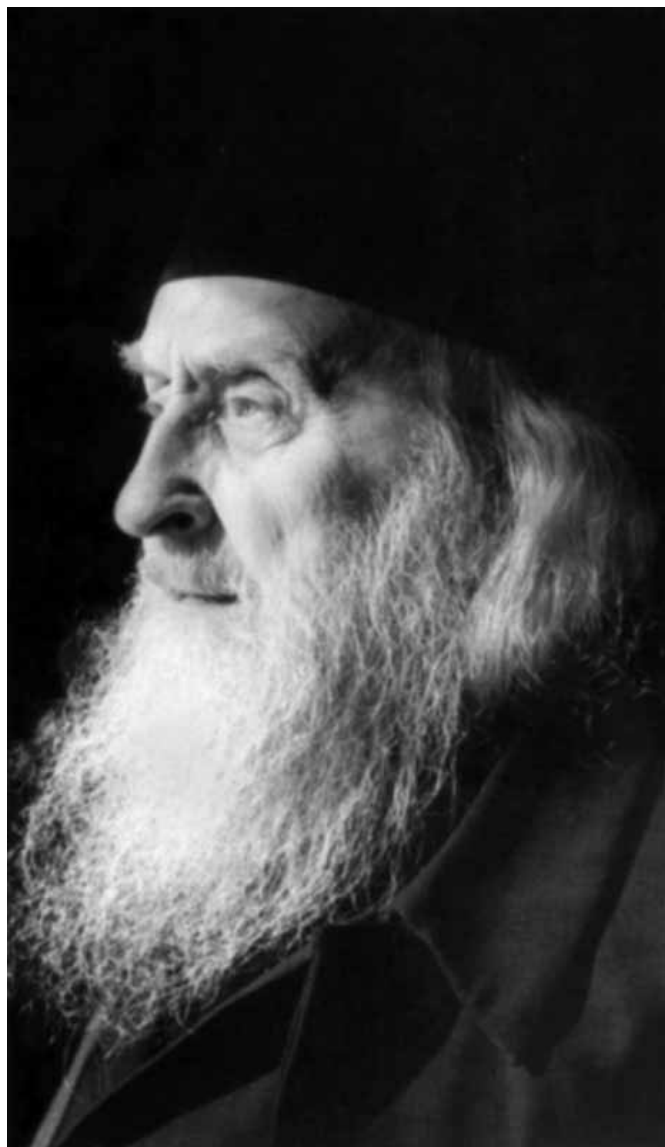
богословља. Први задатак академија је да упознају студенте са оним што је било учињено пре „прелома“.

Нагласио бих чак и бојазан од свега „новог“. Извесно „оправдање“ за ту бојазан видим у томе што, наравно, уколико нису усвојили оно што нам је било остављено као наслеђе од наших отаца, они не могу ући у разматрање свега онога чиме је данас заокупљен Запад.

Када је епископ Михаил био у Холандији, послао сам му Ваше писмо да бих га известио о чињеници наше „заосталости“. На мене је епископ Михаил оставио веома леп утисак. Потиче из културне средине. У Лењинграду постоји још један свештеник, отац Петар Гњедич, који је по пореклу културан човек – потиче из породице чувених Гњедича. Он је у својој младости још „затекао“ високо културну средину и лако се разабера у философским проблемима, што је у Русији постала велика реткост услед свеопштег прекида занимања за тај „бескорисни“ предмет.

Отац Петар објавио је много чланака у „Часопису Московске патријаршије“. Године 1954. у једном моменту био је доцент Лењинградске академије, али убрзо је био принуђен да се повуче из мени непознатих разлога. Сада своје чланке објављује у „Часопису Московске патријаршије“ са потписом „свештеник П. Викторов“. Патроним му је Викторович. Мислим да је то решење коме прибегава због тога што је незгодно да у потпису изостави своје академско звање – доцента Академије. Оца Петра углавном заокупља „сотириолошки“ проблем. Он поседује Вашу књигу „Путеви руског богословља“ (као и „Источне Оце“), много је извукао из ње. Често се позивао на њу. Учинило ми се веома занимљивим подударање његове проблематике или „пута“ са Вашим. Он такође „отпочиње“ од Христа и од питања о спасењу. Веома дубоко поштује митрополита Филарета Московског, има велики материјал за доказивање да од самог почетка Филаретов „Катихизис“ није садржао идеје „сатисфакције“. У једном од својих чланака у „Часопису Московске патријаршије“ он наводи много текстова који показују богословску оријентацију митрополита Филарета у вези са овим питањем. Лично се плашим да је управо смелост мишљења оца Петра представљала разлог за његово удаљавање из Лењинградске академије. Њему је била додељена Катедра патрологије, коју је после њега преузео Паријски. Отац Петар, међутим, до данас публикује своје чланке у „Часопису Московске патријаршије“: „Свештеник П. Викторов“.

Сложена је атмосфера „тамо“. Много је најискренијих тежњи за најбољим, али се не може увек видети сагласност у погледу тога шта је заправо најбоље. Поздрављам благоразумност руководиоца који су пред собом поставили скроман задатак „рестаурације“. Па ипак, не могу да не жалим због тога што је богословска мисао у Русији неупоредиво испод оне интензивности молитве која у Русији задивљује. Народ се моли са толиком усрдношћу, да не кажем „огњем“, какав (огањ) нигде у свету више не можете видети. Људи, на први поглед једноставни,

стоје у цркви сатима и не желе да изађу из ње. Док ми овде чак и мали број оних који долазе у храм морамо да „вучемо“ на молитву, тамо нико међу свештенством нема снаге да чак и најмање утоли жеђ народа.

Један од најснажнијих утисака за мене је био следећи: служио сам Литургију у храму Московске академије у Тројице-Сергијевој лаври. После Литургије, када сам пружао народу крст, видео сам много уплаканих лица. Али једна жена плакала је са тако дубоком патњом да ме је чак срце заболело. Узео сам крст у леву руку, десном дотакао њену главу и тихо је на ухо упитао: „Каква Вас брига мори?“ Одговорила је: „Молите се, Владико, за мене, мој син је неверник.“ Отишла је од мене са још већим плачем, а ја сам остао запрепашћен дубином њеног страдања, које није било мање од патње мајке која је изгубила сина јединца. Њене речи су за мене представљале својеврстан одговор на мисао из ког разлога и за чиме плачу ови људи?

Сећам се, старцу Силуану једна жена писала је из Француске молећи га да се моли да је Бог избави од неопходности да отпутује на рад у једно место где није било руског православља. У писму је навела приближно следеће: „Нисам теолог, не знам шта је

то ад, али у својој души замишља га као савремен и комфоран живот, само без храма и молитве...

Када сам био у Русији, понео сам утисак да је најдубљи „конфликт“ у Русији управо конфликт „вере“. Једни плачу због оних који не прихватају да увиде толико јасно, „очигледно“ постојање и присуство Божије, други се стиде што међу њима, у тако напредној земљи као што је савремена Русија, има још доста заосталих, „сујеверних“ људи, који нису дорасли „научном“ погледу на свет. Видимо да ни једни ни други нису индиферентни. Индиферентности, чини ми се, најмање има у Русији. Једни желе да све приведу Богу, а други да све „просветле“ и начине културнима. И

ето, када сам чуо речи те жене: „Мој син је неверник“ – сетио сам се писма вернице из Париза о „аду“ као савременом културном животу, само без Бога, и помислио: „Ево, Руска црква у својој незаситој молитви живи у том аду неверовања.“

У тако кратком временском периоду у много шта није могуће продрети. Али понео сам утисак да духовни „конфликт“, који се споља не пројављује, можда у суштини представља најактуелнији и најдубљи конфликт у животу Русије. Ниједном ни од кога нисам чуо нити једну реч која би се тичала политике. На аеродрому, у хотелима, где се, по свему судећи, може срести доста партијаца, они су заокупљени пре свега двама идејама: производња у земљи и питање рата – хоће ли га бити или не. Разуме се, говорио сам да не верујем у могућност рата и приметио да им је то пријало да чују. Али верујући људи никако се нису дотицали никаквих других питања изузев црквеног живота код њих у Русији и овде на Западу.

Много сам разговарао са неким сарадницима Патријаршије. Видео сам да они неправилно поимају „контакт“ са хришћанским Западом. Они мисле да ће их сам тај контакт, сам „сусрет“ са њим довести до компромиса, до губитка „пуноће“ Православља. И када сам говорио да онај ко лично зна у шта верује, ко сам живи уистину „пуноћу“ Православља, тај не може имати помисао о губитку те пуноће. Питање се уопште не поставља тако да се зближавање са Западом постиже путем „компромиса“ у самој нашој вери, али да је сједињење или макар зближење немогуће другачије изузев посредством контакта без страха

у самом нашем духовном животу, заједничком животу. Немогуће је очекивати од западњака да они „живе“ пуноћом догмата Православља ако не уђу у општење са нама. Касније, када из вишегодишњег искуства постане јасно да западни хришћани никако не желе да прихвате „пуноћу“ Православља, може се поново поставити питање о неуспеху тог искуства општења. Али ради тога је неопходно начинити корак према општењу у молитви са њима... Ове мисли збуњивале су моје саговорнике. Ко је од нас у праву – нека Господ суди. Позивао сам се, рецимо, на патријарха Сергија, који се „није плашио“ јер је сам био чврст у вери и примио је у Цркву групу западних хришћана уз очување њихових обреда и типика. Али ни пример

патријарха Сергија за њих није био убедљив. Мој је утисак, дакле, да је неопходно још извесно време да Руси осете већу сигурност у властитој вери, а да затим већ без страха ступе у општење са Западом.

Видео сам и уредника „Часописа Московске патријаршије“ Ведерникова. Он је храбрији, слободнији и интуитивнији, али је још недовољно информисан у вези са тиме шта је данас „актуелно“ у животу хришћанског света посматраног у целини.

Недавно сам Вам послао извесне бројеве „Часописа Московске патријаршије“ за ову годину. Убрзо ће, надам се, изаћи из штампе моја књига на енглеском језику. Можда ћете написати нешто у вези са њеним изласком. Веома бих се томе радовао.

Такође, ако сте расположени, пошаљите енглески текст било ког Вашег чланка да бисмо га могли превести на француски и објавити у „Контакту“, који ће од 1. јануара излазити у облику књижица, слично „Иреникону“.

О мојој даљој судбини још не знам ништа дефинитивно. Из Home Office (Министарство унутрашњих послова Велике Британије) није добијен негативан одговор на моје питање о дозволи сталног боравка у Енглеској, према томе нема „препрека“ у том погледу, али само пресељење у Енглеску за мене је повезано са многим другим тешкоћама и ни у шта нисам сигуран.

Шаљем најискренији поздрав Ксенији Ивановној. Веома ме је радовао сусрет са Вама.

Архимандрит Софроније

Одговор

Размишљања о Русији. На Западу није боље: нема ни вере ни богословља. О „рестаурацији“ која пружа илузију благостања. О бојазни од обнављања светоотачких традиција. О текућим академским плановима.

Andover Hall,
26. септембар 1958. године

Драги оче Софроније,

Као што видите, већ смо код куће – од прошле недеље. Ваша писма – оно које је послато обратно из Р. и оно које је предао отац Василије – добили смо једног јутра скоро истовремено. Велико Вам хвала. Веома је интересно Ваше казивање о утисцима из Москве. Оно у потпуности потврђује моја наслућивања. Тако сам и замишљао стање, у сваком случају бар „на врху“. Исти утисак стекао је и један од недавних немачких посетилаца, проф. Е. Шлинк из Хајделберга, који ми је подробно говорио о својим сусретима у Русији: велика снага вере и крајња недовољност теолошке мисли и разумевања. У истом том смислу реаговао је и фински епископ Павле који је недавно боравио у Совјетској Русији. Међутим, ни с наше стране гвоздене завесе у том погледу стање ствари није боље. Нема никаквог богословског стваралаштва и не примећује се потреба за богословствовањем. Међутим, код нас је и вера осиромашила. У Грчкој цркви можда је још горе. Због тога многи упадају у разочарење, па чак и у униније.

У вези са Совјетском Русијом већ одавно сам наслућивао да се имагинација не пружа даље од „рестаурације“ старог поретка. Та „рестаурација“ пружа задовољство, ствара илузију „поретка“ и „благостања“. Међутим „стари поредак“ био је веома несрећан и нереалан (у смислу енгл. *un-real* – који није прави, фалсификован, вештачки; неприродан; имагинаран). Међутим, управо то већина не жели да призна и поред тога што је то очигледно. Када су својевремено објављене моје књиге о светим Оцима, међу реакцијама се нашла и следећа (и то од веома познатог протојереја који ми је близак): „Узалудно, па чак и опасно! Ви подсећате на немирне епохе црквене историје! Познавање Отаца откриће недовољност уцбеника који се тренутно користе и узроковаће неповерење. Добро је што су Оци заборављени и нема потребе подсећати на њих. Тако је боље!“ Како Вам се то свиђа? Ово је било речено са великим унутрашњим убеђењем. Међутим, истовре-

мено се покојни митрополит Антоније изразио управо у супротном смислу: „Слава Богу што подсећате на Оце“. Његово богословље, као и богословље владике Сергија, било је, нажалост, веома далеко од светоотачког, колико год се он позивао на Оце.

Узгред, Ви сте видели или ћете видети оца Василија после његовог повратка из Минхена и он ће Вам испричати о скупу В. S. (међународни конгрес византолога у Минхену 1958. године). Скуп је, у целини посматрано, био успешан, али теолошка секција била је шаролика и бледуњава. Занимљива је била само размена мишљења о богословљу преподобног Максима Исповедника на свештеном сабрању, где сам

и ја узео учешће, само је времена за дискусију било веома мало. Веома ми је драго што се пресељавате у Енглеску. Наравно, биће и тамо доста тешкоћа, посебно у самом почетку.

Код нас је почела академска година: на Харварду и у Грчкој школи. На Харварду ове године држим између осталог курс Патристике, за њега се морам припремати, пошто сам дужан да сав материјал уклопим у ограничени број часова. Неочекивано су ме изабрали за председника библиотечке комисије *Divinity School* (енглески: факултет богословља), а то значи да ће имати прилично посла, такозваног стратешког. Библиотека је запуштена и потребно је доста учинити да се она доведе у *up to date* (енглески: који је на нивоу савремених захтева). На извесно време мораћу да одложим своје планове.

Пре Минхена лепо смо се одморили у северној Италији. Проборавили смо у *Cernobbio*, на *Lago di Roma*, три миље од самог Рима. То је била наша *vacation* (енглески: одмор, распуст; награда). Овде се време веома променило. Јуче је било веома топло, а данас је хладно и пада киша.

Ксенија Ивановна Вас поздравља.

Са братским целивом и љубављу,

Ваш Г. Флоровски

Наслов изворника:

Архимандрит Софроний (Сахаров), Переписка с протоиереом Георгием Флоровским.

Изд. Свято-Иоанно-Предтеченский монастырь, Свято-Троицкая Сергиева Лавра. Москва, 2008.

са руског превела др Ксенија Кончаревић

др Ксенија Кончаревић

ЖЕНСКО МОНАШТВО ОД III-IV ВЕКА ДО ИКОНОБОРСТВА

Деоизстудије „Женско монаштво од III-IV века до иконоборства: историјска, канонска и феноменолошка перспектива“ др Ксеније Кончаревић, редовног професора Православног богословског факултета Универзитета у Београду и аутора више научних монографија, универзитетских уџбеника и приручника, као и око 250 радова објављених у домаћим и страним часописима, тематским и зборницима са научних скупова. Бави се и превођењем теолошке и литературе из области православне духовности

монаштво, та похвала и украс Цркве Христове (свети Исак Сириј), представља једну од најимпресивнијих и можда најсветлијих појава у хришћанском животу и хришћанском духовном искуству. У историји православне Цркве монаштво је извршило снажан утицај на многе аспекте хришћанског учења и начина живота, доприносећи развоју хришћанске етике, православног богословља, аскетике, канонског права, литургије, иконографије, пастирства и духовништва... Монашке обитељи – манастири – одувек су били расадници духовности, просвете и културе, средишта добротворне делатности, места савршеног богољубља и топлог братољубља.

Осећајући да би хришћанство без монаштва било исто што и неплодна смоковница крај пута, Света Црква је од најранијих времена налазила у себи довољно дубине, молитвеног плама, ревности и богочежњивости да најбоље синове и кћери своје упућује на стазу којом се достижу врхови хришћанског савршенства. А двехиљадугодишња историја новозаветне Цркве показала је да је управо број и квалитет монаштва један од најпоузданијих показатеља духовне снаге и светости једног народа.

(...)

Монаштво је лепотом, узвишеношћу и чистотом свога идеала од најстаријих времена привлачило како мушкарце, тако и жене. Жене решене да се заветују Богу постриг су примале, и данас примају, под истим условима и по идентичном обреду као и мушкарци и даље се у њему управљале, као што се и у наше доба управљају, по веома сличним правилима спољашњег благоустројења и истоветним нормама унутрашњег живљења.

Монашка духовност није ванисторијска и ванвремена. Она никада није представљала неко метафизичко прибежиште, безличну пасивност и бежање од живота, него аутентичну „борбу и подвиг за људско достојанство унутар историјске и космичке стварности“ (Кардамакис 1996, 20). Ову историјско-есхатолошку димензију монашког живота доживљавамо у историјско-есхатолошком Телу Христовом – Цркви. У даљем излагању настојаћемо да расветлимо формирање и историјски пут женског монаштва од III-IV века до периода иконоборства

(прва половина VIII столећа), посебно указујући на његове феноменолошке црте и пројаве у личности и делу светих жена подвижница.

Подвижнички живот привлачио је хришћанке још од самог настанка Цркве Божије. Прве познате девственице у новозаветној Цркви, после Пресвете Богородице, биле су четири кћери Филипове и две кћери ђаконa Николе. Свети Игњатије Богоносац сведочи да је у првом веку по градовима Мале Азије постојао велики број девственица, које он поздравља упућујући им посланице. О њима сведоче, између осталих, Свети Јустин Философ, Ориген, Тертулијан, Свети Кипријан, Свети Методије и други Оци Цркве и хришћански аутори. У IV веку, по сведочанству Светог Јована Златоуста, било је женских колико и мушких обитељи. Блажени Теодорит, приповедајући о животу преподобне Домне (V век), додаје: „Има много других подвижница које живот проводе усамљено, делом живе у заједници проводећи време у молитвама и ручном раду, користећи се заједничким столом и спавајући на голој рогозини. Постоји безбројно мноштво училишта ове философије (манастира) не само по нашим пределима него и по целом Истоку“ (Радовић – Драгојевић 2009, 16).

Обично се почетак анахоретског монаштва везује за преподобног Антонија Великог († 335), а киновијског (општежитељног) за преподобног Пахомија Великог († 348), чији је устав ушао у основу свих потоњих монашких устава (најпотпунији преглед монашких устава и историјата монаштва на Истоку и Западу на српском језику види у: Радошевић 1994). Као основни узроци настанка монаштва обично се наво-

де опадање моралног нивоа живота чланова Цркве у доба после издавања *Едикта о верској толеранцији* 313. године заслугом императора Константина Великог и Ликинија, обележено знатним приливом номиналних хришћана, затим зближавање света (државе, друштва) са Црквом и улажење у њен унутрашњи живот, инфилтрирање у хришћанску средину секуларних вредности далеких од изворних јеванђељских начела и искустава ране Цркве, супротстављање олаком „сакраментализму“, које је било све израженије почев од V века (Шмеман 1994, 141-148; о историјату раног монаштва детаљније види: Милаш 1902, 5-12; Поповић 1992, 497-490, 685-687, 731-733; Мајендорф 1997, 74-81; Бек 1998, 293-274; Радић 2006, 40-44; Каплан 2008, 210-218; Сидоров 2008, 37-209).

Пре краја III столећа, како наводи Јевсевије Поповић, није био познат ниједан случај *женског пустињаштва*, односно анахоретског начина подвизавања (Поповић 1992, 486), док је касније таквих примера било знатно више. Најчувенији је свакако пример *преподобне Марије Египћанке* († 522), која се 48 година подвизавала у пустињи с оне стране Јордана.

Сигурно је да је *женско киновијско монаштво* постојало после средине IV столећа, да су се прве женске обитељи налазиле у близини градова и села, и да су имале исто уређење као и мушки манастири (Поповић 1992, 486). За жене су од тога доба подизани нарочити манастири, *monasteria gynaikeia*, мада је било и заједничких манастира, *monasteria dipla*, у којима су под управом једнога старешине живели и монаси и монахиње, али такви су манастири били укинати већ у VIII веку одлуком Седмог васељенског сабора (Милаш 1902, 6, 28).

Подвижнице које су живеле у женским манастирима називале су се коптски *ноне*, *nonnae*, тј. девојке, грчки монахиње, *monahai*, *monaststiai*, усамљенице, касније и калуђерице, *kalograiiai*, добре, побожне старице, латински *sanctimoniales*, *moniales*. Настојатељица се у Египту називала *amma(s)*, тј. мати, на Западу *abbatissa*, опатица, а код Грка игуманија, *igoumenissa*, тј. водитељица (Поповић 1992, 486).

Ипак, број калуђерица на Истоку, макар у Византији, био је неупоредиво мањи од броја калуђера. Једно истраживање, спроведено на ограниченом узорку и само за два последња столећа византијске историје, казује да међу онима који су одабрали подвиг монашког живљења пребивало свега 4% жена. Однос мушких и женских манастира у Константинопољу током целокупне историје РOMEЈСКОГ царства износио је 270 према 77, што значи да је удео оних које су настањивале монахиње био 22%. У унутрашњости, додуше на ограниченом географском узорку, тај однос је био 225 према 17, другим речима, само 7% манастира настањивале су жене (Радић 2006, 44-45).

Источно монаштво нашло је присталице и на подручјима латинског језика. Свети Јероним (†420) и заједница учених и побожних жена којом је он управљао у Риму и Витлејему популарисали су монашке идеале међу женама, а еминентни западни епископи попут Светог Амвросија Медиоланског, Светог Августина Ипонског и Паулина из Ноле лично су подржавали ове идеале и групе жена које су почеле да их спонтано упражњавају.

Од IV до IX века женска општежића шире се по Италији, Шпанији, Галији, Саксонији, Енглеској и другим земљама северне и западне Европе.

Као што су за монахе правила прописали Пахомије Велики и Василије Велики, тако су за монахиње *уредбе* подвижничког живота утемељиле најпре Пахомијева сестра, а затим и Света Макрина, сестра Кападокијских Отаца Василија Великог и Григорија Нисијског. *Пахомијева сестра* увела је за своје калуђерице правила која је он написао за своју сабраћу: његов устав садржи 194 таква правила (142 у ужем смислу, и 52 додатка и разјашњења), која се тичу молитве, трпезе, занимања и заједничког живота уопште. Као што су Пахомијева правила касније била замењена за монахе Василијевим (50 опширних и 313 краћих), тако је та иста правила на монахиње своје обитељи применила *преподобна Макрина*, да би затим она постала основ свих женских манастирских устава. Сличан процес догодио се и на хришћанском Западу: као што су за све за-

падне калуђере била усвојена правила Светог Венедикта Нурсијског, тако је та иста правила усвојила *преподобна Схоластика* и за калуђерице на Западу (Милаш 1902, 6-12). Типицима мушких и женских обитељи идентично је, уз мање модификације, регулисано устројство степена акетског живота, ступање у монаштво, чин монашког пострига и последице његовог примања, смисао и начин пројављивања монашких завета, као и устројство самих манастира (Милаш 1902, 13-40).

На хришћанском Западу – у Галији – створен је и *први устав намењен женама подвижницама*, дело *Кесарија Арлеатског* (око 470-542), који подробно анализира Алексеј И. Сидоров у делу „Древнохришћански аскетизам и настанак монаштва“. Због ове његове специфичне одлике и значаја за историјат развоја женског монаштва, овде ћемо га детаљно приказати.

Арлеатски женски манастир, којим је прво управљала Кесаријева сестра, а затим и рођака, био је место нарочитог старања овог архипастира и „захваљујући тој бризи, манастир је брзо процветао и због аскетског живота монахиња био је прави украс арлеатске Цркве“ (Сидоров 2008, 171). Управо за тај манастир Кесарије пише устав или „Правила за свете девственнице“, и то је историчарима први познати *писани* устав за женске обитељи. Пре Кесарија, живот већ тада многољудних женских обитељи био је регулисан или оформљеним обичајем и усменим предањем или адаптацијом устава за мушке обитељи (нпр. прерада „Правила“ преподобног Пахомија Великог и преподобног Августина). Кесарије саставља устав за женску обитељ ослањајући се на ранију монашку традицију, пре свега на уставе које је имао испред себе (преподобног Јована Касијана, преподобног Августина и друге), указујући на то кроз „Пролог“ устава, где наглашава да је спис настао „у сазвучју са прописима древних отаца, напоменама духовним и светим“ (Сидоров 2008, 171).

Овај Устав „дотиче се различитих страна монашког живота девственица, опредељујући његов ток строгим оквирима како би „монахиње могле живети *по поретку*“, што заправо значи да уколико је нека девојка или жена одлучила да напусти свет и родитеље, како би уз помоћ Божију избегла „нартаје

духовних вукова“ и због тога ступила у манастир, пре свега је нужно да га она никада не напусти (2. поглавље). Одређују се услови ступања у обитељ за удовице и жене које су се из одређених разлога одлучиле да раставе са мужевима; руководећи принцип при томе јесте напомена да монахиње које имају било какву својину не могу досегнути савршенство, јер облачење у монашку одећу претпоставља ослобађање од свих „световних веза“ (5. поглавље). Забрањује се (чак и настојатељицама) да имају слушкиње, и само у случају крајње нужде могуће је да монахиње користе помоћ друге монахиње, пре свега оних млађих; девојчице су могле ступати у манастир од 6 или 7 година (7. поглавље). По Кесаријевим правилима, монахиње су морале да живе у заједничкој „келији“, где су се налазили одељени лежајеви за сваку. Старе или болесне монахиње нису биле изузете од овог правила (9. поглавље). Уколико је неки поступак било које сестре изазивао приговор, она на њега није смела да одговара ниједном речју

(13. поглавље). Сасвим природно да је тиме био искључен сваки облик роптања (17. поглавље). Од свих се захтевало строго послушање настојатељици (*матери*), која је на то место постављена вољом Божијом. Током трпезе морало се седети ћутке, понављајући у себи „свештене речи“ које је читала једна од сестара (18. поглавље). Читању Светог Писма и осталих душекорисних књига „Правила“ придају велику пажњу, наводећи између осталог да се томе треба посветити најмање два сата током дана (19. поглавље). Полазећи од тога да све сестре треба да имају „једну душу и једно срце у Господу“, Кесарије установљује свецелу заједницу манастирског иметка, претпостављајући равноправност свих сестара, тако да некадашње богатство или сиромаштво немају никакав значај (20-21. поглавље). Постојани труд и непрекидна молитва треба да прате читав живот монахиња; осим тога, оне свагда треба да размишљају о речима Светог Писма (22. поглавље). Строго се забрањује „похота очију“ приликом сусрета са мушкарцима, јер немогуће је имати „целомудрену душу уз бестидне очи“, тако да се саветује, колико је то могуће, избегавање сусрета са особама супротног пола (23. поглавље). У таквом духу су и остала правила (о поретку богослужења, о

псалмопојању, итд.), која пројављују његову пастирску бригу о спасењу повереног му стада Христовог“ (Сидоров 2008, 171-173).

Кесаријев Устав стоји у тесној вези и са „Посланицом монахињама“, упућеној сестри арлеатског архипастира и читавој њеној заједници. Како наводи А. И. Сидоров, „она је написана пре Устава и, како то напомиње сам аутор, посланица представља „малу утеху“, мада је по обиму то прилично дело које се ипак не дотиче превише аскетских питања. Ослањајући се на светоотачку традицију и, пре свега, на светог Кипријана Картагинског (или, прецизније, на списе псеудо-Кипријана, непознатог аутора чија се дела приписују поменутом оцу), преподобног Јеронима и преподобног Јована Касијана Римљанина, Кесарије напомиње сестрама да оне, „изашавши из световног мрака“, започињу да созерцавају Христову светлост и да због тога треба да буду преиспуњене духовним стражењем. Јер, сви пређашњи пороци и греси лако се могу поново вратити уколико се свакодневно не одгоне добрим делима. Докле год човек живи у телу, он мора да се супротставља ђаволу и стога је свака душа која жели да сачува благочешће обавезна да побеђује стомакоугађање, да избегава пијанство и остале пороке. Кесарије посебан акценат ставља на препоруку да оне које су се посветиле монашком животу треба да се уздржавају од сусрета и друговања са мушкарцима. Он говори и о лукавствима ђавола, наглашавајући да непријатељ нашега спасења дуго може вребати погодан тренутак и да у једном једином моменту код девственице може распламсати похоту и тако је скренути са врлинског пута. Арлеатски архипастир напомиње да, док се осталим пороцима можемо успротивити кроз добродетел, када је реч о чувственој похоти, њу је потребно избежавати. Стога он непрестано подсећа сестре да се одричу привезаности свим земним стварима: богатству, раскоши, ленствовању и осталим, како све то не би „умртвило“ крила душе и ономогућило их да се правилно развију. Завршавајући своју посланицу, Кесарије кроз напомену са чиме се све сусрећу „војници Христови“, наглашава реалност најтеже битке, а то је „битка за целомудреност“, битка која се одвија свакодневно и која се са напором задобија“ (Сидоров 2008, 173-174).

Женски манастири били су средишта духовности, чији се утицај распростирало не само на девојке и жене које су живеле у свету, него и на велике богословске умове. Типичан пример представља породични манастир у Анези, где се, поред Василија Великог, подвизавала његова мајка Емилија и сестра Макрина. Дубоко очаран идеалом монашког живота, Василијев брат Григорије Богослов, иако ожењен, пише аскетски трактат *О девствености* (око 371. године). Такође, идеале женског подвижништва, а посебно врлине девствености и целомудрија, Григорије велича у спису *Посланица о животу свете Макрине*. Између осталог, у житију своје блажене сестре Григорије Богослов истиче да, иако је *слабијег пола*, она пројављује образац истински непобедивог борца Божијег, а

као основну поруку саопштава да својствени јој закон *бестрашћа*, који треба да одређује наш однос према свему што нас окружује, као и *благочестиви начин живота*, морају бити обавеза свих хришћана – и мушкараца и жена, и девственика, односно девственица и оних који су у браку (детаљније види: Сидоров 2008, 106-110).

Такође, женски манастири шредстављали су средишта хришћанског човекољубља у најплеменитијем смислу те речи. Били су прибежиште свим невољницама и потребитим женама и девојкама, сирочади, удовицама, старицама, социјално обесправљеним, ментално и физички болесним женама. Известан број женских манастира имао је у свом саставу и болнице и домове за старе. Женски манастири играли су важну улогу и у културном и у интелектуалном животу, у развоју књижевности и уметности, у мисионарењу, па и у развоју теолошке мисли, превасходно у домену аскетике. Тако, један *аутентични спис о женском подвижништву* који је оставио значајан траг на развоју монашког предања – импресивна збирка агиографског и аскетичког материјала позната под називом *Материк (Meterikon)* – настао је око 1200. године, а садржи сведочанства о животу и поуке светих мајки Цркве – утемељитељки женског монаштва: *преподобне Синклитикије* († 350), *Саре* († 370), *Меланије* († 439), *Пелагије* († 461), *Матроне* († 492) и *Теодоре* († 823). Поред изрека светих подвижница (Материк 1997, 113-143), овај спис садржи три посланице аве Исаије монахињи Теодори о спољашњем устројству усамљеничког живота и упутства аве Исаије о унутрашњем животу који доликује безмолвинцама (Материк 1997, 103-111, 145-206).

На основу агиографског материјала, који је у случају женског монаштва знатно оскуднији него када је реч о подвижништву монаха, може се уочити *разгранатост и разноврсност њихових служби у Цркви*.

Неке монахиње имале су динамичку, еванђелску службу поучавања других хришћанској вери. Биле су одговорне за упућивање других у веру и за њихово духовно руковођење. Неке од њих биле су заслужне и за увођење паганки и јеретика у Цркву. Посебну харизму задобиле су подвижнице које су рукополагане у чин ђакониса да би вршиле како литургијску службу, тако и низ других служби које су изражавале послане Цркве да води људе спасењу у Христу (подробни опис тих служби на основу древних молитава рукоположења ђакониса види у: Каридојанис-Фиццералд 2009, 79-129). Такође, многе подвижнице постале су познате као *духовне мајке сестара* у њиховим монашким заједницама. Било је и оних које су посећивале болесне и онемоћале или помагале сиротињи, што представља посебну пројаву *харитативне делатности*. Не заборавимо ни чињеницу да су људи из света долазили к монахињама ради помоћи и савета, што показује да су оне остваривале и значајну *пастирску и душебрижничку делатност*. Напокон, многе монахиње истакле су се као *ревнитељке за чистоту вере* и ватрени борци против јереси и раскола. Тако, од VII до IX века оне су водиле снажну борбу против иконоклазма, отуда Лав Исаверијанац и Константин Копроним доносе против њих строге указе.

(...)

Женско монаштво првих векова, као што смо показали, представљало је *ауθενични покрет побожности и духовног плодоношења* у благодати и милости Божијој. Његова духовност и његов етос остваривали су се у живом сусрету са Богом, унутар сагласја и јединствености Предања једне, свете, саборне и апостолске Цркве. Тој духовности били су својствени и *теоријски (мистичко-контемплативни)* и *практични (литургијски, мисионарски, харитативни, просветитељски)* карактер, у јединству богољубља и човекољубља, усхођења и силажења. Дубока чежња за Богом својствена подвижницама Христове љубави од самог заснивања монаштва до данас чини да се вековима обнавља вечни завет, вечна посвећеност најблагороднијих кћери Цркве Небеском Женику душа њихових, по заветном обећању Пресвете Дјеве Марије: „Ево слушкиње Господње – нека ми буде по речи Твојој“ (Лк 1, 38). Сведочење и искуство утемељитељки монашког подвига и данас представља, и свагда ће представљати непресушно врело са које ће воду бесмртности захватати душе девојака и жена *занетих љубавном чежњом за Небеским Жеником и измењених Његовом божанском љубављу* (Свети Симеон Метафраст), уграђујући се у здање *Града који ће доћи* заједно са свима Светима Цркве Божије.

Свети Симеон Нови Богослов

ПУТ КА БОЖИЈЕМ ПРИЈАТЕЉСТВУ

Чисто срце се не задобија врлином, ни са две ни са десет, а такво не постаје ни својом природом; чистим, али не потпуно савршеним, чине га и све врлине и природа. Али све врлине, без дејства и присуства Светог Духа, не могу срце учинити потпуно чистим. Као што ковач само помоћу својих алата, а без ватре, не може да обавља послове, тако и човекова дела, створена сопственим врлинама као алатима, а без духовне ватре, остају незавршена и бескорисна, јер као таква не уништавају прљавштину и поквареност душе.

Да би задобио опроштај свих твојих грехова, било кроз исповест, било облачењем узвишеног анђеоског образа (монашењем), давање милостиње и смерност могли су ти бити само повод. Али док си заслужио безбројне казне, достојен си не само да их се ослободиш, већ и да задобијеш славу и Царство небеско. Увек размишљај о томе, односно никада не заборави то време и буди припремљен и одлучан да не издаш Оног који те је створио, који ти је опростио падове и који те је поштовао док си грешио. Слави и поштуј Га свим твојим делима. Тада ће Он, који те је поштовао и који ти је учинио част изнад сваке видљиве творевине, моћи да ти узврати још већом славом и да те учини својим искреним пријатељем.

Превела са италијанског Марија Вучковић, Dai Capitoli pratici e teologici di Simeone il nuovo teologo (Nn. 73.99 FG 3°, 364.370-371)

Наш епархијски часопис у сарадњи са Министарством вера и дијаспоре републике Србије у оквиру појекта „Унапређење верске културе, верских слобода и толеранције“, као дела програма „Остваривање сарадње државе са црквама и верским заједницама“, објављује текстове који унапређују теолошко разумевање и уметничко стваралаштво у области иконописа, фрескописа и других облика визуелног изражавања.

Пројекат је покренут у циљу систематског представљања теологије иконе и црквеног стваралаштва у савременој теолошкој мисли. Реч је о чланцима (или одломцима из обимнијих радова) најистакнутијих савремених стваралаца и теоретичара црквеног сликарства из различитих земаља и различитих помесних Цркава, тако да ће само стваралаштво бити тумачено са више аспеката, што ће допринети увиђању разлика и сличности култура унутар савременог православља као и потпунијем сагледавању комплексне црквеноуметничке проблематике.

На крају пројекта, текстови објављени у Каленићу биће штампани у виду теолошког зборника о савременој православној црквеној уметности.

митрополит Иларион (Алфејев)

ЛИТУРГИЈСКИ СМИСАО ИКОНЕ

Одомак из реферата *По лику и подобију (богословље иконе у Православној Цркви)* на међународној научној конференцији *Преподобни Андреј Рубљов и руски иконопис у манастиру Бозе (Италија)* 15. септембра 2005. године

Икона је по свом назначењу *литургијска*, она је недељив део литургијског простора (храма) и неизоставни учесник богослужења. „Икона по својој суштини... никако није лик предначен личној молитвеној поклоњењу“, пише јеромонах Габријел Бунге. „Њено богословско место је, пре свега, *Литургија*, где се благовест Слова допуњује благовешћењем лика.“[□] Ван контекста храма и Литургије икона у значајној мери губи свој смисао. Напокон, сваки хришћанин има право да донесе икону у свој дом, но то право стиче само онолико колико је његов дом наставак храма, а његов живот наставак Литургије. У музеју икони није место. „Икона у музеју је нонсенс, ту она не живи, само постоји као осушени цвет у хербаријуму или лептир набоден на иглу у витрини колекционара.“[□]

Икона учествује у богослужењу упоредо са Јеванђељем и другим свештеним предметима. У традицији Православне Цркве Јеванђеље није само књига за читање, већ и предмет коме се одаје литургијско поклоњење: оно се у току богослужења свечано износи, верници га целивају. Управо тако и икона, која је *Јеванђеље у бојама*, представља објекат, не само посматрања, већ и молитвеног поклоњења. Иконе се целивају, каде, пред њима се врше велика и мала метанија. При томе, хришћани се не клањају осликованој дасци, већ ономе ко је на њој приказан, јер, по речима Светог Василија Великог, „част која се одаје лику прелази на прволик“¹.

Смисао иконе као објекта богослужбеног поклоњења открива се у догматским одлукама Седмог Васељенског сабора, који је установио „поштовати иконе целивом и смерним поклоњењем, не служењем истинитим које, по вери нашој, приличи само једином Божанству, но поштовањем, на начин како се оно одаје представи Часног и Животворног Крста и Светом Јеванђељу и сличним светињама“. Оци Сабора, следећи преподобног Јована Дама-

скина, разликују служење (*latreia*), које припада Богу, од поклоњења (*proskynesis*), које се одаје анђелу или обоженом човеку, била то Пресвета Богородица, или било ко од светих.

У наше време најраспрострањенија икона је насликана на дасци по личној поруцибини за храмовну или личну употребу. Таква икона може бити без тематске везе са неком другом иконом, она живи свој живот, њу поклањају и препоклањају, продају и препродају, стављају је у музеј, каче на зид у храму или у дому. Такву икону је могуће фотографисати или од ње направити репродукцију, коју је потом могуће објавити у књизи, на интернету, или је можемо урамити и ставити на зид. Израда икона по наруци је веома добар и раширен посао. У зависности од укуса наручиоца, иконе се сликају у византијском, древноруском, *ушаковском*, *академском* или било ком другом стилу. Неретко иконе се *остаревају*, намерно се на њих наноси чађ, праве пукотине и други ефекти старења, да би икона изгледала аутентично.

У древној Цркви најраспрострањенија је била икона насликана за конкретан храм у функцији недељивог дела храмовног ансамбла. Таква икона није изолована, она је недељиво повезана са другим иконама, које се налазе у њеној непосредној близини. Црквеном уметнику није падало на памет да икону стилизује да би она подсећала на неки историјски период, или да јој даје *остарео* изглед.

У свакој епохи икона се сликала у стилу који је одговарао том времену; мењала се епоха, мењао се и стил, мењали су се естетски стандарди, технички методи. Неизмењен је остао само иконописни канон, који се сачувао кроз векове. Сав древни иконопис је био строго каноничан и није остављао простора људској фантазији.

Древни храмови нису украшавани толико иконама насликаним на даскама, колико зидним сликарством. Управо је фреска најранији образац православне иконографије. Већ у римским катакомбама фреске заузимају суштинско место. У послеконстантиновском периоду појављују се храмови потпуно осликани фрескама, од врха до дна, на сва четири зида. Упоредо са фрескама најбогатији храмови украшавани су и мозаицима.

Најочигледнија разлика између фреске и иконе је то што фреску није могуће изнети из храма, она је неодвојиво *везана* за зид и заувек свезана управо за тај храм за који је и сликана. Фреска живи заједно са храмом, стари заједно са њим, рестаурира се заједно са њим и заједно са њим и страда. Икону је могуће унети у храм и изнети из храма, могуће ју је преместити са једног места на друго, из једног храма у други. У времену новог иконоборства и богоборства, које је наступило после револуције 1917. године, фреске су страдале заједно са разрушеним храмовима, док су иконе страдале ван храмова, на ломачама које су палили по свој Русији. Известан број икона, изнетих из храмова, спасен је, и оне су нашле своје место у музејима древне уметности, или музејима атеизма, у затвореним складиштима и депоима. Фреске из разрушених храмова изгубљене су заувек.

Будући недељиво повезана са храмом, фреска представља органски део литургијског просторства. Сижеи фресака, као и сижеи икона, тематски одговарају годишњем богослужбеном кругу. У току године Црква спомиње основне догађаје библијске и јеванђелске историје, догађаје из живота Пресвете Богородице и из историје Цркве. Сваки дан црквеног календара посвећен је сећању на неког светитеља, мученика, преподобног, исповедника, благоверног кнеза, јуродивог и тд. Сагласно томе зидно сликарство може у себе да укључи представе црквених празника (како христовог тако и богородичиног циклуса), ликове светих, сцене из Старог и Новог Завета. При томе, догађаји једног тематског низа, по правилу, распоређују се у једном реду. Сваки храм се замишља и гради као јединствена целина, и тематика фресака одговара годишњем литургијском кругу, одражавајући истовремено и специфичност самог храма (у храму посвећеном Пресветој Богородици, фреске ће представљати Њено житије, у храму посвећеном Светом Николају, житије тог светитеља).

Иконе, насликане на дрвеној дасци темпером на грунду (левкасу) или изведене техником енкаустике, постају распрострањене у постконстантиновом добу. У рановизантијским храмовима икона није било много, два лика Спаситеља и Мајке Божије могли су се налазити испред олтара, истовремено

зидови храма били су искључиво осликани фрескама. У византијским храмовима није било иконостаса са више редова, олтар се делио од наоса ниском преградом, која није скривала оно што се у олтару дешавало од погледа верника. До данашњих дана на грчком истоку иконостаси се праве углавном са једним редом икона, ниским царским дверима, а често и уопште без царских двери. Иконостаси са много редова широко су се распространили у Русији у постмонголско доба, при чему се, како је познато, број редова повећавао како су пролазили векови – у петанаестом веку појавили су се трореди иконостаси, у шеснаестом четворореди, а у седамнаестом иконостаси са пет, шест и седам редова.

Развој иконостаса у Русији има дубоко богословске основе, које су веома подробно анализирали бројни научници. Архитектонику иконостаса карактерише целовитост и довршеност, а тематика одговара тематици фресака (неретко иконе на иконостасу тематски понављају зидно сликарство). Богословски смисао иконостаса није да сакрије нешто од верника, него супротно томе да им открије реалност у коју је је свака поједина икона прозор. По речима Флоренског, иконостас „не крије ништа од верника... него, напротив, указује им, полуслепима, на тајне олтара, открива им, хромима и сакатима, улазак у други свет, који је од њих скривен њиховом учмалошћу, виче им у глуве уши о Царству Небеском“⁴².

Истовремено, немогуће је не приметити да раној Цркви није било својствен доживљај мирјана као полуслепих, глувих, хромих и сакатих, за разлику од свештенства које се налази у олтару, којем је улазак у други свет, следејући логици, вазда отворен. И тешко је не сагласити се са оним истраживачима, који примећују да се претварање

Тешко је не приметити да раној Цркви није било својствен доживљај мирјана као полуслепих, глувих, хромих и сакатих, за разлику од свештенства које се налази у олтару, којем је улазак у други свет, следејући логици, вазда отворен. И тешко је не сагласити се са оним истраживачима, који примећују да се претварање

иконостаса у глугу непродорну преграду између олтарa и наосa негативно одразило на литургијску традицију Руске Цркве. Високи иконостас са много редова који је изоловао олтар од основног простора храма, допринео је продубљивању јаза између клира и верног народа, јер се народ од активног учесника богослужења претворио у пасивног слушаоца-посматрача. Возгласи свештеника који до верника допиру иза глувог зида иконостаса, са затвореним царским дверима и навученом завесом, никако не доприносе укључивању оних који се моле у „заједничко дело“ што би Божанствена Литургија, и уопште свако црквено богослужење, требало да буде.

Развој иконописања, промене у иконописном стилу, појављивање или ишчезавање појединих елемената храмовног уређења, неодвојиво је повезано са литургијским животом цркве, са степеном евхаристијске побожности црквеног народа. „Својим коренима икона улази у евхаристијски опит Цркве, неодвојиво је повезана са њим, као и уопште са степеном црквеног живота“, говори архимандрит Зинов. „Када је тај ниво бивао висок, и црквена уметност је била на висини; када је црквени живот слабио у времена његове деградације, деградирала је, коначно, и црквена уметност. Икона се често претварала у слику са религиозним сижеом, и њено поштовање престајало је да буде православно.“³

За ранохришћанску Цркву карактеристично је активно учешће свих верујућих у богослужењу, како клирика тако и лаика. Евхаристијске молитве су у раној Цркви читане гласно, а не тајно, народ је одговарао на возгласе свештеника а не хор, сви верујући су приступали Светој Чаши а не само клирици или они који су се посебно припремали за причешће. Том црквеном искуству одговара открити олтар, одсуство видљиве преграде између свештенства и народа. У зидном сликарству тог периода најзначајније место припада евхаристијској тематици. Евхаристијски подтекст имају најранији ранохришћански симболи зидног сликарства, као што су чаша, риба, јагње, корпа са хлебовима, винова лоза, птица која кљуца грозд. У византијском периоду сво храмовно сликарство се оријентише ка олтару, који остаје као и раније откривен, а осликова се сликама које се непосредно односе на Евхаристију, као што су *Причешћивање апостола*, *Тајна вечера*, ликови твораца Литургије (пре свега Василија Великог и Јована Златоустог) и црквених химнографа. Све те слике треба да упуте верујућег ка евхаристијском складу, да га припреме за потпуно учешће у Литургији, за причешће Телом и Крвљу Христовом.

Промена евхаристијске свести у касније доба, када је причешће престало да буде недељивим елементом учешћа сваког верника у Евхаристији, а Литургија престала да буде „заједничко дело“, довела је до псеудоморфозе и у иконописној уметности. Евхаристија је постала пре свега својина клирика, који су сачували обичај причешћивања на свакој Литургији, док се народ причешћује ретко и нередовно. Сагласно томе, олтар се одваја од наоса (брода), а између клирика који се причешћују и лаика који се не причешћују израстао је зид иконостаса, сликарство олтарa посвећено Евхаристији, постаје скривено очима верних.

Промене стила у иконопису у разним епохама такође је повезано са променама евхаристијске свести. У синодалном периоду (XVIII-XIX век) у руској црквеној побожности дефинитивно је утврђен обичај да се причешћује једном или неколико пута у години, у већини случајева народ је долазио у храм да би „одстојао“ Литургију, а не ради тога да би се причестио Светим Христовим Тајнама. Декаденцији евхаристијске свести у потпуности је одговарала иста таква декаденција у црквеној уметности, која је довела до замене иконописа са реалистичним „академским“ сликарством, а древног појања са многогласијем. Храмовно сликарство тог периода сачувало је једино делимичну тематску сличност са својим древним прототиповима, али се у потпуности лишава свих основних карактеристика иконописа, који га разликују од обичног сликарства.

Препород евхаристијске побожности почетком XX века, стремљење ка чешћем причешћивању, покушаји превазилажења баријере између свештенства и народа, сви ти процеси временски се подударају са „открићем“ иконе, препородом интереса за древни иконопис. Истовремено у Руску Цркву почиње да се враћа ниски једнореди иконостас, откривајући погледу верујућих шта се дешава у олтару. Црквени уметници почетка XX века почињу да траже путеве за препород канонског иконописања. Та се потрага наставља међу руском емиграцијом, у стваралаштву иконописаца као што су монах Григорије (Круг). Она се завршава у наше време са иконама и фрескама архимандрита Зинова и великог броја других мајстора који обнављају древне традиције.

са руског превео Дејан Манделц

напомене:

- ¹ Иеромонах Габријел Бунге, *Другой Утешитель*. С. 111.
- ² И. Языкова. *Богословие иконы*. С. 33.
- ³ Святитель Василий Великий, *О Святом Духе*, 18.
- ⁴ Священник Павел Флоренский, *Иконостас*. В кн.: *Иконостас. Избранные труды по искусству*. СПб., 1993. С. 40-41.
- ⁵ Архимандрит Зинов, *Беседы иконописца*. С. 23.

И. Јазикова, С. Ржањићина

О КРИТЕРИЈУМИМА ЗА ОЦЕНУ ИКОНОПИСНОГ ДЕЛА

У данашње време сазрела је насušна потреба да се формирају критеријуми за писану оцену савременог иконописа. Ти критеријуми нису потребни само стручњацима, какви су торетичари иконописа, историчари уметности и културолози, него и свим заинтересованим лицима, превасходно свештенослужитељима. Заиста, великим бројем часова теорије иконописа на високим духовним школама, не стиче се право на категоричке тврдње о високом или ниском уметничком нивоу неког иконописног дела. Такве тврдње потребују одређену аргументацију, коју не поткрепљују безусловно потврда о духовном или уметничком образовању, радно искуство, име или ауторитет.

Светлана Ржањићина

У историји уметности као науци давно су формирано принципи анализе уметничког дела. Постоји одређени корпус естетских појмова или критеријума, на основу којих се формира оцена уметничког нивоа и квалитета рада. Ти су критеријуми познати. Оцењују се техника, композиција,

колорит, ритам и тд. Пошто у иконопису постоје одређене специфичности, та схема захтева одређене корекције.

Каноничност

Иконопис је традиционална уметност. Због тога, поред квалитета техничког извођења, темељни критеријум за његову оцену је „каноничност“. Да би се научио иконопис потребна је озбиљна школа са много вежбе и дугогодишњим копирањем и цртањем по узорима. Уметник-иконописац А. Соколов пореди иконопис са музичком уметношћу, где се веома цени извођење, и закључује да уметност иконописања има у основи извођачки карактер. И управо у тој првој тачки оцењује се степен извођачког мајсторства иконописца у конкретном делу. При томе је потпуно допустиво, на пример, свесно мењање форме или какво изобличење цртежа у циљу веће изражајности, но у сваком конкретном случају то треба бити оправдано остварењем уметничке целовитости слике. И овде, по мишљењу А. Соколова, на сцену ступа не само извођачки него и композиторски карактер иконописа. Суштински, тиме се не може правдати нехат, непажња, журба, недостатак мајсторства.

Та тачка, нажалост, многим лицима са духовним образовањем представља једини критеријум за оцењивање уметничког нивоа иконе. То није тако. Чак и негативна оцена дела на овој тачки не

даје основа да се не анализира даље. Чак и при ниској оцени дела са тачке каноничности могу се у делу наћи интересантни уметнички моменти и решења. У том случају, уметник мора посветити више пажње техници и изучавању иконографије.

Степен оригиналности

Као пример канона или обрасца веома често су навођена конкретна дела, на пример, Стоглави сабор је назвао Тројицу Андреја Рубљова канonom за иконописце. И данас иконописци широко користе обрасце, сликају преписе познатих икона, обраћају се монументалној уметности прошлих епоха. Но ако је дело иконописца само копија неког образаца, његова даља анализа као уметничког дела нема смисла. Иконописање, по мишљењу А. Соколова, поред извођачког има и композиторски карактер. То је, као у музици, импровизација на задату тему, у којој су извођење и композиција подједнако важни. Што је на вишем мајсторском и духовном нивоу иконописац његово дело има више самосталности, при томе се верност канону и иконографска тачност подразумевају.

Композициона решења

У сваком уметничком делу, какво је и иконописно дело, важно је узети у обзир степен изражајности. Изражајност се постиже композицијом и ритмичком игром линије и боје. Естетика иконе има своју специфичност, различиту од других естетских система (класицистичких, ренесансних, авангардних и других), но и она се потчињава општим уметничким законима, који у себе укључују разумевање хармоније, базирано на психофизичким законима перцепције визуелне слике. Уколико су ти закони грубо нарушени, то ће свима бити очигледно. Но уколико су и допуштена одступања од композиционе уравнотежености, применом неких дисонантних комбинација боја, претеривањем у линеарном цртежу и слично, све то мора бити оправдано постизањем одређеног уметничког ефекта.

Колористичка решења

Боја је најемоционалнија компонента утицаја на посматрача уметничког дела. Тим пре, ваљаност колористичке игре је предмет посебне теоријске анализе. Ради оцене принципа колористичких ограничења или засићености боја, контраста и

Ирина Јазикова

Шта је ваљаност иконе и црквеног сликарства

бојених акцената, хармоније топлих и хладних боја и слично, потребна су одређена знања, практичне вештине и тако даље.

Тонска решења

То исто тиче се и тона. Уметничка хармонија дела састоји се из многих елемената, међу којима се формирају различите сложене везе. Тако је тоналитет иконе повезан са општом скалом боја, која је, са своје стране, повезана са иконографијом и са каноном који, са своје стране, имају дубок симболички смисао.

Цртеж

Цртеж је основа иконе. Анализа цртежа садржи у себи оцену пластичности и распореда облика.

Разуме се, анализа на основу ових тачака претпоставља дубоко изучавање савременог иконописа, његових проблема, присуство уметничког укуса, и као минимум, интерес за иконографију. Коначно, никаква уметничка анализа не може да претендује на безусловну објективност, јер је уметност у значајном степену субјективна, и зависи не само од онога што је њу унео сам уметник, већ и од начина на који је усваја посматрач. Уметност подразумева дијалог, као минимум, двојице – уметника и посматрача, а у случају иконе у том дијалогу учествује и трећи – онај чији је лик насликан на икони. Икона ја прозор кроз који ми посматрамо

свет, физичким гледањем невидљив, и посредством иконе стојимо пред оним коме се молимо. То не смемо заборавити док анализирамо, како бисмо рекли, објективне критеријуме као што су композиција, боја, светлост, иконографска схема и тако даље. Веома је важно да то схвате стручњаци за црквену уметност и људи који се за њу интересују.

Важно је имати у виду још један критеријум, а то је молитвотворност иконе, термин који је својевремено сугерисао историчар уметности Л. Лившиц. Сваки верујући човек може да осети колико му нека икона помаже или напротив смета при молитви. Тај критеријум такође не спада у категорију објективних, већ је личан, а то значи субјективан. Но управо тај критеријум сведочи о духовном стању иконописца у моменту сликања иконе, а молитва је тајна и главни циљ на који се надовезују остали квалитативни домети иконописа, на којима се заснива објективна анализа.

Могуће је да предложена схема анализе није потпуна и да захтева даљу дораду и конкретизацију од стране стручњака. Но управо је озбиљан научни прилаз ка оцени иконописног дела неопходно дорађивати и уводити у систем духовног и световног образовања историје и теорије уметности.

превео са руског Дејан Манделић

(И. Јазыкова, С. Ржаницына *О критериях оценки иконописного произведения* 2009)

Мишел Кено

ИКОНА: СВЕТА УМЕТНОСТ НАШЕГ ВРЕМЕНА

Као талентован сликар, а убеђени атеиста пре него што је случајно открио пут Христа, руски емигрант у Француској Леонид Успенски (умро 1987. године), посветио је свој живот поновном откривању иконе. Он је с правом говорио да ако се још неподељена Црква првог миленијума борила за икону, сад је дошло време када се икона бори за Цркву. То је место иконе у веронауци, али икону треба довољно упознати и избећи опасност, која ја данас честа, а то је да се она сведе на просту верску слику, што никако није.

Све до VII и уједно последњег Васељенског сабора у Никеји 787. године, затим све до дефинитивне победе иконобранитеља 843. године која је означена као „Победа православља“, тј. „праве вере и славе“, икона је изазивала снажне поделе још неподељене Цркве. Свесни великог улога, пошто се ради о основном елементу хришћанске вере, монаси и верници свих сталежа су својом крвљу платили веру у свете иконе.

Актуелна усхићеност иконом не сведочи само о жеђи за њеним значењем, јер су њене структуре и симболи често измењени преко рекламе и модерне уметности, и имају другачију сврху. Неки данас у њој виде егзотичну слику коју цене због њених

неуобичајених облика и смелости у бојама. Та неуобичајена слика поставља питања, фасцинира, узнемирава, понекад до те тачке да се урезује у срце и у дух. Тек откривена, она ризикује да буде искварена. Поред значајних икона – које су теолошки ваљане по бојама и облицима – многе слике присвајају термин икона, и те декадентне слике су, на жалост, још врло честе у црквама земаља православне традиције које се храбро издижу из уништавајућег ропства.

Али шта је то икона и зашто јој се придаје толика важност? Кроз цео Стари Завет се провлачи жеља да се упозна Име Бога и види Његово Лице (Изл 3, 13 и 18). Истовремено, Бог забрањује извајане слике (Изл 20, 4; понз 4, 16) и наређује Израилћанима у ходу према Обећаној Земљи да униште слике које су насликане и металне статуе народа чију

теологија иконе и црквено стваралаштво

Господ Исус Христос, детаљ иконе, Леонид Успенски

територију заузимају (Бр 33, 52). Разлог који је дат Мојсију: „Лице се моје не може видети“ (Изл 33, 23) се објашњава чињеницом да се Бог још није оваплотио. У тим условима, сваки облик слике и угравирано или извајано представљање води до идола који су поткрепљени незнабожачким култом, као и крајњим непоштовањем према Ономе који је себи изабрао један народ међу свим нацијама на Земљи.

Као чуварка икона све до дана данашњег, од диференцираног развоја хришћанства Запада доследног прогресивном удаљавању обележеном расколом из 1054. године, православна Црква у својој литургијској години – која почиње 1. септембра, има дванаест великих празника од којих је први Рођење Деве Марије (8. септембра), а други њено Ваведење у Храм (21. новембра). То показује колико је важна та жена „достојнија поштовања од Херувима и неупоредиво славнија од Серафима“ – према изражавању византијске литургије – будући живи Храм, кроз кога ће се оваплотити Реч. Благовести (25. марта) добијају космичку димензију, пошто Вечност улази у време, Бесконечно у коначно. Без човечанског семена, Дева Марија зачала је Светим Духом Друго Лице Свете Тројице. Као нова Ева, она је место новог Савеза кроз који Бог прима на себе наше човештво.

Кроз своје Рођење, Христос руши зид раздвајања и култ идола своди на ништа. Као видљиво лице невидљивог Бога – што исказује његова слика (еикон на грчком) – Он постаје омеђен својим уметањем у простор и време. Пошто се тако манифестовао, Он може да буде приказан. Али није важно како! Историја хришћанства је у ствари обележена искушењима која су неке довела до тога да поричу божанство Христово или супротно томе

Његову човечност. Дакле, према отачкој изреци „оно што није прихваћено не може бити спашено“. Христова објава свету „истински Бог и истински човек“ укључује и то да га представљамо у Његовој богочовечности.

Због тих захтевних потреба иконограф треба да буде нарочит човек који мора да буде потпуно присутан у Цркви и да познаје Цркву и веру. Зна се да су Александар Велики, цар Август и многи други забрањивали репродукцију свог лика од стране особе која није одобрена. Како према томе не показати суздржљивост у репродукцији црта Божјег Сина? Уз то, икона је плод вековне разраде чији садржај и структура не могу да се препусте слободној процени било кога. Као литургијска слика Православне цркве и неподељене Цркве много даље од временских граница раздвајања, она је невербална слика литургијских текстова којима иконограф мора да се прожме и живи тако да би постао преносилац покоран Духу. Непознавање тих услова води сликању икона које су мање или више стране учењу Цркве, и уместо да воде верника, оне стварају конфузију, заводе и често погађају верника својом ригидношћу и хладноћом. Обележити линије Узвишеног, то је звање које не може да се схвати олако, јер се ступа у контакт са божанском ватром, ватром љубави, која као река ватре у икони Страшног суда, охрабрује и греје срца Божјих пријатеља, али спаљује оне који јој се приближе не облачећи белу одору.

Ако Оваплоћење омогућава Христову икону која подсећа да је „Бог постао човек да би човек постао Бог“ – према објашњењу Отаца, Христова икона такође захтева икону обожених мушкараца и жена. На дан свог Преображења на брду Тавор, „Човекољубац“ – израз чест у молитвама Православне Цркве – открива се у својој правој богочовечанској природи. Све до тог дана, апостоли Петар, Јаков и Јован су га гледали очима тела и чулности, тако да их та јака и изненадна светлост баца на леђа како то показује икона празника. Насупрот икони Духова где се апостоли приказују са ореолом, јер су примили Дух који их посвећује, апостоли сведоци Преображења још нису примили Дух и не подносе јаку светлост Божанства. То објашњава њихову узнемиреност и одсуство ореола. Њихово представљање са ореолом сведочи о дубоком непознавању тог моћног симболизма.

Што се тиче приступа тајни спасења, често недостају речи којима би се све формулисало и прецизирало. Здрав разум је насупрот тајанствености. Када се говор спотакне, слике преузимају функцију речи кроз симбол који повезује видљиви са невидљивим светом. Што се тиче Христовог Рођења, на пример, ако се ограничимо на историјски догађај, то води представљању бебе у јаслицама са целим емотивним контекстом „рођења“ на италијанском. Видокруг остаје ограничен на човечанско и то дете се ни по чему не разликује од друге деце. Насупрот томе, икона се не везује толико за историју. Она се од ње одваја да би је затим боље прихватила. Икона Христовог Рођења напушта декоративне и емотивне моменте да би се

што се тиче иконе и црквене ватре давајући вањашња

Преображење Господње, Леонид Успенски

концентрисала на значај космичког. Као ехо на прве редове Јеванђеља по светом Јовану, Дете лежи у мрачној шупљини, симболу мрака где ће се појавити Светлост света. Друга појединост, Дете у повоју као Лазар у гробници не одмара у јаслама, већ на некој врсти олтара – гробнице, најаве будуће жртве, јер је Он Божје Јагње, Небески Хлеб који ће дати своје тело за живот овога света. Присуство анђела, те друге светлости, огледала Свете Тројице оправдано је божанским код Новорођенчета које каже: „Пре него што Авраам настаде, Ја Јесам“ (Јн 8, 58). Лежећи на постељи од пурпура, боја која је некад била царска и која симболизује њено достојанство Мајке Божије, Дева Марија има звезду на предњем делу вела, (Мафорион) који јој увек покрива главу, као и на сваком рамену, у подсећање на њену невиност пре, за време и после њеног материнства. Као свако од нас, Јосиф се бори суочен са мистеријом тог девичанског рођења, а његово повлачење проистиче из педагогије која тежи да подвуче да он није родитељ Детета. Скорије сликане у свету латинштине, поменуте иконе Свете породице играју се са хуманизмом дајући Јосифу привид очинства. Овај пример би требало да буде довољан да се скрене пажња на сваки покушај иновације у непознавању Предања.

Као зимски Васкрс, Божић нуди паралелу са иконом Силаска у ад – Анастасис, што на грчком значи успињање – пасхална слика Православне Цркве. Својом смрћу на Крсту одакле Христос грли цело човечанство, Нови Адам се спушта више од било ког другог човека јер патње које Он носи су наше патње. Он силази да тражи Првог Адама на том месту таме, тј. аду, месту одвајања, чија тешка врата Он разбија и пуни светлосту оног Божанског у себи. Икона то показује муњама и држањем Адама и

Еве за руку. Кроз њих, сваки човек је потенцијално узвишен, под условом да прихвати ту испружену руку. Својом смрћу на Крсту, Он је победио смрт и симбол крста је тако постао знак победе над мраком, над одвајањем и над смрћу. Као ново дрво живота, Крст је убудуће Оса света и Лествица ка Рају.

У нашој после-хришћанској цивилизацији, хришћани чине неке кораке који су понекад застарели. Колико ли је одбијања (хришћанства – прим. ред.) мотивисано карикатуралном визијом хришћанске вере вођене сликама и песмама слабих емоција, а да не причамо даље? Колико је оних који се изјашњавају као атеисти не знајући да одбијају лажног Бога помешаног са правим Богом оличеним у Христу о коме ништа не знају, а нарочито немају никаквог искуства личног сусрета? Као и музика, света слика мора да нађе онтолошко значење, да додирне дубине бића и пренесе присуство Бога и светитеља.

Слика је незаобилазна у духовном животу. Одбијање иконе – онтолошке слике у правом смислу речи – која је плод јаког вековног Предања учвршћеног у литургију, води до тога да се створе своје сопствене слике са свим неизбежним скретањима с правог пута уз помоћ маште која је остављена себи самој. Израз „модерне иконе“ је грешка у језику, јер пошто је то литургијска слика, то би подразумевало да се мења литургија, израз вере.

У хришћанској визији, Христова икона је слика у правом смислу речи. Њен ореол у облику крста има натпис $O \ \acute{o}n$ – „Ја сам Онај који јесте.“ Друге иконе су јој на неки начин подређене, пошто Христови пријатељи учествују у Његовој енергији и облаче је, што је извршење заповести светог апостола Павла: „у Христа се обукосте“ (Гал 3, 27). Човек створен „по лику Божијем“ је у ствари слика видљивог лица невидљивог Бога, са склоношћу да прихвати „ту сличност“. Из тога произлази међусобна сличност лица посматраних на иконама.

Икона је богојављење ликова јер онај који потпуно улази у Светлост постаје светлост – то је смисао позлаћеног ореола. Када су руски комунисти и муслимански фанатици на простору под њиховим утицајем пљачкали фреске и иконе цркава и манастира, они су се устремили на очи, те неподношљиве погледе усмерене ка њима, тиме најбрже укидајући присуство особа које позивају на заједништво. Као матична слика, икона у ствари повезује верника са свеитељима који су представљени на иконама и уводи га у будући свет, који је већ мистериозно манифестован тим лицима са великим и широм отвореним очима. Ванвремена, она остварује ту алхемију да се извлачи из времена и да се истовремено умеће у њега.

Ништа на аутентичној икони не проистиче из случаја. Она не познаје натурализам, напушта украс и одбацује емоционалност страсти. Свака црта носи неку енергију и због тога је важно да се иконограф препусти вођењу Светог Духа. Коса, код мушкараца и брада, руке – које зову „мало лице“ и стопала, одећа, зграде, итд., све су то носиоци значења и покуравају се прецизним облицима. Преображено тело губи своју

Шта се крије у иконе и црквеној историји?

непровидност. Ако смо збуњени у вези ушју са чудним ивицама ка унутра, тај преокрет ка унутрашњем назначава да та бића светлости не слушају више грају овог света, али су пажљиви према унутрашњим гласовима. Уста са финим уснама, лишеним сваког трага чулности, симболизују владање страстима: пад се дешава кроз говор, тј. похлепност која даје првенство твари у односу на Творца, тако да се обнова у Христу догађа преоријентацијом жеље. Испијено и мршаво лице и тело подсећају да свако хришћанско путовање прати кајање и аскеза, као што је смрт увек праћена васкрснућем.

Вскршњи тропар: „Христос васкрсе из мртвих, смрћу смрт разруши...“ прожима икону. Већ присутно у преображеним лицима, царство које ће доћи усмерено је ка повратку Цара Славе. То је тако рећи есхатолошка напетост која у садашњости прати икону дајући јој призивек вечности. Другачија перспектива која се састоји у пројектовању сцене према ономе који је посматра уместо развијања тачке бекства која се губи у видокругу, обавезује на дијалог и истомисљеност. Она одговара духу Блаженства које мења редослед вредности овог света, јер лајтмотив Царства које ће доћи није: блаженство богатих, снажних и хедониста, већ духовно блаженство благих, чистих душа и сиромашних.

Што се тиче коришћења материјала, то заслужује засебну студију. Како злостављана природа, тако и угрожено окружење показују да развој виртуелног света на штету стварности само погоршава ствар. Криза је пре свега духовне природе. Дакле, икона снажно изражава и показује лепоту стварања, а старе иконе сведоче о коришћењу племенитих материјала: дрво липе у Русији, природни пигменти за боје, иситњено и издробљено драго камење, позлаћени лист за ореоле, а често и за дно иконе. Како без неких економских принуда оправдати рам који има садржај непотпун и искварен, који се једнако разликује од дрвета као камен од бетона? Коришћење акрилне боје исто тако

нема ништа заједничко са пигментима који преносе енергију која недостаје грађи синтезе, а да не причамо о лепоти. Кроз материјале од којих се прави икона, цео садржај створеног света је означен преображајем. Дрво које се користи за рам иконе у коју се уписује лице Христа, Његове Мајке и светих, у себи окупља целу шуму. Ако је тако, дрвеће гледамо другим очима и постаје могуће извршити евхаристију, тј. понудити Богу своје стварање у накнаду.

У свету где је све пуно паганских богова и демонске енергије, икона постаје противотров сликама смрти. Она даје прилику да се оперу очи. „Светиљка телу, то је око. Ако, дакле, око твоје буде здраво, све ће тело твоје светло бити. Ако ли око твоје кварно буде, све ће тело твоје тамно бити. Ако је, дакле, светлост која је у теби тама, колика ли је тек тама!“ (Мт 6, 22-23). Прилика да се среде наше слике и да будемо снажнији пред онима који насрћу на нас! Без строгости на том нивоу ми лако можемо да постанемо играчка страсти које се развијају под утицајем слика и после стварају нове страсти.

Ако библијска традиција смешта настанак историје човечанства лицем у лице са Богом, свршетак времена ће, према књизи Откровења, бити обележен борбом за наметање слике Звери (Отк 13, 13-17) – тј. ружна слика Велике Блуднице (Отк 17, 1), која ће на крају бити савладана. Тако ће се Христос показати људима: Видљиво лице невидљивог Бога које је већ посматрано на икони.

Откривање или поновно откривање иконе означава и поклоњење икони. Није дрвени рам тај коме се клањамо, већ Онај који је због своје љубави према људима прихватио да постане твар и да узме људско лице. Натпис $\text{O } \omega\text{n}$ на Христовом ореолу позива на призивање Имена које је изнад сваког имена јер „ко год призива Име Господње биће спасен“ каже свети апостол Петар. И Онај који се показује на икони је исти који се показује при причешћу.

После Логоса (Λογος) – Оваплоћена Реч која је Христос – светитељи су постали реч. Ето зато их њихова невербална слика, тј. икона, тако приближава нама. Кроз наше поклоњење иконама, светитељи улазе у наш живот и постају верни пријатељи који нас подржавају и воде у нашем ходу којим пратимо Човекољубца.

Пошто икона остварује „данашњицу“ литургијских текстова и осавремењује историју спасења, она чини изузетно средство веронауке и нове евангелизације. Али под условом да се у међувремену не униште путеви за то и да се остави довољно времена да се томе прилагоди природа кроз своје укоренивање у Предање.

У свету лишеном знакова, икона је путоказ који допушта назирање једне другачије стварности, тј. Стварности. Треба тиховати у дубини свог срца да бисмо чули поруку те Стварности и започели истинит дијалог. Тај контакт нас окрепљује и помаже нам да у другом видимо потпуно Другог.

превела са француског Сњежана Ковачевић

père Michel Quenot L'ICÔNE: UN ART SACRÉ POUR NOTRE TEMPS

Богородица Знамење, Леонид Успенски

Прослављена двестогодишњица Карађорђеве цркве у Тополи

ХРАМ – СВЕДОК УПУЋЕНОСТИ НАРОДА НА ЦРКВУ

Мада су историјске неприлике током довековног трајања тополске Цркве Рођења Пресвете Богородице – Карађорђеве задужбине из 1811. године, нарушавале ктиторску идеју да овај храм буде свештени симбол ослободилачких тежњи Србије, дан када је прослављан двестогодишњи јубилеј потврдио је да никакве препреке нису могле раскинути тај суштински смисао који је произашао из вере Војда, устаника и народа у Божију помоћ. Наиме, на празник Богородичиног рођења ове године, када је Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. Јован са свештеницима Епархије у овој цркви служио Свету Литургију, видело се да та најважније нит није прекинута – око своје цркве и Епископа окупили су се сви Тополци и њихови уважени гости да потврде како ни у савременим стремљењима не могу без Цркве Христове. То је посведочио и епископ Јован у литургијској беседи:

„Данас прослављамо празник Рођења Пресвете Богородице, данас молитвено исказујемо поштовање најсавршенијој мајци коју је земља небу дала. Данас славимо Ону која је најпрослављенија и на небу и на земљи после Господа Исуса Христа. Данас прослављамо и заштитницу овога храма и овога града, које Она чува ево већ пуна два столећа.

За ових две стотине година у историји српског народа много се штошта догодило и збило. Нажалост, изгледа да нам се историја понавља. Током ових два века српски народ, и поред свих невоља и недаћа, остао је веран Богу и Цркви, имену своме и имену Божијем. Није поклекао ни онда када су многи мислили да су ишчупали и душу и срце српском народу. Није српски народ поклекао јер је био уз Бога и уз Цркву.

Рекох, као да нам се историја понавља. Данас нам поново чувају срце и отимају свету земљу косовску. Данас опет хоће моћници света да нам поруче да је моћ њихова у оружаном сили, а не знају да једину праву моћ има Бог, браћо и сестре, и не знају ону велику мисао нашег Владике и песника – *Кома снага лежи у топузу, трагови му смрде нечовјештвом*. Зашто ово говорим? Зато што сам пре неколико дана са Његовом светошћу патријархом српским био на Косову. Тамо се заиста поново збива страдална косовска битка.

Али, верујемо у Бога, верујемо у Мајку Божију, верујемо да ћемо и овога пута одолети. Насушно нам је неопходна молитва, јер она је изгледа једино средства са којим можемо данас изаћи пред овоземаљске моћнике. Потребна нам је молитва да их Бог уразуми да схвате да зло добра донети не може, да умудри моћнике овога света да нам не наносе немир, бол и тугу, а када сви говоре о миру и слози. Да их Бог умудри да схвате да смо и ми народ Божији као и они, да и ми имамо своје светиње, да имамо душу и осећања као и други народи.

Данас, о двестогодишњици овог храма и мучничког града Тополе, помолимо се Пресветој Богородици да сачува ову светињу, овај град и народ у њему. А сачуваће их Бог и Мајка Божија ако се будемо молитвено обраћали Њој чије су руке шире од неба и чије је крило веће и од неба и од земље. Знајте да у Њеном крилу има места за све народе, за све људе добре воље, људе који верују, људе који осећају да је човек икона Божија.

Ево, у овом храму, молитва се приноси два века. Кад бисмо ових две стотине година помножили са три стотине шездесет пет дана, колико их има у једној години, онда бисмо видели да је на десетине и десетине хиљада молитава од појединаца овде приношено. Онда бисмо видели да је молитва пред светињом овог храма чувала, и надамо се, да ће чувати овај народ.

Колико год да смо ми овде молитава принели, па да смо излили и онолико молитава колико је песка у мору, како каже песник, ништа то није према оном добру које је Мајка Сина Божијег учинила за род људски. Шта да кажемо, браћо и сестре, о молитвеним тајнама и исповестима које су само Богу знане, а које је народ за два столећа овде износио? Само невидљиви Бог, анђели, ове фреске на зидовима и свештенослужитељи знају колико је овде тајни из-

речено, колико је директних исповести човека према Богу било у овој светињи. Само они знају колико се личности овде духовно родило и постало члановима Цркве као заједнице Бога и људи. То ће, као што рекох, посведочити анђели Божији онда када Господ буде дошао да суди и живима и мртвима.

Богоносни оци наши који су молитвом живели, молитвом мислили, молитвено су нас образовали да када размишљамо о Пресветој Богородици знамо да нема уста људских, да нема речи и ума људског који могу да искажу захвалност Мајци Божијој. Једино ако имамо молитву као метод мишљења и живота, можемо се оспособити да достојно говоримо о Оној која је већа и од анђела, часнија од херувима и серафима, како певамо у Цркви Христовој. Искрена, чиста и права молитва рађа чуда.

Рођење Пресвете Богородице јесте једно од најречитијих молитвених чуда јер су је родитељи измолили у старости. Зато се у Богородичином кондаку и каже: *Нероткиња рађа Богородицу и чуварку нашег живота*. Ово нам говори да треба непрестано да се молимо и да се никога не бојим осим Бог и греха без покајања. А молитва је, браћо и сестре, моја и ваша духовна веза са Богом, то је мој и твој разговор са Богом, то је приношење и даривање себе Богу. Док се молимо, ми разговарамо са Богом. А када престајемо да се молимо, ми разговарамо са самим собом, са сујетом својом. Тада не разговарамо са анђелом хранитељем, него са оним другим, палим анђелом.

Данас, о двестогодишњици постојања овога храма и овога града, замолимо Мајку Божију да чува род наш, да чува земљу нашу, али да чува и цело човечанство. Замолимо да у роду људском процвета љубав без сенке, нада која неће поклекнути, вера без сумње. Нека би дао Бог да и ми молитвено настави-

мо оно што су овде преци наши започели градњом овог храма и овог града. Нека вас све Мајка Божија чува, води и благосиља.“

Потврда реченог је и то, да је Мала Госпојина слава тополске општине. У молитвеној литији улицама града коју су предводили владика Јован и свештеници, нашао се велики број грађана са својим општинским руководиоцима и угледним гостима, међу којима су били принц Александар Карађорђевић и амбасадор Руске федерације у Београду господин А. В. Конузин. Након резања славског колача општине и приредбе поводом градског празника, приређен је славски ручак за све учеснике јубиларне прославе.

Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. Јован на празничној Литургији одликовао је Тополце који својим старањем и трудом и у овим временима чине добро храму Рођења Пресвете Богородице у Тополи; орден *Светог Симеона Мироточивог* добио је Будимир Стаматовић, док су носиоци архијерејских грамата Милосав Петровић и Горан Арсенијевић.

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

САБОР ДЕСПОТА СТЕФАНА ЛАЗАРЕВИЋА У ПАВЛОВЦУ

Дана 1. августа када Света Црква прославља Светог деспота Стефана Лазаревића, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у средњовековном манастиру Павловац у подножју Космаја уз саслуживање свештенства Архијерејског намесништва младеновачког.

Света Литургија је почела доласком нашег Првојерарха кога је дочекало стотинак мештана села Кораћице и околних места.

У надахнутој беседи Владика је подсетио да наша Света Српска Православна Црква кроз своју мукотрпну, али славну историју има велики број Божјих угодника и светитеља, који су својим животом прославили Бога на земљи и задобили вечни живот у Царству Небеском. Један од тих великих угодника је и Свети Деспот Стефан Лазаревић кога данас молитвено прослављамо. Такође је позвао све присутне да редовно долазе на богослужења и активно учествују у Светој Евхаристији, јер је она највећа Света Тајна, која повезује небо и земљу, Тајна која спушта Бога на земљу и која земљу узноси на небо.

Након Свете Литургије и резања славског колача приступило се трпези љубави коју је у манастирском конаку припремио домаћин славе, господин Милан Јанковић из Кораћице са породицом.

Ратко Аврамовић, јереј

ПРЕПОРОЂЕН ХРАМ СВЕТОГ ПРОРОКА ИЛИЈЕ У ЦВЕТОЈЕВЦУ

У уторак 2. августа, Црква Божија у селу Цветојевац надомак Крагујевца прославила је своју храмовну славу Светога пророка Илију Светом Архијерејском Литургијом којом је началствовао Епископ шумадијски Г. Јован уз саслужење свештенства Епархије шумадијске.

Будући да је трудом протонамесника Бојана Димитријевића и јереја Владимира Ћировића, који опслужују Цветојевачко-јовановачку парохију, храм у потпуности обновљен, Владика Јован је најпре обавио Мало освећење храма.

Владика Јован је протонамесника Бојана Димитријевића рукопроизвео у чин протојереја, а јереја Владимира Ћировића је одликовао правом ношења црвеног појаса. Владика је истакао како очекује да унапређења, која добијају од Цркве Божије, свештеници приме на смирење, а не на гордост, као и да имају свест

да их нису сами стекли, те да је то признање и верноме народу Цветојевца који је у потпуности подржао нове посленике на њиви Господњој.

Након читања из Светог Јеванђеља по Луки, Владика је објаснио народу суштину православне еклисиологије: „Литургију служимо због освећења, просвећења и спасења, што је могуће једино у Цркви, која је искупљена и заливена крвљу мученика. У Цркви је онај који је послушан, који прима благодат Бога – Бога који је у Цркви, Бога који је апостолским прејемством благодат пренео најпре на апостоле, а потом и на епископе. Зато је срећно и благословено ово наше сабрање на Светој Литургији, јер је Литургија наш живот и ми живимо у Цркви онако како живи Света Троица. Ми смо боголика бића. Бог нас не приморава ни на шта. Дао нам је слободу да бирамо. Зато Свети Оци кажу, ко устаје против Цркве – устаје против Бога. Данас имамо многе „ревнитеље“, који ревнују не Црквом, већ својом вољом. А ми се молимо да се у нама не врши воља наша која је превртљива и пролазна, већ да се у нама врши воља Божија. Зато вас молим: Чувајте Цркву као зеницу ока свог, јер какви год да смо ако смо у Цркви Божијој Бог ће нас спасти. Ако нисмо у Цркви Божијој, неће нам помоћи никаква добра дела која чинимо, јер је све то без Цркве, заправо без Бога, а без Њега нема спасења!“

Након причећа верних и Литије око храма, преломљен је Славски колач, а потом је додељена Архијерејска грамата књижевнику Братиславу Милановићу из Цветојевца, који је несебично помагао Цркву приликом свих радова око обнове храма. Црквена општина Цветојевачко-јовановачка доделила је захвалнице свима који су активно учествовали у радовима протеклих месеци сведочећи веру народа и јединство са Мајком Црквом.

Црквена општина је приредила свечани ручак за све верне у сали парохијског дома, а протојереј Бојан Димитријевић се захвалио Епископу Јовану на указаној части и на указаном поверењу око послова обнове запустелог храма, а такође и верноме народу који је сложено, јединствено и несебично помагао обнову не само храма већ свеукупног Црквеног живота парохије Цветојевачко-јовановачке, зажелевши да Свети пророк Илија овде и наредних година буде овако свечано прослављан.

Бојан Димитријевић, протојереј

Владимир Ћирови, јереј

Мирослав Васиљевић, протођакон

ОСВЕШТАНИ ТЕМЕЉИ ЦРКВЕ ПОСВЕЋЕНЕ ДЕСПОТУ СТЕФАНУ ЛАЗАРЕВИЋУ

У парку Опште болнице „Стефан Високи“ освештани су темељи будуће цркве, посвећене знаменитом средњовековном српском владару и светитељу, чије име носи ова здравствена установа, а мошти му почивају у оближњем манастиру Копорин. У присуству великог броја медицинских радника и житеља Смедеревске Паланке и Велике Планае, Свету Архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Владика шумадијски Г. Јован, са свештенством Епархије.

„Болница је храм у који људи долазе да видају тела од разних слабости и болести, а овај храм, крај чијих смо темеља, служиће да ми који у њега улазимо и који се у њему молимо, видамо душу своју и дух свој“, поручио је Владика Јован.

У част освећења темеља нове Цркве, обављено је крштење деце запослених у болници: дечака Душана, Михајла и Николе, и девојчице Мине. Идеја за изградњу храма потекла је од Наташе Милосављевић, представника за јавност Опште болнице „Стефан Високи“, коју је подржао др Милан Бркић, директор установе, али и лекари, и остало особље. Посебно су се ангажовали др Живорад Јовановић, др Периша Јовановић и инж. Братислав Ђорђевић.

Наташа Милосављевић наглашава да се храм гради донаторским средствима: пројекат је бесплатно урадио архитекта Мирко Талијан, грађевински материјал поклањају бројни Паланчани и Великоплањани, а радове изводи ГИТ „Милановић“. Сагласност за изградњу православног храма посвећеног деспоту Стефану – дугачког 12, широког 8, а високог 11 метара – дали су и председник Општине Живко Петровић и Општинско веће Смедеревске Паланке.

З. Голубовић

Преузето из *Вечерњих Новости*, 8. август 2011.

МОНАСТИРСКА СЛАВА У ПЕТКОВИЦИ КОД СТРАГАРА

Поводом манастирске славе преподобне мученице Параскеве, 8. августа, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у манастиру Петковици надомак Стагара. Епископу су саслуживали свештеници Архијерејског намесништва опленачког. На Светој Литургији су певале монахиње из манастира Драче са октетом „Свети Роман Мелод“ из Крагујевца.

Пожелевши срећну славу овој светој обитељи, Епископ је у својој беседи назначио важност Свете Литургије. Ништа се на Светој Литургији не сме предати случају, већ је дужност свих нас да целим бићем будемо присутни и предани Богу на њој. Света Литургија није и не може бити дело појединца већ је то дело заједнице, дело Епископа, свештеника и народа, свих заједно. Литургија тражи целог човека, она нас преноси из овог света у други свет, на Небо. Преподобна Параскева је себе целу предала Богу. Света Литургија је ову богоугодницу учинила да буде удостојена Царства Божијег. На нама је да се трудимо и боримо са собом како би се очистили од страсти и греха и тако задобили венац славе као ова славна света мученица.

После Свете Литургије и опхода око манастира, пресечен је славски колач, а потом је игуманија мати Февронија приредила трпезу љубави за све присутне вернике.

ОСВЕЋЕН НОВИ ПАРОХИЈСКИ ДОМ У СИЉЕВИЦИ КОД РЕКОВЦА

На дан храмовне славе 8. августа, када црква прославља свету преподобномученицу Параскеву, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован освештао је новосаграђени парохијски дом у Сиљевици. Свечано прослављање храмовне славе започело је Светом Литургијом коју су слижили свештеници Архијерејског намесништва левачког. Након трократног опхода и заупокојеног помена на гробу који има исцелитељску моћ, извршено је резање славског колача. Са веома садржајном беседом многобројним верницима обратио се игуман манастира Денковац отац Серафим. Говорећи о животу и страдању Свете Петке, отац Серафим је говорио о хришћанској љубави.

После Свете Литургије, уследио је културно уметнички програм. Окупљеном народу представили су се: КУД „Левач“ из Рековца са три извођачке групе, лејкашка група „Левач“ из Течића и Кавадара. Господин Предраг Благојевић из Течића пожело је добродошлицу здравicom и монологом. О историјату храма, који је детаљно описан у књизи *Сиљевица село у Левчу* аутора Владислава Павловића и Велибора Лазаревића, говорио је надлежни свештеник Сретко Петковић. У склопу програма приложницима и добротворима додељене су захвалнице. Након програма уследио је најсвеченији део, дочекан је Епископ Шумадијски Г. Јован, који је са свештенством извршио освећење парохијског дома.

У беседи Владика Јован је истакао: „Верујем да је овај парохијски дом подигла вера ваша, браћо и сестре, вера и љубав. Желим вам да се у њему окупљате увек на радост, и да у њему говорите само о добру. Поносан сам и радујем се што су Сиљевица и мало село Баре добили овакав прелеп парохијски дом...“ На крају, Владика Јован је најзаслужнијим приложницима доделио Архијерејске грамате захвалности. После освећења уследила је славска трпеза.

Данас у Сиљевици има око 55 домова, а у Барама 23 у којима углавном живе по два члана породице. Парохијски дом саграђен је искључиво средствима прикупљеним од добровољних прилога, сви мајсторски и физички радови у већини случајева изведени су бесплатно, то јест у виду прилога. Парохијски дом располаже салом за 150 гостију, има кухињу, канцеларију, мању салу, предиван трем у моравском стилу и санитарни чвор са два тоалета.

Сретко Петковић, протонамесник

ХРАМОВНА СЛАВА У СТАНОВУ

На празник Светог Великомученика Пантелејмона 9. августа, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у Станову уз саслужење свештеника из других храмова, братства овога Светога храма и христољубивог народа.

Његово Преосвештенство Епископ Јован се у беседи осврнуо на Јеванђеље празника, објашњавајући да човек који не воли Бога не воли ни човека и да све заповести извиру из две највеће заповести. Ми не треба да идемо за светом већ за Христом, јер нам Господ и заповеда да волимо једни друге, као сами себе, истакао је Владика Јован.

...ЦРКВЕНА СЛАВА...

КРШТЕЊЕ У МЛАДЕНОВЦУ

У славу Бога, а на велику радост својих родитеља, малог Вукашина, сина младеновачког јереја Ратка Аврамовића и његове супруге Јелене, крстио је Епископ шумадијски Г. Јован.

Овај свети чин извршен је у суботу 13. августа, у храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу. Његовом Преосвештенству саслуживали су протојереј ставрофор Драгољуб Ракић, јереји Милорад Филиповић, Душан Капларевић и ђакон Небојша Јаковљевић.

Након ове Свете Тајне приступило се трпези љубави коју је припремио домаћин и који се том приликом дубоко захвалио нашем Епископу што је издвојио време да дође и крсти његовог трећег сина Вукашина.

Петар Лесковац, ђакон

ЛИТУРГИЈСКО САБРАЊЕ У МНАСТИРУ НИКОЉЕ

Поводом славе капеле манастира Никоља, преноса моштију Светог архиђакона Стефана, 15. августа Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у летњиковцу манастирске порте.

Епископу су саслуживали Архијерејски намесник опленачки, протојереј-ставрофор Миладин Михаиловић, игуман манастира Денковца, монах Серафим, са свештенством и ђаконством Епархије шумадијске. На Светој Литургији су певале монахиње манастира Саринца и Драче са диригентом хора "Опленец", Маријом Ракоњац.

Светој Литургији је присуствовао Принц Владимир са супругом Принцезом Бригитом.

Обративши се присутним верницима, епископ је истакао да се ми спасавамо кроз Цркву и Литургију. Црква је заједница љубави, а на то нам указују заједничке молитве на Литургији. Литургијске молитве нису само за оне служашче, већ за сав присутни народ, који је сабран ради Христа. Сви који су сабрани и који су у Цркви морају имати љубави, јер је Бог љубав.

После Свете Литургије пресечен је славски колач, а игуманија Евдокија са сестринством ове свете обитељи је припремила трпезу љубави.

Остоја Пешић, ђакон

ПРАЗНИК УСПЕЊА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ ПРОСЛАВЉЕН У ВЛАКЧИ

Како је радосна мисао која оживљава срце, кад схватимо да сви православни хришћани данас представљају једно Тело Христово, које је у наручју и загрљају Пресвете Мајке Божије, а ми као деца Њега, једно тело, једна песма, један дух, једна заједничка молитва, једна

снажна винова лоза Господња са великим родом, са великим бројем причасника, са великом радошћу и осећајем да је Мајка Божија домаћин данашње славе, каква је и била Света Литургија у Влакчи, у препуном храму верника, деце, младих и старих, домаћина.

Сведочанство четири генерације. Снага за борбу против нашег највећег непријатеља, против греха. Свету Литургију служили су свештеници Опленачког намесништва. На крају Свете Литургије надлежни парох честитао је Славу домаћину господину Душану Дамјановићу и његовој породици, народу, црквеним одборницима, председнику и свим гостима. Свештеник је нагласио овом приликом да је наша Слава, коју прослављају многи храмови, на челу са Саборним храмом у Богом чуваном граду Крагујевцу, Слава свих нас, нада свих нас, очишћење наших нечистота и грехова, светлост наших душа у овим тешким временима. Парох се захвалио свим приложницима на несебичној љубави и спремности да изађу у сусрет и да помогну својој парохијској цркви.

После Свете Литургије сав народ у порти је послужен. У продужетку слава организован је дочек Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, пропраћен играма и песмама Културно уметничког друштва „Гружа“.

Свечани ручак у прелепом летњем трпезуру, започет је резањем славског колача од стране нашег епископа.

Владика је одржао беседу верном народу, у којој је посебно истакао данашње време у коме нам се подмећу многе лажне вредности уместо истинских и правих вредности, и да једино честити и поштен човек не може да буде унижен и окаљан, ма колико се свет трудио то да уради.

Дејан Петровић, протонамесник

СВЕТИ ПРЕПОДОБНИ РОМАН СВЕЧАНО ПРОСЛАВЉЕН У РЕКОВЦУ

У понедељак 29. августа када Црква прославља преподобног Романа Ђуниског, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију уз саслужње свештенства и монаштва у храму Светог Романа у Рековцу.

Честитајући славу свештенству и верном народу Владика је истакао: „Нека је срећно наше данашње сабрање, нека Господ прими ваше молитве за које се данас будете молили, но молитва браћо и сестре тражи сабраност човекову, тражи да се расејане мисли саберу и да из таквог сабраног ума и чистог срца упутимо молитву Господу. Светог Јеванђеље нам говори да живимо и ходимо вером, а не светским знањем, јер се истинска знања стичу вером, жртвом и љубављу. Данашње Јеванђеље нас позива на разумност, и говори нам да се човек који жели да сазида кућу прво прерачуна да ли започето може завршити. Тако је и са нама, ако не станемо и не размислимо да треба целог себе да унесемо у Литургију, а да све друго негативно треба да оставимо по страни изван храма, и ако то не учинимо, онда настаје неред, и онда почињемо да се оправдавамо да нам је неко други крив... Зато све што чинимо да буде са разумевањем и не у своју славу него у славу Божију...“

По завршетку Литургије, опхода око храма и резања славског колача, Епископ Јован је за несебичан труд и свесрдно залагање у обнови храма Светог Романа, одликовао Бранислава Митровића из Рековца Архијерејском граматом признања. Након тога уследио је културно уметнички програм и славска трпеза.

ЛИТУРГИЈСКО КРШТЕЊЕ У АРАНЂЕЛОВЦУ

Истинску радост литургијског сабрања окусили су верници при храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу, где је на дан Светих мученика Мирона и Патрокла 17. августа Свету Архијерејску Литургију служио Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован са свештенством орашачког и колубарско-посавског намесништва.

Повод за долазак надлежног Епископа у град под Букуљом било је крштење Јелене, кћерке оца Александра Миловановића и његове супруге Милице. По древној хришћанској пракси Владика Јован је малу Јелену крстио у склопу Свете Литургије уз појање црквеног хора из Тополе, а у присуству великог броја верника, као и рођака и пријатеља породице Миловановић.

Након прочитаног Јеванђеља, Архипастир Цркве у Шумадији је у пригодној беседи истакао значај крштења као духовног рођења, изразивши задовољство што је то учињено на Светој Литургији без које нема Цркве, односно Царства Небеског. Новокрштена Јелена треба у будућности да се уподоби Богу као икона Христова, а то ће у потпуности успети ако сви ми око ње будемо иконе Христове.

По Светој Литургији, сабрање је настављено трпезом љубави у ресторану „Грб“, где се отац Александар са породицом показао као добар домаћин.

Милован Ранковић, јереј

АРХИЈЕРЕЈСКИ БЛАГОСЛОВ ПОЧЕТКУ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ У КРАГУЈЕВАЧКОЈ БОГОСЛОВИЈИ

Први сусрет ученика крагујевачке Богословије Светог Јована Златоустог у новој школској години са својом школом збио се 1. септембра кроз Тајну Цркве и Литургије, којима ће, ако Бог допусти, живети у будућности. Учествовали су заједно са својим професорима у Светој Литургији коју је служио Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, током које су изговоране молитве за призив Светог Духа, односно молепствије у почетку школске године. Између осталих, чула се и прозба да се Господу помолимо „да пошаље на ученике ове духа мудрости и разума, и да им отвори ум и уста, и просветли срца за усвајање добрих наука, да напредују у мудрости и узрасту у славу Божију, да мудрошћу и врлинским животом, и напредовањем у православној вери буду на радост и утеху родитељима својим, и Цркви православно-васељенској на потпору“.

Владика шумадијски Јован прве речи благослова ученицима посветио је патрону крагујевачког богословског училишта Светом Јовану Златоустом, највећем Богослову и Учитељу Цркве, наглашавајући колико то име обавезује све који се налазе под његовом заштитом. „Нека Дух Свети Који обитава у Цркви и њом руководи, све вас води богопознању, богомислију и богосозерцању. А све ово ће нам се давати и раздељивати Тајном Цркве и Тајном Литургије.“

Епископ Јован је пожелио да Божија благодат све време буде са ђацима, „јер ће вам она дати силе и снаге да правилно схватите Реч Божију и њом живите. А шта је Божија благодат, драга децо? Божија благодат је нестворена енергија, сила ниспослата од Бога ради човековог преображења, обновљења, исцељења и обожења. Она чисти људска сагрешења, лечи духовне слабости, управља људску вољу и мисли према добрим и Божанским циљевима, благодат Божија просветљује људска осећања, даје духовну бодрост, утеху и небеску радост. Драга децо, нека вам живот у овој школи буде на радост и мир у Духу Светом и нека се одвија кроз живот Цркве и Литургије.“

И трпеза љубави првог дана нове школске године у крагујевачкој Богословији послужила је ученицима и професорима да у заједници са својим архипастиром разматрају важна питања црквене просвете и духовног узрастања.

СВЕЧАНА ЛИТИЈА ОД ЈАГОДИНЕ ДО МАНАСТИРА ЈОШАНИЦЕ

У суботу, 10. септембра, уочи празника Усековања главе Светог Претече и Крститеља Господњег Јована, благочестиви јагодинци предвођени Његовим Преосвештенством Епископом шумадијским Г. Јованом и својим свештенством кренули су у 14 часова у свечану литију из Старе цркве у Јагодини до манастира Јошанице поводом прославе славе манастирске капеле Сабора српских светитеља.

Шесту годину заредом свечана литија устаљеном маршутом, дугом око 12 километара, ходи од Јагодине кроз околна села до манастира, позивајући и призивајући све који су вољни на овакву врсту молитве и подвига. Верни народ је носећи барјаци, рипиде, Јеванђеље, мошти Светог великомученика Пантелејмона, сећајући се Претече и његове жртве, на тај начин изразио своју веру и приложио свој труд. Они који нису могли да учествују у овом крсном ходу излазили су испред својих кућа држећи кућне иконе и тражећи благослов од свог Архијереја. Уз два краћа задржавања у Винорачи и Сиоковцу, где је прочитано Јеванђеље и где су узнете молитве за добробит овог краја, и краћи одмор уз послужење које су припремили добри људи из ових села, свечана литија је стигла у манастир. Ту је испред манастира настојатељ архимандрит Евтимије са својом браћом дочекао Владика са погачом.

После краћег одмора служено је вечерње, кад су мошти Светог великомученика Пантелејмона које су ношене у литији изнете на поклоњење вернима. У својој беседи Владика је говорио о светињи коју смо походили и о томе да светиње треба да нас освећују, али да и људи чине грађевине светима. Човек је биће које има за циљ да целу творевину принесе ка Светоме, али је човек у стању и да обесвети. Владика је позвао све на једини прави и истински пут, пут светости, којим су ишли сви српски Просветитељи и Учитељи, чијим трудом и молитвама Срби и данас живе.

Сутрадан, на дан славе, служена је Света Литургија којом је началствовао гост из манастира Гргетега архимандрит Доситеј, уз саслужење госта из Украјине јеромонаха

...ЦРКВЕНЕ ШКОЛЕ...

Никодима и јагодинског свештенства, после које је братство манастира припремило пригодан послужење за све присутне.

Миломир Тодоровић, јереј

ЛИТУРГИЈСКО КРШТЕЊЕ У БАРАЈЕВУ

Субота 10. септембар била је дан светог сабрања верног народа Архиепископског намесништва бељаничког у храму Свете Тројице у Баћевцу. Тога дана Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архиепископску Литургију и по древној пракси Цркве, у оквиру службе крстио двоје деце: Ању, кћерку свештеника Игора Обрадовића и његове супруге Јоване и Анастасију, кћерку барајевског вероучитеља Новака Илића и његове супруге Вање.

Владика је у својој беседи говорио о Светој Литургији коју нам је Господ даровао да се кроз њу спасавамо. Само онај који живи у Литургији преко свете тајне причешћа прима у себе вечност и живи у радости Духа Светога. На свакој Литургији се сусрећемо са Богом, а то је најбитнији сусрет за све нас. Кроз Литургију се сви просвећујемо као што су се данас просветлили Ања и Анастасија. Сви се данас радујемо, и небо и земља, јер смо добили два нова члана Цркве Христове. Бог нас је створио слободне, али на нама је како ћемо искористити ту слободу, јер духовно рођење које је данас дато новокрштенима јесте пре свега могућност да се користе благодатни дарови које нам Црква дарује. Ти дарови воде у вечни живот. То су драгоцене дарови и са љубављу треба да их примамо.

У току Литургије причестио се велики број деце и верног народа, а након службе уследила је трпеза љубави после које смо се растали испуњени радошћу и весељем.

ХРАМОВНА СЛАВА У СТЕПОЈЕВЦУ

На дан Сабора српских светитеља 12. септембра, Његово Преосвештенство епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Архиепископску Литургију поводом храмовне славе у Степојевцу.

После прочитаног Јеванђеља Владика је честитао славу окупљеном народу и подсетио вернике да свако ко долази у храм долази у дом Божији и треба да постане богоносац и да непрестано носи Бога у себи, јер када се иде у храм Божији треба да се припремамо још од вечери. Најпре се морамо са свима измирити да би ишли у дом Божији. Литургија је најбоље време када се сусрећемо са Богом. То је моменат када се сусрећемо са Христом, јер у Христу је наше спасење. У Христа су се уздали и наши

преци које данас прослављамо. Они су се уздали у Христа и зато су се осветили светошћу Господњом. Тако и ми треба да живимо да би смо били истински хришћани.

У другом делу беседе Владика је поучио родитеље како својим примером треба да васпитају децу. Он је навео речи Светог Јована Златоустог да родитељи треба духовно да васпитају своју децу да не би постали духовне убице своје деце. Пример за васпитање свих нас су наши светитељи и ми Срби имамо и те како на кога да се угледамо. Зато је велика одговорност на родитељима, јер им је Господ дао велики дар, али на дар треба принети и уздарије. Да не би закаснили треба имати молитву непрестано у себи. Узносимо молитве Господу и нашим светитељима, али не само устима већ и у срцу.

После причешћа деце из ОШ Вук Караџић из Степојевца и верног народа, уследила је литија око храма, а затим је Владика пререзао славски колач. Овогодишњи домаћин славе био је Драган Мишић који је припремио славску трпезу заједно са парохом степојевачким Миланом Дрочићем.

Владимир Димић, јереј

ЛИТУРГИЈСКО КРШТЕЊЕ У ДРЕНУ

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је на дан када Црква прославља Полагање појаса Пресвете Богородице, 13. септембра, служио Свету Архиепископску Литургију у храму Светог великомученика Георгија у селу Дрену надомак Лазаревца. Том приликом је по древној Црквеној пракси у Светој Литургији крстио малу Катарину, кћерку јереја Бојана Чоловића, пароха дрењанског, и малу Веру, кћерку ђакона лазаревачког, Николе Урошевића, и тиме посведочио да свака света тајна из Литургије извире и у Литургији остварује свој прави смисао и пуноћу.

Обраћајући се својој пастви Преосвећени је рекао да се данас радује Црква васеленска због своја два нова члана, два нова уда тела Њеног, да се данас радују и њихови домови због новог рађања и проширења, а да тамо где тога нема и где родитељи не рађају своју новозачету децу влада туга и жалост. Исто тако и онај који се крштава и са Христом и у Христу рађа, а не причешћује се и не живи чисто и честито, по речима Светог Симеона Новог Богослова губи благодат крштења.

Након Свете Литургије Преосвећени Владика је на позив представника градске власти Града Београда и ГО Лазаревац, присуствовао отварању Градске библиотеке у Лазаревцу, задужбине Миливоја и Милана Пауновића.

После ове свечаности Владика Јован је уз присуство свештенства, народа, деце и представника градске власти града Београда, Александра Антића, председника Скупштине града Београда, Љилане Јовчић, градског секретара за дечију заштиту, мр Милете Радојевића, генералног директора ГСП-а Београд, Небојше Ћерана, директора РБ „Колубара“, представника власти ГО Лазаревац и Душице Радојчић, директора ПУ „Ракила Котаров Вука“, освештао просторије вртића, који носи име по мајци Светог Саве, „Анастасија“, а који се налази у просторијама Парохијског дома у Лазаревцу. Црквена општина Лазаревац је са благословом Његовог Преосвештенства епископа шумадијског Г. Јована, предшколског установи „Ракила Котаров Вука“, уступила на десет година свој, потпуно инфраструктурно опремљен, простор од око 200 квадратних метара. Захваљујући тој чињеници у граду Лазаревцу нема више листе чекања за упис у вртић. Тиме је Црква у Шумадији и Лазаревцу још једном показала да жели да учествује у решавању социјалних проблема свога народа.

...из светлости

Владика се захвалио свима који су помогли да се ове просторије ставе у функцију, јер се у њима изграђује живот, васпитавају и образују деца, која су наше су-тра. Деца су најлепше цвеће које је Небо дало Земљи, и најлепше цвеће које је Земља дала Небу, и стога урадити нешто за децу, веће је него и Цркву подићи, истакао је на крају преосвећени.

Желько Ивковић, јереј

ОСВЕЋЕЊЕ ЗВОНА У МИЈАТОВЦУ

Милошћу Божијом, 17. септембра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Архијерејску Литургију у Мијатовцу. Том приликом осветио је ново звоно за храм Светог великомученика Георгија.

Духовну радост и архијерејски благослов Владика је даровао честитим и вредним житељима овог краја, одслуживши Свету Литургију у овом светом храму заједно са свештенством Епархије шумадијске.

Након прочитаног Јеванђеља Епископ Јован се обратио верном народу нагласивши да у целокупном животу човека прате велика искушења, а он их једино може пребродити својом вером, надом и љубављу. Човек као биће створено по Божијем лику и облику добија слободу да сам расуђује и одабере да ли ће са Богом у вечну заједницу или не. Слободом својом изражава и своју веру у Бога, своју наду у будуће Царство а исто тако слободом открива себе кроз љубав другом човеку. Ако човек није слободан и нема љубави не може се открити као личност. На крају беседе Владика је замолио народ да са својим свештеником истраје до краја, да заједничким залагањем уреде све што су започели око велелепне светиње. Исто тако их је замолио да се моле за браћу на Косову и Метохији напомињући да им је молитва сада најпотребнија да би превазишли искушења која су им из дана у дан све тежа.

По завршетку Свете Литургије уприличена је трпе-за љубави од стране пароха мијатовачког јереја Бобана Сеновића и верног народа овог краја.

Далибор Нићифоровић, ђакон

ПРОСЛАВЉЕНА МАЛА ГОСПОЈИНА У МАЛОМ КРЧМАРУ

У Малом Крчмару надамак Раче на дан Рождества Пресвете Богородице прослављена је храмовна слава. Народ овог живописног краја је упркос лошем времену у великом броју дошао у храм, а Свету Литургију су служили свештеници Ненад Савић и Горан Живковић уз саслужење ђакон Дејана Шишковића.

Беседу је одржао јереј Горан Живковић, који је говорио о значају Пресвете Богородице у животу сваког православног хришћанина. Јединородни Син Божји је рођен као мушкарац и зато је Бог одредио да највећи човек свих времена буде жена, а то је нико други до Марија, Пресвета Богородица. Она је највећа зато што је родила без греха Богочовека Исуса. Отац Горан је нагласио да мештани Малог Крчмара треба да буду почаствовани чињеницом да је управо Богородица заштитница њиховог места и да зато треба да јој се у сваком искушењу што усрдније моле за помоћ. Након Свете Литургије обављен је опход око храма, а затим је пререзан славски колач који је спремио овогодишњи колачар Драган Гавриловић.

На крају сабрања за све присутне уследила је трпе-за љубави.

Горан Живковић, јереј

ХРАМОВНА СЛАВА У МЕЂУЛУЖЈУ КОД МЛАДЕНОВЦА

На празник Светих и праведних Јоакима и Ане, 22. септембра, у храму посвећеном овим светитељима у селу Међулужју код Младеновца, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију.

Иако храм није завршен, он је већ сада својом лепотом призвао мноштво верника овог питомог села да учествују у литургијском сабрању са својим Епископом. Лепоти храма још више су допринеле тек насликане иконе које је по благослову нашег Владике насликао младеновачки иконописац Дејан Манделц.

На Светој Литургији уз нашег Архијереја саслуживали су архијерејски намесници протојереји ставрофори Драгољуб Ракић, Миладин Михаиловић, Мићо Ћирковић и Видо Милић.

Беседећи, Владика Јован је истакао да од доброг корена увек бива и добар плод. И да је тако и у породици и у Цркви. Јер када је свештеник здрав, односно молитвен и ревностан онда ће и његови парохијани такви бити. Али, једни без других не можемо. Зато нам је потребно да молитвено подржавамо једни друге. Да се свештеник моли за народ и да се народ моли за свештеника. На крају, Епископ је пожелео да нам Бог и Свети и праведни Јоаким и Ана помогну да праведно живимо у зноју лица свог.

Након службе приступило се трпези љубави коју је приредио домаћин славе господин Милисав Петковић. Том приликом се међулужански парох јереј Зоран Алексић захвалио домаћину Епископу Јовану на благослову, као и колачару славе, свештеницима и присутним верницима који су својим учествовањем у сабрању допринели да се на најлепши начин прослави овај празник и храмовна слава.

Петар Лесковац, ђакон

ОСВЕШТАН ТЕМЕЉ ЗА НОВИ ХРАМ У БАРЗИЛОВИЦИ

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је 24. септембра, у Барзиловици надамак Лазаревца, служио Свету Архијерејску Литургију и том приликом освештао темељ за нови храм посвећен Силаску Духа Светог на апостоле.

Преосвећени се том приликом захвалили верницима ове парохије, који су у великом броју били присутни, што подижу храм Божији који јесте биљег за ово место и уједно сведок њихове вере и љубави према својој Цркви и вери православној.

...*У СВЕТУ*...
СВЕШТАНИСА

Владика нас је подсетио да је на светој земљи Косову саграђено 1700 олтара и да су сви запамћени и похрањени у свести нашег народа, јер су запечаћени Светим Духом, те да се по томе храм Божији разликује од сваке друге грађевине.

Подижете овај храм да у њему служимо Свету Литургију, да Богу приносимо Његове дарове, да кроз свето причешће примамо сам живот, јер се Литургија и служи само због причешћа, рекао је Владика. Ако нема нас и нема причешћа, онда не треба да буде ни Литургије, нагласио је Преосвећени. Осврћући се на прочитано Свето Јеванђеље Владика нас је позвао да са грехом не убијамо и не осуђујемо самог човека, да пре свега преиспитујемо и сагледавамо себе, а да не судимо другима. Сам Христос будући потпуни Бог и потпуни Човек, и разумевајући нас и нашу природу, није осуђивао човека, већ грех који он чини.

Преосвећени је овом приликом, за показани труд и љубав, у чин протонамесника рукопроизвео тамошњег пароха, јереја Жељка Ивковића.

Након Свете Литургије и трпезе љубави владика је обишао заједницу "Земља живих" која се налази у селу Брајковцу и која његовим благословом и молитвама доноси плодове дуже од три године.

Жељко Ивковић, јереј

...из Светог Миса

Свети Мелитон Сардски

О ПАСХИ

100.

Господ, обукавши се у човека...
 васкрсе из мртвих и дозво следећим речима:
 Ко Мени суди?
 Ко се Мени супротставља?
 Ја сам осуђеног ослободио.
 Ја сам мртвага оживео.
 Ја сам погребеног васкрсао.

102.

(...)
 „Ја уништих смрт
 и победих непријатеља
 и погазих ад,
 и свезах силнога,
 и уздигох човека на висине небесне.
 Ја, рече Христос.

103.

Приђите сва поколења људи
 укаљана гресима, узмите опрост греховима.
 Ја сам ваш отпуст.
 Ја – Пасха спасења,
 Ја – Јагње за вас заклано,
 Ја – Искуљење ваше,
 Ја – Живот ваш,
 Ја – Васкрсење ваше,
 Ја – Светлост ваша,
 Ја – Спасење ваше,
 Ја – Цар ваш.
 Ја ћу вас одвести на небесне висине.
 Ја ћу вам показати предвечнога Оца.
 Ја ћу вас поставити са десне стране Себи.

са руског превела Марија Дабетић

СЕМИНАР ЗА СВЕШТЕНИКЕ ЛЕПЕНИЧКОГ И КРАГУЈЕВАЧКОГ НАМЕСНИШТВА

Са благословом Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована 15. септембра, у Амфитеатру богословије Свети Јован Златоусти у Крагујевцу, одржан је семинар за свештенике крагујевачког и лепеничког намесништва. Семинар је имао назив „Пастирска служба у измењеним друштвеним околностима“. Увод у овај догађај била је Света Архијерејска Литургија коју је служио Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован у храму Светог Саве на Аеродрому.

Уводно предавање под називом „Приступ проблему са тачке гледишта пастирске социологије“ одржао је ректор богословије Свети Јован Златоусти, протојереј ставрофор др Зоран Крстић, који је констатовао да хришћане, а још чешће јерархију, генерално у јавности, карактеришу као носталгичаре за прошлосту. Ако је то, макар и у траговима, истина, оправдано је запитати се зашто је то тако? Да ли је савремено друштво, по дефиницији, непријатељски расположено према Цркви?

Да би расветлио ову проблематику предавач је на исцрпан начин обрадио следеће теме: Карактеристике предмодерног, традиционалног друштва; Место и улога Цркве у предмодерном друштву; Пастирска служба у традиционалном друштву; Разлози настанка модерног друштва; Карактеристике модерног друштва; Промењена улога Цркве у модерном друштву; Пастирска служба у постмодерном друштву; Карактеристике религиозности постмодерног човека; Карактеристике пастирске службе у постмодерном друштву.

Следеће предавање одржала је мр др сци. Биљана Анђелковић, неуропсихијатар, специјалиста психотерапије, на тему: „Психолошки оквир пастирске службе свештеника“, осврнувши се на следеће теме кроз примере из психијатријске и психотерапијске праксе: Препознавање психопатологије приликом исповести (психозе и поремећаји личности) и у посетама породицама када се свети водица. Упозорила је присутне на значај истицања психолошке димензије

личности у проповедима. Говорила је о основним психолошким ентитетима, механизмима одбране, што повећава психолошку осетљивост пастира: пројективна идентификација, интројекција, расцеп, емпатија итд. У свом излагању посебно је посветила пажњу значају сарадње свештеника и психотерапеута, истичући како свештеник може да утиче на мотивацију оболелих парохијана да отпочну лечење.

Свештеник Драган Поповић говорио је на тему „Смрт, бол и патња“. Истакао је неспремност савременог човека, укључујући и већину нас који себе називамо хришћанима, да се са овим чињеницама отворено и свесно суочимо. Штавише, стиче се утисак да човек данашњице по сваку цену жели да их потисне и игнорише, у чему у великој мери и успева, све док сам не буде суочен са њима било личном или патњом својих ближњих. Предавач је истакао потребу да се модерном човеку приближи хришћанско схватање патње као неопходног елемента спасења у Христу, и да се тако допринесе његовом лакшем суочавању, правилном прихватању и превазилажењу патње. Стим у вези дати су одговори на следећа питања: Схватање и однос савременог човека према болести и смрти; Хришћанско схватање порекла болести и смрти; Значење и смисао ових феномена, Патња као последица болести и смрти, Исцелитељска димензија пастирског деловања, Улога пастира у превазилажењу патње, Ослобођење од патње или ослобођење кроз патњу.

Затим је свештеник Немања Младеновић изложио тему „Конкретнији приступ у брачним проблемима“, упозоравајући на савремене тенденције које указују да је класична брачна заједница „пред сломом“. Подаци о броју разведених бракова намећу бројна питања у вези са савременим разлозима формирања породице и брачне заједнице, као и распада бракова и породица. За то постоје бројни разлози, а један од кључних је секуларизација друштва, која за последицу има смањење утицаја Цркве на институцију брака. Такође, много је погрешних представа о брачној љубави које показују свој деструктивни карактер у виду раставе, али и других облика поремећаја личности брачника. Наведени су и конкретни примери из парохијске праксе, који би могли послужити у циљу превентиве проблема у браку, или за њихово решавање, ако се појаве у животу наших парохијана.

Преосвећени Владика шумадијски Јован заокружио је циклус ових предавања својом речју, захваљујући се свима на окупљању и труду који су уложили предавачи.

На крају је отворена дебата о свим поменутих проблемима, на којој су свештеници имали прилику да постављају питања предавачима.

Немања Младеновић, јереј

ГОСПОЈИНСКЕ СВЕЧАНОСТИ У КРАГУЈЕВЦУ

Изложбом фотографија манастира Хиландар, фотографа Миодрага Мише Бранковића, 22. августа у Епархијској сали Саборне цркве у Крагујевцу свечано су отворене Друге Госпојинске свечаности које организује братство Саборног храма са благословом Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, а под покровитељством Града Крагујевца поводом храмовне славе Успења Пресвете Богородице.

Изложба је отворена у присуству Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, свештенства Саборног храма, председника Скупштине града Крагујевца господина Саше Миленића и бројних крагујевчана.

Након хора Младих Саборне цркве у Крагујевцу који су отпевали тропар Пресветој Богородици, присутнима је у име братства Саборног храма свештеник Зоран Врбашки пожело добродошлицу, рекавши да се „у Духовном центру Саборне цркве промоцијом духовног стваралаштва и православне хришћанске културе слави име Божије и велича пресветли лик Мајке Божије“. Затим се захвалио фотографу Миши Бранковићу који је својим светлосним записима омогућио да овогодишње свечаности започну својеврсном духовном шетњом кроз врт Пресвете Богородице и сусретом са највећом српском светињом манастиром Хиландаром. На крају је упознао присутне са овогодишњим програмом Госпојинских свечаности.

Миша Бранковић, аутор изложбе поздравио је присутне и иразио захвалност братству храма на позиву и Преосвећеном Владици Јовану на благослову.

Након аутора изложбе присутнима се у име Града Крагујевца обратио председник градске скупштине господин Саша Миленић који се најпре захвалио Преосвећеном владици на изузетној части да ове године отвори Госпојинске свечаности. Он је истакао да се отварањем ове изложбе „налазимо на прагу установљења нове свечарске традиције, ослоњене на пребогату ризницу благодатних значења подарених нам на корист и неговање од предачких давнина“. Од ове године у организацију свечаности укључују се представници града Крагујевца

са намером да поред дана Уставности, дана града Крагујевца Ђурђевдана, Октобарских свечаности и Госпојинске свечаности „буду равноправно уврштене у календар идентитетски важних упоришта града Крагујевца, и да их празнично припремамо и одржавамо из године у годину на многаја љета. Отуда сматрамо знаковитим, поучним и свој Србији инспиративним да у слави свог Саборног храма и Шумадија има свој празник који ће њен главни град институционално, званично, организовано и свечано да прославља.“

У оквиру Госпојинских свечаности у великој сали Владичанског двора 25. августа одржано је Шумадијско књижевно сабиралиште, на којем су гости Саборне цркве и Крагујевца били познати књижевници Матија Бећковић, Слободан Ракић, Иван Негришорац, Ранко РISOјевић, Момир Војводић и Милена Јововић.

Овогодишња Књижевна зона која се традиционално организује у пешачкој зони код “Крста“ уврштена је у Госпојинске свечаности, а на њој су представљена издања епархијске издавачке установе Каленић. Сви ови догађаји били су изузетно посећени, што потврђује да су Госпојинске свечаности прихваћене као значајан духовно-културни догађај.

Нарочита духовна радост осећала се током служби у храму. На празничном бденију и Светој Литургији, које је на Велику Госпојину 28. августа служио Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован уз саслужење свештенства крагујевачких цркава, било је нарочито свечано, а велики број верника окончао је великогоспојински пост учешћем у Светој Чаши. Након литијског обхода пререзан је славски колач, а затим је славским ручком који је ове године организовао господин Мирослав Брковић, председник Црквеног одбора Саборне цркве у Крагујевцу, настављено литургијско славље.

Госпојинске свечаности окончане су Свечаном академијом која је организована у порти Саборне цркве. Академију је отворио Преосвећени Владика беседом о Пресветој Богородици, у оквиру које је говорио о пресветом лику Мајке Божије и начину на који се она слави у Православљу, нарочито указујући на предање Светих Отаца од Истока, односно Византије.

Програм свечане академије водио је глумац Српског књажевског театра Саша Пилиповић, а учесници су били глумци Мирко Бабић и Небојша Дугалић који су казивали дела светог владике Николаја и Иван Вучковић који је својим наступом оживео лик војда Карађорђа. Звук српског завичаја дочарао је виртуоз на фрули Бора Дугић, а народном весељу допринео је ансамбл Смиље играма и песмама Шумадије. Своје место на академији имао је катедрални октет Саборног храма Свети Роман Мелод којим диригује професор Марко Нешић.

НОВООТКРИВЕНА ЦРКВА НА ВЕНЧАЦУ

Током археолошких ископавања на локалитету „Дворине-Маџарско гробље“ (март/април 2011), на североисточној падини Венчаца, откривени су остаци цркве која је била живописана. Пред читаоцима Каленића је кратак осврт на ово откриће, чији је аутор један од чланова истраживачке екипе

У централном делу Шумадије, између Рудника и Космаја, у пределу Горње Јасенице, уздиже се планина Венчац, недалеко од данашњег Аранђеловца. Недовољно истражен, Венчац је мало познат по својим старинама, ни издалека као неке друге шумадијске планине. Последњих деценија понешто је о њему и написано, растумачено и ново откривено, али, чини се да је то тек мали део онога што Венчац може да понуди. Овогодишње откриће, до сада најзначајније, допуниће оскудна знања о његовој прошлости и свакако утицати да она постану незаобилазна карика за разумевање и реконструкцију минулих догађаја на ширем подручју.

У пролеће (март/април) 2011. године, на локалитету „Дворине-Маџарско гробље“ у селу Бањи, на североисточној планинској падини, током археолошких ископавања које је обављао Завод за заштиту споменика културе у Крагујевцу (руководилац радова М. Грковић) у сарадњи са Народним музејом у Аранђеловцу, откривени су остаци до сада непознате цркве. На овом налазишту, за које народно предање везује остатке „двора“ последњег српског деспота Павла Бакића († 1537), вршена су у два наврата (2004. и 2007. године) археолошка истраживања, али је пажња била усмерена на објект који се налази на крајњем северу заравњеног платоа. Мада се у почетку претпостављало да пронађени објект

фазе градње није искључена могућност да је била у употреби и током турског периода.

Пажљивом анализом прикљупених подата-

ка са досадашњих ископавања, посматрањем конфигурације терена, уз консултовање литературе и документарне грађе, током последње археолошке кампање дошло се до закључка да истраживани објект није једини на платоу, односно да се на локалитету налазе остаци најмање још једне грађевине, вероватно цркве. Даља ископавања била су усмерена на старо и запуштено гробље (неких двадесетак метара јужније), смештено на благо уздигнутом положају у односу на околни терен. На некрополу као могућу локацију цркве указивало је и народно предање, које је ђенерал Јован Мишковић забележио пре тачно 130 година. Оно недвосмислено говори о „старом гробљу“ као месту на коме је „постојала и стара црква“, па се та локација, недалеко од „Бакића двора“, због тога и зове „Црквина“. По причи, црква је била посвећена Светом Илији, као и садашњи парохијски храм села Бање, подигнут крајем XIX века.

може представљати и остатке цркве, пролећна ископавања су одбацила ту могућност. Урушеној грађевини, истина, и даље није прецизно дефинисана намена, али је утврђено да је њен доњи, укопан ниво имао економску сврху, док је у надземном делу могла остваривати и неку другу функцију. Датована је у позни средњи век, али због најмање две

Отварањем четири пробна археолошка рова на самој некрополи потврђене су наведене сумње – пронађени су остаци цркве на чијој је рушевини касније настало гробље, коришћено све до половине XIX века. Није искључено да је гробље формирано око ове светиње још у време док је она била активна и да је након њеног рушења обухватило и тај простор.

Нажалост, откопан је само мањи део храма, па је за сада немогуће изводити закључке о његовој архитектури, димензијама, ктитору и хронологији.

Судећи, међутим, по истраженом делу – спољни део северног зида, део јужног спољашњег зида апсиде и, у унутрашњости храма, северни и јужни зид код прелаза из наоса у олтарски простор – црква је солидне градње, нешто већих димензија, са могућом тробродном основом. Изгледа да је у унутрашњости

била поплочана каменом или опеком, јер су у олтару констатовани квадратни и правоугаони отисци подних плоча, оивичени остацима фугни.

У шуту, ван и унутар цркве, пронађени су бројни фрагменти живописа и фреско-малтера. Велика је срећа што и поред познијих укопа и прекопавања

током коришћења овог простора за сахрањивање, поједини фрагменти фресака нису сасвим уситњени. Међу њима су делови са представом Христовог нимба (ореола), делови архијерејских и највероватније владарских одежди, фрагменти са драперијама разних боја и тонова, флорални и други украсни мотиви, па и понеко слово на плавој подлози, али, нажалост, ниједан светитељски лик. Поједине партије живописа сачуване су на самим зидовима. Ради се о уобичајеним приказима за сокл, какве срећемо у многим средњовековним црквама.

На основу до сада откривеног фрескосликарства не може се судити о његовом уметничком квалитету, нити се поуздано може одредити време живописања цркве. С обзиром да нема покретног археолошког материјала и да се веома мало зна о архитектури храма, није могуће установити ни време његове градње. Претпоставка да је црква подигнута у позном средњем веку (XIV/XV век) има смисла, али ће тек даља ископавања дати одговор ком периоду припада и да ли је у вези са објектом на крајњем северу платоа, односно да ли су до сада пронађене грађевине део неког већег комплекса – манастира или властeosког имања. У сваком случају, на основу досадашњих резултата јасно је да се ради о веома значајној светињи, поготово за област између Рудника и Космаја, где раскошнијих црквених грађевина из овог периода готово да и нема. Ктитор цркве морао је припадати вишем друштвеном стању. Било би веома важно установити да ли је сахрањен у својој задужбини и, наравно, ако је могуће, која је личност у питању.

Упркос томе што истраживања на локалитету „Дворине-Мацарско гробље“ ове године нису настављена, за сада можемо бити задовољни и чињеницом да су идентификовани остаци цркве, јер ће се са већом пажњом приступити и заштити овог простора, смештеног надомак једног од бројних каменолома, који угрожавају споменике културе на Венчацу, али и опстанак саме планине.

СПАСЕЊЕ У СУСРЕТУ

Почетком јуна ове године у културном додатку *Политике* се појавио текст нашег познатог и признатог редитеља Александра Мандића под називом *Моја црква, цунами и ја* у коме, најпре, описује скорашњи сусрет са својим парохијским свештеником приликом резања славског колача, а затим и низ својих размишљања о месту и начину деловања Цркве и појединих њених чланова у савременом српском друштву, да би завршио речима поштовања према блаженочившем патријарху Павлу кога узима као пример и узор.

Од многих изнесених ставова г. Мандића, са којих би се са неким могло озбиљно полемисати, мене, за потребе овог есеја, занима опис његовог сусрета са парохијским свештеником. И то из пастирских, а не полемичких разлога. Текст г. Мандића је само повод и прилика за покретање одређене пастирске проблематике при чему није толико важно да ли су виђење и доживљај писца добронамерни или не. Овај је доживљај истинит по својој последици, а она је стварање још једног од, нажалост многих, дистанцираних хришћана у нашем друштву. Парохијски свештеници, и не само они, доприносе овом процесу својим понашањем, својим начином живота, својим погрешним, а често и лажним сведочењем Христа. Истина је и да са друге стране, парохијски свештеници, и не само они, доприносе и буђењу искрене вере код својих парохијана својим, овог пута, добрим начином живота. Осветљавање постојећих проблема и покушај квалитативног побољшања пастирског деловања је, заправо, и основна тема овог есеја[□].

Искуство сусрета са својим парохијским свештеником г. Мандић изражава на следећи начин: „Та појава која као брзи воз пробрбља молитве, онда седне и као на федер навијен издекламује своје глупости намењене пастви коју очигледно види као дебиле, затим постави нека питања, а онда уопште не чује нити га занима одговор, да би се затим хитро дигао, узео свој хонорар и одмаглио.“

Кратак сусрет, за свештеника, можда, безначајан, један од многих, а последица је изражена речима „више га не зovem.“ Г. Мандић је тако постао један од оних (питање је колико их има) који су се због понашања свештеника дистанцирали од своје Цркве, а то је све само не мали и безначајан пастирски проблем.

Погледајмо сада шта се са становишта пастирског богословља може рећи о сусрету уопште, а затим и о сусрету пастира са својим парохијанима.

Човеков живот је сав прожет најразличитијим сусретима – жељеним и нежељеним, планираним и случајним, сусретима у пролазу, куртоазним, вербалним и невербалним итд. Значај тих сусрета је различит за наш живот и ми их тако различито и вреднујемо, од важних и најважнијих до безначајних и заборављених. Међутим, пастирски сусрети нису у потпуности исти као остали сусрети. Они заузимају посебно место у пастирској служби. Пастир је човек сусрета тако да његове сусрете можемо и морамо сместити у оквире спасењске комуникације, а спасење свој корен и зачетак има у сусрету.

Да се подсетимо, за почетак, јеванђелских примера и да видимо како Учитељ сусрета – Господ Исус Христос вреднује и користи сваки сусрет. Невербални сусрет са Петром после његовог одрицања (Лк 22, 61-62) се завршава Петровим покајањем у сузама. Христов сусрет са Закхејем (Лк 19, 1-10) се, такође, завршава Закхејевим покајањем. Затим, сусрет са женом прељубницом (Јн 8, 1-8), сусрет са Самарјанком (Јн 4, 5-42) итд. У великом проценту Јеванђеља се састоје из описа Христових најразличитијих сусрета са најразличитијим људима из чега закључујемо колику је важност Господ придавао сусретима. Из тих многобројних примера могуће је извући одређена начела и разлоге успешности Христових сусрета на основу којих можемо вредновати и наше пастирске сусрете. Христова начела су наши трајни пастирски критеријуми и смернице.

1. У средишту Христовог интересовања је увек и само човек као вољено биће Бога Оца кога је Син дошао да спасе. Из тог разлога Христос има позитиван приступ сваком сусрету. Они производе у човеку покајање, промену начина живота и подизање из стања грешности.

2. Христос, у сусретима, потпуно прихвата човека у стању у каквом јесте, без обзира на то шта је учинио или шта чини и то без осуде и прекора.

3. У сусретима Христос, углавном, следи метод који можемо назвати антрополошко-теолошки. С обзиром да Христос не полази од идеализоване слике

човека већ од стварног човека који је пред Њим, Он, најпре, остварује комуникацију на антрополошкој равни, заједничкој и разумљивој свим људима (на пример, вода и извор у сусрету са Самарјанком), па тек онда говори о Оцу или о Себи. Без сусрета на антрополошкој равни нема ни проповеди Јеванђеља.

На основу ових елементарних јеванђелских начела можемо да говоримо даље и о претпоставкама пастирских сусрета.

Полазна претпоставка је да пастир у сусрет улази отворено и са љубављу како би остварио дубљи, а не куртоазни, људски сусрет. То значи да је пастир присутан свим својим бићем и окренут само и искључиво ка личности са којом се сусрео. Тако се саговорник осећа као поштован и прихваћен.

Даље, пастир је особа која зна да слуша. У Телу Цркве не постоји апсолутна подела на оне који само *придикују* и оне који само слушају. Умећем слушања се, такође, остварује сусрет на антрополошкој равни. Пастир је, може бити, већ много пута чуо такву исту или сличну, типичну причу али за његовог саговорника је то, можда, прва прилика да је исприча некое ко уме и жели да је слуша. Тек са овим оствареним антрополошким претпоставкама, пастир може да иде корак даље и више ка питањима вере јер пастир је увек пастир и никада не иступа непастирски и у сваки сусрет улази као човек вере и Цркве.

Анализирајмо сада, на основу изложених принципа и претпоставки шта се десило између свештеника и г. Мандића, онако како је то овај други доживео и описао. Подсећам, циљ есеја није полемика, већ изнесени утисак и мишљење г. Мандића који узимам за озбиљно због његових последица и који треба да послужи као основа за анализу и указивање на важност пастирских сусрета. Обично, људи не исказују своје негативне утиске из сусрета са пастирима и тако не дају прилику да се о томе дискутује и да се то, евентуално, исправи.

„Та појава“ – ове нам речи јасно и недвосмислено показују да није остварен не само добар, него никакав сусрет на антрополошкој равни. За писца је пастир анониман – *појава*, без лица и имена која *брбља* неке неразумљиве молитве.

„Онда седне и као на федер навијен издекламује своје глупости намењене пастви коју очигледно третира као дебиле“ – претпостављам да је овде пастир покушао да отвори нека питања вере али опет, према доживљају писца, на непримерен начин. Ако није дошло до дубљег људског сусрета у поверењу и искрености, узалудна је свака даља теолошка реч. Срце нашег саговорника ће остати затворено. Теолошка реч, такође, треба да буде на одређеном нивоу, примерена саговорнику, управо да се не би дошло у опсану ситуацију – да се саговорник осети као *дебил*.

„Затим постави нека питања, а онда уопште не чује нити га занима одговор“ – пастир поступа обрнуто од наведеног антрополошко-теолошког Христовог метода. Најпре је покушао да говори о теологији а затим, претпостављам, о људским и породичним стварима породице код које је дошао. Претрпео је један неуспех, а затим долази још један

и коначан. Пастир поставља питање али не чује одговор који га, према доживљају писца, и не занима. Пастир се показује као човек који не уме нити жели да слуша.

„Да би се затим хитно дигао, узео свој хонорар и одмаглио“ – чести недостатак времена је озбиљна сметња квалитету пастирских сусрета. Људи често доживљавају свештеника као човека који стално жури и никада нема времена. То свакако негативно утиче на сусрет, ствара нервозу код обе стране и онемогућује дубљи контакт. Питање хонорара и генерално издржавања свештеника је тек толико озбиљан проблем да га не могу разматрати. И то негативно утиче на сусрет јер пастир не може, макар и несвесно, да у сусрет уђе апсолутно искрено и некористољубиво. А ако хонорар *лебди* изнад сваког пастирског сусрета онда се озбиљно доводи у питање аутентичност сваке пастирове речи.

У овом описаном случају пастир није испоштовао ни једно поменуто јеванђелско начело и пастирску претпоставку тако да је и резултат сасвим очекиван. Међутим, пастирски сусрети нису игра у којој свако понекад губи а понекад добија, овде се ради о људским душама и њиховом спасењу. Ради се о људима који су пастиру поверени на спасење, а не на пропаст. Из тог разлога пастир једноставно мора у сваки сусрет да уђе на прави начин јер је сваки сусрет шанса која се може позитивно или негативно искористити, али се она више неће поновити. Посебно се то односи на Свете Тајне. Једном пропуштена прилика дубљег сусрета на нечијем крштењу више се не враћа. Пастир ће, можда, у току године имати десетине крштења али је за другу страну оно увек једно и јединствено. Ту поправке више нема.

Стварање дистанцираних хришћана кривицом клира је озбиљно савремено пастирско питања које никако не треба занемаривати нити потцењивати. Оно је савремено због другачијег устројства савременог друштва у односу на традиционално. За човека данашњице је све упитно, нема ничега *недодирљивог* и све и свако ко жели да у друштву ужива углед и ауторитет мора то својим начином живота и да покаже. Уосталом, то је и основни јеванђелски принцип – *по плодовима њиховим познајете их* (Мт 7,16). А почетак и доброг и лошег пута се налази у сусрету и зато је, да подсетим, пастир човек сусрета који му се дају као шанса да људе приводи Христу.

УВОД У ХРИШЋАНСКУ ЕТИКУ

Недавно је издавачка кућа Шумадијске епархије постала богатија за још једно издање из области савременог богословља објавивши превод књиге *Хришћанска етика I, Увод - Општа начела, савремена проблематика*. (прво издање Солун 2004, друго 2008 године). Аутора овог дела, проф. др Георгија И. Манзаридиса, српским читаоцима, нарочито онима са богословским образовањем и интересовањима, није потребно посебно представљати, јер су већ имали прилике да се сусретну са преводима његових дела на српски језик (*Социологија Хришћанства*, Хришћански културни центар, Београд 2004, *Православни духовни живот*, Хиландарски путокази, *Време и човек*, у зборнику: Господе ко је човек, 2003). Као вишегодишњи професор на катедри Хришћанске етике Богословског факултета Аристотеловог универзитета у Солуну, књигу која је пред нама, како сам каже професор Манзаридис, написао је „...за потребе предмета Хришћанске етике“. „Такође“, наставља писац „не би требало previdети ни очекивања ширег круга оних који су заинтересовани за ову област“. Поред већ поменутих књига које су преведене на српски језик, по речима епископа Давида (Перовића), аутора предговора српском издању овог дела, „сва наша црквена средњошколска и универзитетска јавност, и сви хришћани, љубитељи надзидатељне црквено-научне књиге, сада ће и у области Хришћанске етике моћи да се сретну са књигама велике педагошке моћи, писаним и у хеортолошком и у научном кључу“.

У уводу књиге, као што се од једног школског уџбеника и очекује, професор Манзаридис се систематски осврће на сам појам етике, његову етимологију и историјски развој, као и свеприсутност етике увек и свуда као човековог „проблематизовања“. Наиме, када се нађе „пред дубљим егзистенцијалним изазовима, и захтев за одговорношћу постави га пред свет или Бога, човек се неизбежно суочава са овим проблемима који су, у ствари, етичке природе“. Након упознавања читаоца са основним етичким претпоставкама, расветљавајући му основне појмове и поставке етичке проблематике и проблематизовања, писац иде даље бавећи се етиком као науком,

постављајући јој границе и област кретања (област коју етика обухвата је она у којој се креће људска личност), одређујући методолошки приступ и начин њеног излагања (основни критеријум је етичка примењивост у свакодневном животу), као и изворе и помоћна средства одакле Хришћанска етика црпи своје утемељење и постојање. У центру Хришћанске етике, као уосталом и целокупног живота једног хришћанина, налази се, свакако, богочовек Христос у чијој личности се објављује „сва истина човековог постојања и етоса“.

У другом поглављу, надграђујући чврсте темеље које је ауторитативно поставио у претходном, професор Манзаридис нас упознаје са основним етичким начелима. Крећући се између егоцентричности и друштвености (која у хришћанству као литургијско сабрање представља савршени начин човековог постојања), човек своје право назначење и његово остварење може да добије само кроз истинску љубав према самом себи (а не „болесну која спречава истинску друштвеност и образује егоизам“), која за услов има испуњавање еванђелских заповести о љубави према Богу и ближњима. Етика се тако препознаје најпре као аутономна, која своје постојање дугује закону урођеном човеку, по природи, али и као хетерономна, која се ослања на религијске ауторитете који су изван човека. Коначно, постоји и етика којом се превазилази „супротстављено разликовање аутономије и хетерономије, а то је хришћанска етика која започиње сагласношћу са божанском вољом која долази извана ка морално палом човеку, призивајући га у његово стање по природи, стиже до његове унутрашњости и обнавља његово природно стање“.

Морамо додати још и то да се професор у свом излагању не ограничава само на области којима се бави хришћанска етика у ужем смислу већ се труди, како то овом ерудити и припада, да успостави дијалогски однос са другим областима и начинима човековог постојања и деловања, са свима и свиме, како хришћански одговорном богослову и приличи.

Коначно, у последњем поглављу овог изузет-

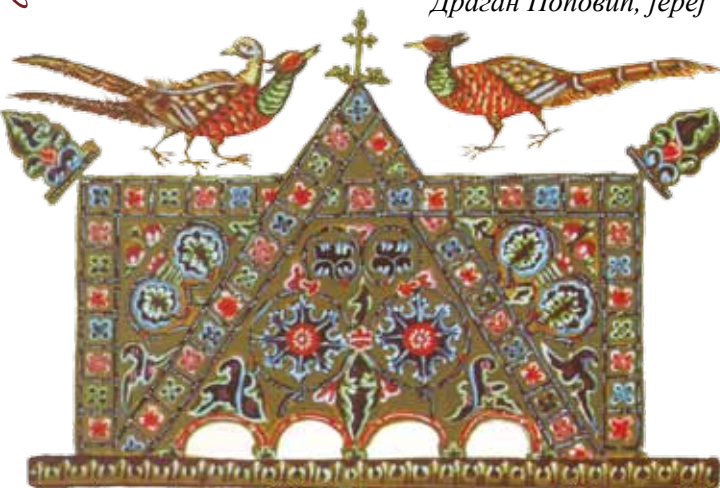
Нова издања

но вредног и, чини се, данашњем човеку замућене етичке свести, надасве неопходног научног дела, професор се стара да све што је до сада изложио не остане у домену теорије. Постављајући питање како човек треба да се понаша суочавајући се са проблемима „света који долази“, кроз конкретан пример еколошке кризе, једног свакако од најактуелнијих и најургентнијих проблема који претећи општом катастрофом, савременог човека ставља пред испит етичке зрелости, (и/или показује његово етичко отпадништво), професор Манзаридис конкретизује своје етичко „теоретисање“. Освћући се на етички неодговорно понашање савременог човека према свом животном окружењу, еколошку кризу пре свега види као последицу духовне кризе, односно „кризе човека као личности у космичким размерама... кризе његовог присуства и понашања у свету... која се у крајњој линији односи на кризу човекове ипостаси“. У складу са тиме једино поуздано и трајно решење ове, али и свих других криза и проблема актуелних у данашњим специфичним животним околностима, (као што је, на пример, проблем фундаментализма о коме, такође, расправља у трећем делу књиге) представља повратак аутентичним хришћанским вредностима и начину живота, етици која је утемељена на етосу, односно нарави Богочовека Христа (Христоитхији).

Последње поглавље ову књигу чини посебно интересантном и актуелном за шири читалачки аудиторјум, јер говори о неопходности обликовања нових етичких критеријума који за циљ имају да у времену нових изазова човеку омогуће да се на најбољи могући начин суочи са данас актуелним етичким проблемима, и да га „усмере ка правилном одабиру“.

Закључимо овај приказ са још једном напоменом из предговора српском издању: „Одсада ће и наша српска црквена читалачка публика имати прилику да излази на пучину богословско-етиколошке мисли, и да помоћу њеног најуравнотеженијег интерпретатора професора Манзаридиса, броди у свим правцима црквено-икономијског богословља, посматраног и у његовим историјским хоризонтима живљења по Јеванђељу и у његовим есхатолошким хоризонтима окушања Царства Небескога и Царства Божијега са свим Светима.“

Драган Поповић, јереј

Свети Мелитон Сардски

О ПАСХИ

61.

Тајна Господња је и проповедање пророчким гласом.

Јер Мојсије рече народу:

*И живот ће твој бити као да виси
према теби, и плашићеш се ноћу и дању,
и нећеш бити миран животом својим.¹*

62.

Давид је казао:

*Зашто се буне народи и
племена помишљају залудне ствари?
Устају цареви земаљски,
и кнезови се скупљају на Господа
и на помазаника његова.²*

63.

Јеремија:

*А ја бијох као јагње и теле
које се води на клање, јер не
знадијох да се договарају на ме:
оборимо дрво с родом његовијем,
и истријебимо га из земље живијех,
да му се име не помиње више.³*

64.

А Исаја:

*Мучен би и злостављан, али
не отвори уста својих; као јагње
на заклање вођен би и као овца
нијема пред онијем који је
стриже не отвори уста својих.*

...

а род његов ко ће исказати?⁴

65.

Много и много других пророка проповедало је о тајни Пасхе, која јесте Христос, Њему слава у векове. Амин.

са руског превела Марија Дабетић

1 Понз 28, 66.

2 Пс 2, 1.

3 Јер 11, 19.

4 Ис 53, 7.

ПОБЕДА ЧОВЕЧНОСТИ

(тургењевски лик)

Пре стотинак година, дакле 1852. године, објављена је једна од најдивнијих књига руске литературе: *Ловчеви записи* Тургењева. Приповести, које су се до тада штампале засебно, сабране су заједно, и тако се можда по први пут у руској историји са крајњом јасноћом открио пред светом лик руског сељака, руског простог човека.

Ловчеви записи су много допринели реформи из шездесетих година. Тургењевски ликови стоје пред очима свих... Они Касјани, она дечади из Бежиног луга, они певачи, Хори и Калинички живе живот, не мање, него што су га живели пре сто година, а можда још више, они су се открили милионима својих потомака, а такође и другим народима. И ниједан од ових тургењевских ликова није се тако уткао у светску литературу, а такође и у осетљиву руску свест, као лик Луше, Лукерје из „Живих моштију“.

Ја бих се сада задржао на најважнијој страни ове приповести, која би се можда могла назвати открочењем душе или тријумфом бесмртног у пропадљивом, тријумфом човечности човека.

Безнадежно болесна девојка Лукерја лежи скоро непомична у малој сеоској шупици, у којој се остављају кошнице преко зиме. Ту је случајно налази Тургењев. Он је раније познавао Лукерју као лепотицу, невесту... А догодило се да је она пред саму своју свадбу занемоћала, нешто се „сломило“ у њој, па јој ни доктори нису могли помоћи: и ево њу су сместили у плетушку. Телом својим је Лукерја тако усахла и потамнела, да су је у селу прозвали „живим моштинама“.

Чинило би се, да се и њена свест морала „определити“ овим околностима: а тако поцрнети и осушити се, ако се мисли материјалистички... Међутим, ово се није уопште догодило, већ сасвим супротно, као што се неретко догађа са руским људима и оповргава материјалистичку филозофију, сходно којој материјални услови треба да одређују човекову свест. Међутим, ово се не догађа, нарочито руским женама. Њихово велико и свето трпљење је проверено и вековима и последњим деценијама...

Тело Лукерје је поцрнело, а душа се просветлила и стекла нарочиту осетљивост у доживљавању света и правде вишег, надсветског бића... Тургењев је стајао пренеражен оним, што је угледао: „Је ли могуће, да је ова мумија – Лукерја, прва лепотица у читавом нашем селу, висока, бела, румена – смешљивица и играчица, певачица!“ ...Седма година, како лежи Лукерја, лети у овој колибици (плетушки), а када дођу хладни дани, односе је у трем. „А ко се брине о теби?“ „Има овде такође добрих људи“, одговара Луша, „они ме не заборављају. А и нема великог посла око мене. Ја скоро ништа и не једем, а вода је ту близу у лончету, увек спремна. До лончета могу и сама да дохватим, једна рука ме још служи“... „И није ли ти досадно, није ли ти страшно, моја сирота

Лукерја?“ – „А шта да се ради? С почетка је било мучно, а потом сам се привикла – ништа то није; другима се још горе догађа.“ Тургењев се задивио што она мисли о онима којима је горе. Јер обично људи мисле о онима којима је боље, и муче се ропотом и завишћу. Али ево живи Лукерја, сиромашнија и безнадежнија од свег светског пролетеријата. И њена душа се не испуњава злом. Не проклиње, већ благосиља она свет. „Неко нема ни крова над главом, објашњава Лукерја, а неко је слеп и глув. А ја, слава Богу, видим одлично и све чујем. И сваки мирис могу да осетим, ма колико он био слаб! Хељда се расцвета у пољу или липа у башти, а мени то не треба рећи, ја то одмах осетим, чим ветар пирне отуда. Не, зашто гневити Бога? – многим је горе. Ето ако се узме на пример: неки здрав човек може врло лако да сагреши, а од мене је и сами грех отишао. Ономад отац Алексеј, свештеник, причешћује ме и каже: теби, вели, не треба исповест; зар ти у таквом стању можеш учинити грех? Но, ја сам му одговорила: а мислени грех, баћушка?“... Лик истинске праведнице, силног духом руског човека се јавља у овом безазленом, правичном лику Лукерје. Уметник не само да изразио живот у његовој последњој тајни, него је открио и људску бесмртну душу, која у својој дубини не зависи ни од чега спољашњег, ни од каквих материјалних или економских услова. Лукерја је достигла оно стање целосности и највише простодушности, када човек већ више не размишља ра-

ционално, већ интуицијом, духом, срцем свог бића. Ово је стање чистоте срца, које је почетак Царства Божијег у човеку. Лукерја је научила себе да не мисли, да се не сећа, већ да само созерцава живот. „Ја не могу увек да спавам. Иако немам великих болова, ипак не спавам како би требало. Осећам да сам жива, дишем – и све је ту. Гледам, слушам. Пчеле зује око кошница; голуб седа на кров и гуче; квочка са пилићима наврати да тражи мрвице; а и врабац или лептир улети – а мени је то врло пријатно.“ А зими „иако је тамно, а ја једнако ослушкујем: цврчак зацврчи, или миш негде почне гребати... Ето то је и довољно, само да се не мисли! А ја и молитве читам, наставила је, уздахнувши мало, Лукерја. Само што ја знам само мало молитви. А и што бих Господу Богу досађивала? За шта Га ја могу молити? Он зна боље од мене шта ми је потребно. Он ми је послао Крст – значи воли ме... Изговорим Оче наш, Богородице Дјево, Акатист свим жалосним, па опет одмарам без икаквих мисли.“ Тургењев је као скамењен слушао Лукерју. Као одговор на његов предлог да је преведе у градску болницу, она га је молила да је не дира. „Ја бих тамо само имала више мука... Ево, нећете веровати – ја лежим понекад тако сама и дословно никога у целом свету нема ту осим мене ...И привиди ми се, као да ме нешто осењује. Преплави ме размишљање – чак чудесно!“... Оно што овде открива Лукерја, то је већ област религиозног познања. „Ово се никако не може изразити, нити објаснити. А потом се оно и заборавља. Дође, као облачић, излије се и од тога ми буде тако добро и свеже, а шта је то – не схваташ! Чини ми се, да ако би око мене било људи, не би ми се ово догађало и ја не бих осећала ништа друго, осим своје несреће.“

Лукерја је испричала Тургењеву своје дубоко симболичне снове, који су откривали прозачност њене душе, која се приближавала прагу вечности. „Сањала сам, а можда је то било и виђење – ја више не знам. Привидело ми се, као да ја у самој овој плетушки лежим и да ми прилазе моји покојни родитељи – баћушка и матушка – и дубоко ми се клањају, а сами ништа не говоре. А ја их питам: а зашто ми се клањате? А они ће на то, да је то због тога што се ја на овом свету много мучим, па тако нисам само своју душу олакшала, већ сам и са њих скинула велики терет. „И нама је“ – рекоше, „на оном свету постало лагодније. Са својим гресима си ти већ окончала, а сада наше грехе побеђујеш... А сањала сам још један сан.“ ...Лукерја је угледала своју смрт у виду старице; овај лик је имао „особено, испошћено лице, строго, и као да се сви други од ње склањају, а она се одједном окрену и упуту се право ка мени. Зауоставила се и гледа... Ја је питам: „Ко си ти?“ А она ми каже: „Ја сам твоја смрт.“ А ја, нити сам се уплашила, него се радо радосна крстим! И каже мени та жена, смрт моја: „Жао ми те је, Лукерја, али не могу да те поведем са собом. Праштај!“ Господе! Како сам тада била тужна! И смрт моја се окренула према мени и почела ми пребацивати... Схватам ја, да ми она назначује час, али тако увијено, прикривено... После, вели, Петровки!“

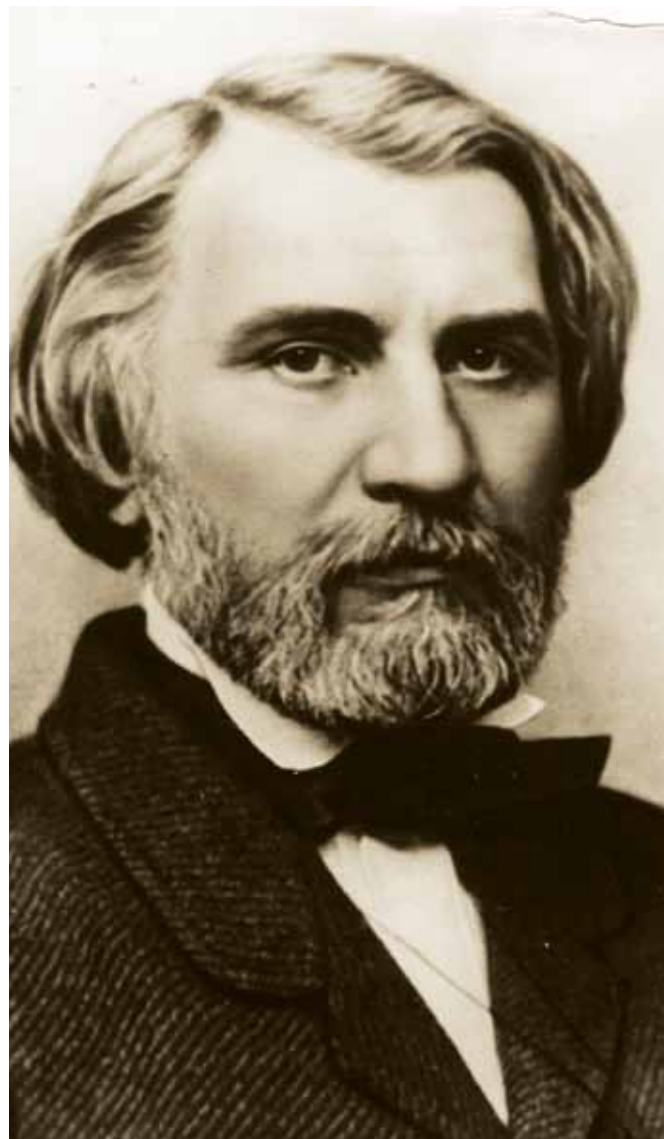
Неколико недеља потом, Тургењев је сазнао да се Лукерја упокојила. Смрт је дошла по њу – „после Петровки“. Причају да је на сам дан своје смрти једнако ослушкивала звоњаву звона, иако је од Алексејевке до цркве више од пет врста и дан није био празнични. При томе, Лукерја је говорила да звоњење није долазило од цркве, него „одозго“. Вероватно, није смела да каже: „с неба“.

Приповест „Живе мошти“, која је ушла у ризницу светске литературе, открива јасно једну од основних истина хришћанства: *смиреност људског духа није слабост, већ необична снага човека...* Свет древни, незнабожачки, није знао за ову истину. И савремени материјализам, који обезбожује људски род и обоготворује гордељиво-честољубиво, испразног човека, ову истину такође не зна. Само путем религиозне или истински уметничке интуиције човек је кадар да увиди ову истину више човечности, као што ју је увидео и Тургењев у лицу многотрпељиве руске жене.

Њеним духом, који побеђује сва искушења, спашће се Русија.

превео Небојша Ћосовић

Из Беседы с руским народом, Лодья, Москва 2004

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвеиштенство епископ шумадијски Господин Јован благоизволео је у периоду од 1. августа 2011. до 30. септембра 2011. године:

Осветити:

Обновљени храм Светог пророка Илије у Цветојевцу, Архиепископско намесништво лепеничко, 2. августа 2011. године;

Темељ храма Светог деспота Стефана Лазаревића у Болници *Стефан Високи* у Смедеревској Паланци, Архиепископско намесништво јасеничко, 6. августа 2011. године;

Парохијски дом при храму Преподобномученице Параскеве у Сиљевици, Архиепископско намесништво левачко, 8. августа 2011. године;

Споменик пострадалим у Другом светском рату у порти храма Успења Пресвете Богородице у Влакчи, Архиепископско намесништво опленачко, 13. августа 2011. године;

Звоно за храм Светог великомученика Георгија у Мијатовцу, Архиепископско намесништво беличко, 17. септембра 2011. године;

Темељ за Светотријички храм у Барзиловици, Архиепископско намесништво колубарско-посавско, 24. септембра 2011. године;

Темељ за парохијску салу и трпезар при храму Светог великомученика Прокопија у Овсишту, Архиепископско намесништво опленачко, 25. септембра 2011.

Основати:

Српски православни женски манастир Свете Петке у Неменикућама.

Одликовати:

Чином протопрезвитера:

Протонамесника Бојана Димитријевића, привременог пароха у Маршићу, Архиепископско намесништво лепеничко;

Протонамесника Милана Савића, привременог проха у Доњој Шаторњи, Архиепископско намесништво опленачко.

Чином протонамесника:

Јереја Горана Живковића, привременог пароха Четврте парохије у Лапову, Архиепископско намесништво рачанско; Јереја Жељка Ж. Живковића, привременог пароха у Чибутковици, Архиепископско намесништво колубарско-посавско.

Правом ношења црвеног појаса:

Јереја Владимира Ћировића, привременог пароха у Илићеву, Архиепископско намесништво лепеничко.

Орденом Светог Симеона Мироточивог:

Будимира Стаматовића из Тополе.

Архиепископском грамотом признања:

Драгану Живковић из Раче;

Бранислава Митровића из Рековца;

Милосава Петровића из Тополе;

Горана Арсенијевића из Винче.

Поверити у опслуживање:

Јереју Зорану Алексићу, привременом пароху Друге парохије у Међулужју, упражњену Прву парохију у Међулужју, Архиепископско намесништво младеновачко; Братству храма Светог архангела Гаврила (Врбичка црква) у Аранђеловцу, упражњену Прву аранђеловачку парохију при храму Светог архангела Гаврила, Аранђеловац, Архиепископско намесништво орашачко.

Преместити:

Јереја Зорана Ивановића, досадашњег привременог пароха у Драгову, Архиепископско намесништво левачко, на дужност привременог пароха у Миросалцима, Архиепископско намесништво колубарско-посавско;

Јереја Душка Жујовића, досадашњег привременог пароха Прве парохије у Међулужју, Архиепископско намесништво младеновачко, на дужност привременог пароха у Драгову, Архиепископско намесништво левачко;

Јереја Милована Ранковића, досадашњег привременог пароха Прве аранђеловачке парохије при храму Светог архангела Гаврила у Аранђеловцу, на дужност привременог пароха Треће парохије при храму Светог архангела Гаврила у Аранђеловцу, Архиепископско намесништво орашачко.

Поставити:

Високопреподобног игумана Онуфрија (Вранића), сабрата Вазнесенског манастира Саринца, на дужност настојатеља овог манастира;

Високопреподобног јеромонаха Дионисија (Кузовића), сабрата Вазнесенског манастира Саринца, на дужност намесника овог манастира;

Јереја Зорана Ивановића на дужност привременог пароха у Миросалцима, Архиепископско намесништво колубарско-посавско;

Јереја Душка Жујовића на дужност привременог пароха у Драгову, Архиепископско намесништво левачко,

Јереја Милована Ранковића на дужност привременог пароха Треће аранђеловачке парохије при храму Светог архангела Гаврила у Аранђеловцу, Архиепископско намесништво орашачко.

Разрешити:

Протојереја Мирослава Филиповића, привременог пароха у Рудовцима, даље дужности опслуживања упражњене парохије у Миросалцима, Архиепископско намесништво колубарско-посавско;

Братство храма Светог архангела Гаврила у Аранђеловцу даље дужности опслуживања Треће аранђеловачке парохије при храму Светог архангела Гаврила у Аранђеловцу, Архиепископско намесништво орашачко.

Примити у сvezу клира:

Високопреподобног јеромонаха Онуфрија (Вранића) у сvezу клира Епархије шумадијске.

Поделити канонски отпуст:

Николи Баловићу за сvezу клира Епархије нишке;

Петру Вујисићу за сvezу клира Митрополије црногорско-приморске;

Велибору Мартиновићу за сvezу клира Епархије захумско-херцеговачке.

Поделити благослов за упис на постдипломске студије на Православном богословском факултету Универзитета у Београду:

Николи Јевтићу.

Поделити благослов за упис на постдипломске студије на Универзитету у Оксфорду:

Златку Вујановићу.

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДНІСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. августа 2011. до 30. септембра 2011. године

АВГУСТ

1. август 2011:

Служио Литургију у Светониколајевском манастиру Павловцу на Космају поводом црквеног прослављања Светог деспота Стефана Лазаревића, ктитора манастира; Рад у Епархијској канцеларији; Примео архимандрита Алексеја, настојатеља манастира Бошњана и групу свештеника Крушевачке епархије; Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

2. август 2011 – Свети пророк Илија:

Служио Литургију у храму Светог Илије у Цветојевцу и пререзао славски колач поводом храмовне славе; протонамесника Бојана Димитријевића одликовао протојерејским чином а јереја Владимира Ћировића правом ношења црвеног појаса.

3. август 2011:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Лазара Косовског у Белошеvcу; Рад у Епархијској канцеларији; Примео Радивоја Дашића, командира МУП-а Крагујевац, Драгољуба Брашића, епархијског адвоката и протојереја ставрофора др Зорана Крстића, ректора Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу; Примео протојереја Мирослава Поповића из Мелбурна.

4. август 2011:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви; Рад у Светом архијерејском синоду СПЦ.

5. август 2011:

Рад у Светом архијерејском синоду СПЦ.

6. август 2011:

Служио Литургију и освештао темеље за нови храм Светог деспота Стефана Лазаревића у Болници у Смедеревској Паланци; крстио Душана, Михајила, Николу и Мину, децу запослених у Болници.

7. август 2011:

Саслуживао са патријархом српском Господином Иринејем и више архијереја СПЦ на Литургији у Саборној нишкој цркви током које је устоличен новоизабрани епископ нишки Господин Јован Пурић.

8. август 2011 – Преподобномученица Параскева:

Служио Литургију у манастиру Петковици код Страгара и пререзао славски колач поводом славе манастирског храма; Освештао нови парохијски дом у Сиљевици код Рековца; Примео породицу Јакшић; Примео Дргана Јововића, директора Осигуравајућег друштва *Таково*.

9. август 2011 – Свети великомученик Пантелејмон;

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Станово и пререзао славски колач поводом храмовне славе; Посетио протојереја ставрофора Љубишу Смиљковића, пароха сопотског и архијерејског намесника космајског поводом крсне славе.

10. август 2011:

Рад у Светом архијерејском синоду СПЦ.

11. август 2011:

Рад у Светом архијерејском синоду СПЦ.

12. август 2011:

Рад у Светом архијерејском синоду СПЦ.

13. август 2011:

Служио Литургију у манастиру Ралетинцу и полугодишњи парастос схијгуманији Јустини; У порти цркве у Влакчи освештао крст на споменику погинулим у Другом светском рату и икону Пресвете Богородице; Крстио у Младеновцу малог Вукашина, сина свештеника Ратка Аврамовића, пароха младеновачког.

14. август 2011 – Изношење Часног крста; Свети мученици Макавеји:

Служио Литургију и Освећење воде у Саборној крагујевачкој цркви; Примео у Владичанском двору Сашу Миленића, председника Градске скупштине Крагујевца, књижевника Слободана Павићевића, музичара Бору Дугића и свештенство Саборне цркве ради договора о организацији Госпојинских свечаности у Крагујевцу.

15. август 2011 – Пренос моштију Светог првомученика Стефана:

Служио Литургију у манастиру Никоље у Шаторњи и пререзао славски колач поводом славе манастирске капеле; одликовао протонамесника Милана Савића, пароха у Шаторњи, протојерејским чином; председавао састанку са свештенством Саборног храма у Крагујевцу и културним посленицима овог града ради договора о организацији Госпојинских свечаности у Крагујевцу.

16. август 2011:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Георгија на Опленцу и парастос краљу Петру I Карађорђевићу поводом деведесетогодишњице упокојења.

17. август 2011:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац, Рад у Епархијској канцеларији.

18. август 2011:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви; Рад у Епархијској канцеларији; Служио бденије у манастиру Благовештењу Рудничком.

19. август 2011 – Преображење Господње:

Служио Литургију у манастиру Благовештењу Рудничком.

20. август 2011:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Георгија у Рабровцу и опело у дому упокојеног Милуна Николића у Рабровцу.

21. август 2011:

Служио Литургију у манастиру Каленићу;
Посетио сестринство манастира Прерадовца.

22. август 2011:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродором;
Примио представнике Народне библиотеке *Вук Караџић* у Крагујевцу ради договора о сређивању Епархијске библиотеке;
Рад у Епархијској канцеларији;
Учествовао у манифестацијама Госпојинских свечаности (изложба фотографија манастира Хиландара М. Бранковића) које је отворио Саша Миленић, председник Скупштине града Крагујевца.

23. август 2011:

Служио Литургију у манастиру Прерадовцу;
Посетио цркву Светог Романа у Рековцу ради надгледања извођења живопису у олтару;
Рад у Епархијској канцеларији.

24. август 2011:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара Косовског;
Посетио Радничку колонију у Крагујевцу, у пратњи архитекте Бранка Игњатовића и Славице Ђорђевић, помоћнице градоначелника Крагујевца, ради одређивања места за подизање нове цркве;
Рад у Светом архијерејском синоду СПЦ.

25. август 2011:

Учествовао у раду Светог архијерејског синода СПЦ;
Отворио у Владичанском двору поздравном беседом књижевно вече које је организовано у оквиру Госпојинских свечаности, а на којем су учествовали Ранко Рисојевић, Иван Негришорац, Момир Војводић, Слободан Ракитић, Милена Јововић и Матија Бећковић.

26. август 2011:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад у Епархијској канцеларији.

27. август 2011:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Рад у Епархијској канцеларији;
Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

28. август 2011 – Велика Госпојина:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви и пререзао славски колач поводом храмовне славе;
Пререзао славски колач у цркви у Влачки поводом храмовне славе;
Беседом о Пресветој Богородици отворио Госпојинску академију у Саборној крагујевачкој цркви.

29. август 2011 – Преподобни Роман:

Служио Литургију у храму Светог Романа у Рековцу и пререзао славски колач поводом храмовне славе;
Учествовао у Рековцу у раду Одбора за археолошка истраживања у селу Жупањевцу.

30. август 2011:

Служио Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу током које је крстио малу Јелену, кћерку пароха аранђеловачког Александра Миловановића.

31. август 2011:

Служио Литургију у манастиру Денковцу;
Примио представнике Библиотеке града Београда ради договора о сређивању Епархијске библиотеке.

СЕПТЕМБАР

1. септембар 2011:

Служио Литургију и Призив Светог Духа у школском храму Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу поводом почетка нове школске године;
Учествовао у отварању научног симпозиона о женском монаштву у манастиру Жичи.

2. септембар 2011:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад у Епархијској канцеларији.

3. септембар 2011:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Посетио, у пратњи игумана Серфима из манастира Денковца, игумана Онуфрија из манастира Саринца и ђакона Ивана Гашића, манастир Пећку Патријаршију ради учествовања у наречењу и хиротонији протосинђела Јована Ђулибрка за епископа липљанског.

4. септембар 2011:

Саслуживао патријарху српском Господину Иринеју и архијерејима СПЦ на Литургији у манастиру Пећкој патријаршији током које је хиротонисан за епископа липљанског протосинђел Јован Ђулибрк.

5. септембар 2011:

Служио Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Рачи;
Присуствовао свечаном уручењу у београдском Народном позоришту награде *Браћа Караџић* патријарху српском Господину Иринеју.

6. септембар 2011:

Посетио, са епископом сремским Господином Василијем и директором Патријаршијског управног одбора Стојадином Павловићем, Патријаршијско имање у Вајској.

7. септембар 2011:

Рад у Светом архијерејском синоду СПЦ.

8. септембар 2011:

Учествовао у раду Светог архијерејског синода.

9. септембар 2011:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Примио Драгана Минића, директора Завода за заштиту споменика културе у Крагујевцу.

10. септембар 2011:

Служио Литургију у Светотројичком храму у Баћевцу током које је крстио малу Ању, кћерку свештеника Игора Обрадовића и малу Анастасију, кћерку вероучитеља Новака Илића из Барајева;
Предводио литију од Јагодине до манастира Јошанице.

11. септембар 2011:

Служио Литургију у манастиру Каленићу;
Посетио сестринство манастира Прерадовца.

12. септембар 2011 – Сабор светих Срба:

Служио Литургију у храму Сабора светих Срба у Степојевцу и пререзао славски колач поводом храмовне славе;
Посетио цркву и дечији вртић у изградњи у Барајеву;
Посетио цркву у изградњи и епархијску кућу у селу Бабама.

13. септембар 2011:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Георгија у Дрену током које је крстио малу Катарину, кћерку свештеника Бојана Чоловића и малу Веру, кћерку ђакона Николе Урошевића;

Присуствовао отварању Народне библиотеке у Лазаревцу;
Освештао дечији вртић у Парохијском центру у Лазаревцу;
Посетио цркву Светог апостола Марка у Великим Црљенима ради надгледања тока живописања.

14. септембар 2011:
Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Рад у Епархијској канцеларији;
Учествовао у раду ванредне седнице Светог архијерејског синода СПЦ поводом стања на Косову и Метохији.

15. септембар 2011:
Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродором;
Учествовао на семинару за свештенике Шумадијске епархије *Пастирска служба у измењеним друштвеним околностима*;
Посетио Косовску Митровицу са патријархом српским Господином Иринејем и више архијереја СПЦ; саслуживао на молебану у митровачкој цркви Светог Димитрија.

16. септембар 2011:
Саслуживао патријарху Господину Иринеју на Литургији у Косовској Митровици;
Учествовао на састанку патријарха Господина Иринеја и архијереја СПЦ са новим командантом КФОР-а;
У Орашцу код Аранђеловца освештао земљиште за нови храм Светог патријарха српског Јоаникија.

17. септембар 2011:
Служио Литургију и освештао звоно у цркви Светог великомученика Георгија у Мијатовцу;
Учествовао у Саборној цркви у Београду у наречењу архимандрита Андреја Ћилерцића за епископа ремезијанског.

18. септембар 2011:
Саслуживао у Саборној цркви у Београду патријарху српском Господину Иринеју и архијерејима СПЦ на Литургији током које је архимандрит Андреј Ћилерцић хиротонисан за епископа ремезијанског;
Примио руководиоце школске управе и више директора крагујевачких школа.

19. септембар 2011 – Чудо Светог архангела Михаила:
Служио Литургију у манастиру Благовештењу Рудничком и пререзао славски колач поводом славе манастирске капеле;
Учествовао у Патријаршији СПЦ, са патријархом Господином Иринејем и Господом архијерејима, зворничко-тузланским Василијем, сремским Василијем, жичким Хрисостомом и осечко-пољским и барањским Лукијаном, представљању идејног решења за реконструкцију и дораду Патријаршијског двора.

20. септембар 2011:
Учествовао у раду Патријаршијског управног одбора;
Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

21. септембар 2011 – Мала Госпојина:
Служио Литургију у храму Рођења Пресвете Богородице у Тополи којом је обележена двестогодишњица подизања ове цркве – задужбине Војда Карађорђа; пререзао славски колач поводом храмовне славе и предводио литију улицама Тополе; учествовао у манифестацијама општинске славе Тополе.

22. септембар 2011 – Свети праведни Јоаким и Ана:
Служио Литургију у храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју и пререзао славски колач поводом храмовне славе;
Рад у Епархијској канцеларији.

23. септембар 2011:
Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад у Епархијској канцеларији;
Примио композитора Зорана Христића;
Примио групу верника из Лос Анђелеса;
Примио Милана Лешиха из Канаде.

24. септембар 2011:
Служио Литургију и освештао темеље за нову цркву у Барзиловици;
Посетио заједницу *Земља живих* у Брајковцу;
Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

25. септембар 2011:
Служио Литургију у храму Светог апостола Томе у Крагујевцу – Илићево;
Освештао у Овсишту темеље за парохијску салу и трпезар.

26. септембар 2011:
Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродором;
Рад у Епархијској канцеларији;
Учествовао на свечаностима у крагујевачком Техничко-ремонтном заводу;
Служио Крстовданско бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

27. септембар 2011 – Крстовдан:
Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви.

28. септембар 2011:
Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Рад у Епархијској канцеларији.

29. септембар 2011:
Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Учествовао у Епархијском двору у Сремским Карловцима у раду Економског савета Патријаршијског управног одбора и стручног тима за израду пројектно-техничке документације за реконструкцију и дораду Патријаршијског двора у Београду;
Учествовао и говорио у представљању монографије о Општој болници *Стефан Високи* у Смедеревској Паланци.

30. септембар 2011:
Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад у Епархијској канцеларији.

ДЕЧИЈА СТРАНА

„КО НЕ ПРИМА ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕ ЋЕ СТИЋИ ТУДА“

ШТА ЈЕ ВЕРА?

ера је одговор човека на позив који му Бог упућује. Веровати значи гледати у новорођенче, а видети Творца. Веровати значи ходати на киши и знати да ће сунце засјати поново. Вера је суочење са распећем и сазнање да то није последње поглавље живота.

Вера има свог сијамског близанца који се зове љубав. У ствари, ако љубав није повезана са вером, она је мртва. Вера прима, а љубав даје.

Вера се гаји и негује, она расте од молитве и учења речи Божије. „И тако вера бива од проповеди, а проповед од речи Божије.“ (Римљанима 10, 17).

Свети јеванђелиста Јован пише: „Ово је победа која је победи свет – вера наша. Ко је тај који побеђује свет, ако не онај који верује да Исус јесте Син Божији?“ (1 Јованова 5, 4-5).

Вера је поверење у реч Божију, баш као што се верује научнику када вам каже да је сунце 92 милиона миља далеко од земље, мада ви сами то нисте измерили. Вера значи поклонити се Божијем откровењу. „Ако већ примамо људско сведочанство, Божије сведочанство је веће, јер ово је сведочанство Божије које је посведочио о Сину својему. Који верује у Сина Божијег има сведочанство у себи; који не верује Богу, начинио га је лажом, јер није веровао сведочанству којим је Бог посведочио о Сину својему“ (1 Јованова 5, 9-10).

Вера значи рећи, али и мислити: ја верујем. „Верујем да ћу видети доброту Господњу на земљи живијех. Господ је видјело моје и спасење моје; кога да се бојим? Господ је крјепост живота мојега; кога да се страшим?“ (Псалам 27, 13 и 1)

Вера не наступа супротно разуму, већ га надилази. Вера је полагање живота и ризиковање свега у залог да је Исус Христос Син Божији и Спаситељ света. Вера не значи само веровати у постојање Бога и ставити свој живот у Његове руке; вера је знати да Бог не само да постоји, већ и брине о нама.

Вера је рука која прима благослов.

Вера прима оно што Бог даје, не као нешто што заслужујемо, већ као дар доброте и милосрђа Његовог.

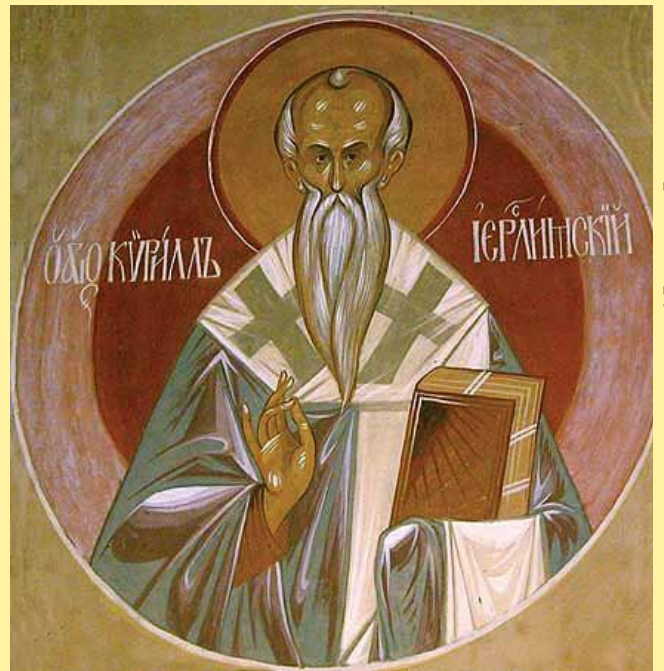

Господ Исус Христос Сведржатељ, монах Григорије Круг

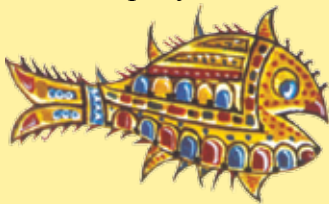
ИЗВОР ВОДЕ ЖИВЕ

Свети Кирило Јерусалимски је поредио Светог Духа са водом. Одабрао је то поређење због Христових речи: „Ко верује у мене, као што рече Писмо, из утробе његове потећиће реке воде живе. А ово рече о Духу, кога су имали да приме они који верују у име његово; јер Дух Свети још не беше дат, зато што Исус још ни беше прослављен“ (По Јовану 7, 38-39).

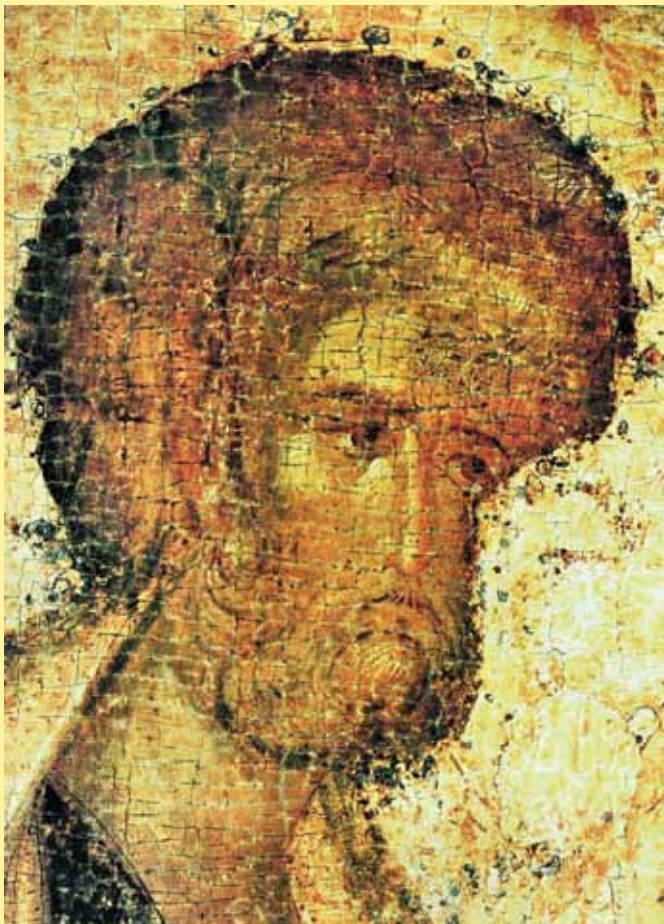
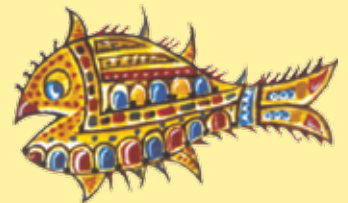
„Вода“, каже Свети Кирило, „силази са неба као киша, и мада је увек по себи иста, она даје различите исходе: један на палмином дрвету, други на виновој лози, и тако свуда. Она не долази час као једна, час као друга ствар, већ иако у суштини остаје иста, она се прилагођава природи и потреби сваког бића које је прима.“ Другим речима, као што вода помаже да се произведу различите врсте воћа на различитом дрвећу, тако и Свети Дух као жива вода храни и производи плодове у нашим животима: љубав, радост, мир, стрпљење, доброту, верност, нежност, самоконтролу.

Свети Кирило Јерусалимски

УСТАНИ

Читава порука јеванђеља садржана је у тој малој речи „устани“, коју тако често срећемо у недељама након Пасхе. Реч „устани“ надамте изражава моћ васкрсења. Исус, који је устао из мртвих, има моћ да подигне и нас из дубина греха и смрти у нови живот мира. Када Петар тоне у море због своје мале вере, Исус пружа руку спасења, баш као што и нас у води крштења уздиже из греха и смрти у нови живот.

Сви имамо невоље у животу. Али, више од ичега другог потребна нам је снага и моћ да се из њих издигнемо, мада је то немогуће ако у себи немамо Њега, Господа Исуса Христа, који нам помаже да устанемо. Он, који је својом моћи подигао непокретног човека у бањи Витезди, Он који је и сам устао из мртвих и нас подиже изнад сваке препреке коју живот поставља пред нас.

Свети апостол Петар, Теофан Грк

ВЕЧЕРЊА МОЛИТВА БОГУ

Заједничко свакодневно богослужење које се врши увече јесте Вечерње. Ово богослужење се обавља увече, када хришћани завршавају један дан и отпочињу следећи. Оно је врло важно јер у овом богослужењу говоримо да наш дан припада Богу. Приносимо Богу све што смо урадили у току дана и молимо Бога да то благослови. Желимо да наш дан буде Божији дан. Желимо да он буде део Божијег непрекидног, вечног дана, да се прилагоди Његовом плану за наш свет и наш

живот.

Вечерње нам помаже да упознамо Божији план за свет. Почетак Вечерње подсећа нас на стварање света. Царске двери, које воде до главног дела храма – у олтар, су отворене. Ми се сећамо Адама и Еве у рају. Тамо није било преграде која их је одвајала од Бога. Они су били Божији пријатељи и Бог је био са њима.

Служба почиње речима којима се благосиља Бог:

Нека је благословен Бог наш свагда, сада и увек и у све векове векова. Амин. Затим свештеник позива да дођемо и да се поклонимо Богу:

Приђите да се поклонимо и паднемо ничице пред Царем, Богом нашим.

Свештеник затим иде са ђаконом, који му претходи са запаљеном свећом, и кади изнутра цео храм. Гледајући га, ми мислимо на Божију светлост, на Дух Божији који испуњава лепи и срећни свет од Бога створен.

Док свештеник кади цркву, пева се псалом који говори о чудноватом свету. То је 103. псалом који почиње речима:

Благосиљај, душо моја, Господа...

У прва четири стиха 103. псалма његов писац песнички описује Бога:

Госпoде Боже мој, велик си веома, обукао си се у величанство и красоту. Обукао си светлост као хаљину, разapeo небо као шатор...

А затим описује стварање света, наше земље. Овај псалом нам помаже да видимо лепоту и мурист којом је створен наш свет. Све има своје место, одређено време и ред је у свему. Псалом говори о томе како човек осећа присуство Божије...

Све тебе чека да им даш храну на време. Дајеш им, примају, отвориш руку своју, сите се добра. Одвратиш лице своје, жалосте се, узмеш им дух, гину, и у прах свој враћају се...

Последњи стих нас враћа на почетак

Благосиљај, душо моја, Господа!

На овај начин, свако вече и сваки дан ми се учимо да мислимо на свет у коме живимо као на нешто што је створио Бог, а Он је створио свет лепоте и премудрости.

Чак и када не можемо да одемо у цркву покушајмо да се сваког дана сећамо и мислимо о чудесном Божијем делу. Отворимо очи да видимо чудеса око нас. Човек који је писао 103. псалом знао је о свету много мање него што зна данашњи човек, али је имао очи да види красоте и чудеса и премудрост.

Христос на престољу, монах Григорије Круж

ДЕВЯТА СТР АНА

МОЛЕБАН И ПРИЗИВ СВЕТОГ ДУХА ЗА ЂАКЕ У МЛАДЕНОВЦУ

На празник Усековања главе Светог Јована Крститеља, када је наша Црква прославила и празник Сабора Српских Светитеља, у храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу након Свете Литургије служен је молебан и призив Светог Духа за све ђаке основних и средњих школа поводом почетка школске године.

Младеновачки храм је био мали да би примио око 120 ученика, који су са својим родитељима и вероучитељима узели учешћа у евхаристијском слављу и молитви за успех у учењу, духовном узрастању, те да би порасли Творцу своме на славу, родитељима на радост, а Цркви на корист. Јереј Ратко Аврамовић у својој беседи је, пожелевши успешан почетак школске године, очински и јеванђелски посаветовао децу како да начине склад у ђачком добу, не занемарујући нити један аспект образовања, а да им мера свега буде Христос, једини истински Учитељ. Након Евхаристије, заједничарење је настављено у порти младеновачког храма.

Марко Јефтић, вероучитељ

ПРИЗИВ СВЕТОГ ДУХА ЗА ПОЧЕТАК НОВЕ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ У ЈАГОДИНИ

На празник када наша Света Црква прославља почетак Црквене нове године и Светог Симеона Столпника у јагодинском храму Светих апостола Петра и Павла, координатор за веронауку Архијерејског намесништва беличког јереј Миломир Тодоровић је заједно са јагодинским вероучитељима одслужио молебан за успешан почетак нове школске године.

Молебану су присуствовала и активно учествовала деца из свих основних и средњих јагодинских школа заједно са својим учитељима и наставницима. Током молебана деца су са пуно радости одговарала на јектеније и молила се за овај град и за сваки град и за све који живе у њему. Овим догађајем су испуњене речи јеванђеља: „Пустите децу да долазе к мени и не браните им јер таквима припада Царство Божије“, и још једном потврђена изузетна сарадња школске управе и директора школа са нашом црквом у области васпитања деце која је најважнији задатак који нам је оставио Свети Сава. После молебана сва деца су се почастила бомбонама и наставила да се играју у порти храма и тиме сведоче свима да је једини истински извор радости и живота наша Света Црква – тело Живога и Васкрелога Христа.

Борис Милосављевић, вероучитељ

фото репортажа

СА БЛАГОСЛОВИОМ ЊЕГОВОГ ПРЕОСВЕШТЕН
ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ Г. Г. ЈОВАН

САБОРНА ЦРКВА
УСПЕЊА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

II ГОСПОЈИНСКЕ СВЕЧАНОСТИ

Покровитељ
Град Крагујевац

22. август - 04. септембар
2011

ГОСПОЈИНСКЕ СВЕЧАНОСТИ У КРАГУЈЕВЦУ

Каленик

34000 Крагујевац,
Краља Александра I Карађорђевића
31а, п. ф. 54
телефони: +381 34 333 827;
+381 65 803 48 02
sum.eparhija@eunet.rs
http://www.erkveniartikli.org
http://www.eparhija-sumadijska.org.rs

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ **нова издања**

Ускоро:

